

Ārlietu ministrijas 2010.gada publiskais darba pārskats

SATURS

I PAMATINFORMĀCIJA	3
II IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI UN NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	5
1. Latvijas ilgtspējīga drošība un sadarbība drošības jomā ar partneriem un sabiedrotajiem	5
2. Latvijas ārpolitikas nostādnes Eiropas Savienības kontekstā	8
3. Latvijas ekonomisko interešu aizstāvība, eksporta veicināšana un investīciju piesaiste	11
4. Divpusējās attiecības	15
5. Globālo ekonomisko un politisko procesu attīstības tendenču ietekme uz Latvijas politiku starptautisko organizāciju un globālo starptautisko iniciatīvu ietvaros	27
6. Kvalitatīva Latvijas valstspiederīgo konsulārā pārstāvniecība un aizsardzība ārvalstīs, efektīva vīzu pakalpojumu sniegšana ārvalstniekiem	32
7. Latvijas valstspiederīgie un tautieši ārzemēs, pozitīvs Latvijas tēls ārvalstīs, aktīva ārējā kultūrpolitika	36
III FINANŠU RESURSI	38
IV PERSONĀLS.....	48
V KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU.....	50

I PAMATINFORMĀCIJA

Ārlietu ministrija (ĀM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde ārlietu nozarē. Ministrija ir tieši pakļauta ārlietu ministram.

Ministrijas funkcijas¹:

1. Vienotas valsts ārpolitikas izstrādāšana un īstenošana

- Ārpolitikas principu definēšana
- Drošības politika (NATO, EDAP)
- Ārējo ekonomisko interešu īstenošana
- Reģionālā politika
- Attiecības ar ES dalībvalstīm
- Eiropas Savienības politiku koordinācija
- Attiecības ar trešajām valstīm
- Latvijas interešu pārstāvība starptautiskajās organizācijās
- Attīstības sadarbība
- Līdzdalība starptautisku tiesību aktu izstrādē
- Valsts tēla un atpazīstamības stiprināšana
- Atbalsts latviešu diasporai un pilsoņu interešu aizstāvība ārvalstīs

2. Konsulārās funkcijas Latvijā un ārvalstīs

- Latvijas valstspiederīgo interešu aizstāvība ārvalstīs :
 - o Palīdzība ārkārtas situācijās (pagaidu ceļošanas dokumentu izsniegšana; palīdzība nāves, smagas saslimšanas gadījumā; palīdzība ieslodzījumā nokļuvušiem; aizgādības un aizbildnības funkciju īstenošana u.c.)
 - o Konsulāro pakalpojumu sniegšana (Latvijas pilsonības jautājumi; civilstāvokļa aktu reģistrācija, t. sk. bērna dzimšanas reģistrācija; izziņu izsniegšana; notariālo darbību veikšana; repatriācijas jautājumu kārtošana; pasu pieprasījumu pieņemšana un noformēšana; dokumentu īstuma apliecināšana, dokumentu izprasīšana u.c.)
- Saeimas, Eiropas Parlamenta vēlēšanu, tautas nobalsošanas un parakstu vākšanas organizēšana ārzemēs
- Vīzu pieprasījumu pieņemšana un izskatīšana, uzturēšanās atļauju pieprasījumu pieņemšana
- Konsulārajā departamentā sniegtie pakalpojumi (Konsulārā reģistra vešana; diplomātisko un dienesta pasu noformēšana, diplomātisko vīzu izsniegšana; dokumentu īstuma apliecināšana, dokumentu izprasīšana un pārsūtīšana u.c.).

3. Valsts protokola funkcijas

- Valsts prezidenta, ministru prezidenta, ārlietu ministra, ārvalstu vēstnieku vizīšu un ceremoniju sagatavošana un norise
- Ārvalstu augstāko amatpersonu vizīšu organizēšana Latvijā
- Diplomātiskās imunitātes un privilēģiju nodrošināšana LR akreditētajam diplomātiskajam un konsulārajam korpusam (diplomātu akreditēšana, PVN atmaksas iesniegumu apstrāde, diplomātu transportlīdzekļu reģistrācija, drošība u.c.)
- Diplomātisko atļauju gaisa kuģiem Latvijas un ārvalstu gaisa telpu šķērsošanai noformēšana, kuģu iebraukšanas Latvijas teritoriālajos ūdeņos, ieroču ieviešanas un nēsāšanas atļauju noformēšana

¹ Skat. <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74754> - Ārlietu ministrijas nolikums

4. Sabiedrības informācijas politika ES jautājumos

(01.01.2010.funkcija pārņemta no VK)

- Vienotas politikas izstrāde un prioritāšu definēšana ES jautājumos
- Valsts pārvaldes iestāžu darba koordinācija ES komunikācijas jautājumos
- Sabiedrības informēšana un līdzdalības veicināšana ES un Latvijas dalības Eiropas Savienībā jautājumos
- ES informācijas centru (ESIP) kapacitātes celšana
- ES informācijas bibliotēkas darbības nodrošināšana
- Vadības partnerības projektu koordinācija
- Interneta vietnes www.es.gov.lv uzturēšana

5. Stratēģiskas nozīmes preču aprites kontroles funkcija

- Ekspertīzes veikšana par preču atbilstību stratēģiskas preces raksturam
- Licenču, sertifikātu, izziņu izsniegšana (stratēģiskas nozīmes preču importa, eksporta, tranzīta un pārvietošanai ES ietvaros licences, Piegādes kontroles sertifikāti un citi aprites dokumenti)
- Stratēģiskas nozīmes preču kontroles komitejas darbības koordinēšana
- Latvijas pārstāvēšana starptautiskajos stratēģiskas nozīmes preču eksporta kontroles režīmos - Vasenāras vienošanās, Austrālijas grupa un Kodolpiegādātāju grupa – un sadarbība ar citām stratēģiskas nozīmes preču aprites kontroles institūcijām
- Likumdošanas izstrādāšana stratēģiskas nozīmes preču aprites jomā

6. Latvijas prezidentūras ES padomē sagatavošana

- Prezidentūras saturisko, kā arī organizatorisko un loģistikas jautājumu plānošana un koordinēšana
- Sadarbības nodrošināšana ar MP biroju, nozaru ministrijām, un citām valsts pārvaldes iestādēm
- Prezidentūras sagatavošanas sekretariāta izveidošana 2011.gadā, lai uzsāktu koordinētu Latvijas gatavošanos prezidentūrai ES Padomē 2015.gada 1.pusē

Ārlietu ministrijas pārraudzībā esošās **valsts aģentūras „Latvijas institūts”**² funkcijas:

- Izzinošas, operatīvas un saskaņotas informācijas par politiskajām, ekonomiskajām un sabiedrības aktualitātēm Latvijā sagatavošana un izplatīšana
- Partnerības nodrošināšana un kontaktu veidošana Latvijas uzņēmēju projektiem un iniciatīvām ārvalstī
- Drukātas un elektroniskas informācijas par Latviju nodrošināšana (t.sk. Valsts mājas lapa par Latviju www.latvia.lv)
- Proaktīva sadarbības veidošana, informācija un palīdzība ārvalstu žurnālistu vizīšu organizēšanā

² Skat. <http://www.li.lv/>; <http://www.mfa.gov.lv/lv/Ministrija/parraudzibas-iestades/>

II IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI UN NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

1. Latvijas ilgtspējīga drošība un sadarbība drošības jomā ar partneriem un sabiedrotajiem

Latvijas drošības stūrakmens ir spēcīga un efektīva Ziemeļatlantijas alianse, vienota, ekonomiski plaukstoša un rīcībspējīga Eiropas Savienība (ES), stratēģiskā partnerība ar Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV), kā arī Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbība un ciešāka ekonomiskā integrācija.

1.1. NATO un ES drošības politikas veidošana un īstenošana

2010. gads bija īpaši nozīmīgs Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) attīstībā. Vairāk kā gadu ilgusī stratēģiskā diskusija par alianses nākotni noslēdzās ar jaunas NATO Stratēģiskās koncepcijas apstiprināšanu NATO Lisabonas samitā. Stratēģiskā diskusija starp dalībvalstīm bija nozīmīgs un nepieciešams alianses konsolidācijas process, kura ietvaros sabiedrotie vienojās par kopīgu redzējumu NATO tālākai attīstībai. Uzsverot ciešo saikni starp alianses nācijām, Stratēģiskā koncepcija apstiprina sabiedroto savstarpējās saistības – kolektīvo aizsardzību kā galveno NATO uzdevumu. Vienlaikus koncepcija iezīmē vīziju alianses turpmākajai attīstībai: dalībvalstu aizsardzības spēju modernizēšana atbilstoši jauniem draudiem un izaicinājumiem 21. gadsimtā; NATO turpmāka pārveidošana, ar mērķi veidot efektīvāku un spējīgāku aliansi; jaunu partnerību veidošana.

Latvijai jaunās Stratēģiskās koncepcijas pieņemšana ir vēsturisks notikums. Tā ir pirmā reize, kad Latvija piedalījās NATO svarīgākā stratēģiskā dokumenta izstrādē, kas noteiks alianses nākotnes darbību. Latvijas intereses un viedoklis Stratēģiskajā koncepcijā ir pilnībā atspoguļots. Tostarp Latvijas pārstāvis (bijušais ārlietu ministrs Aivis Ronis) bija viens no 12 NATO Ģenerālsēkretāra uzaicinātajiem ekspertiem, kas sagatavoja rekomendācijas Stratēģiskās koncepcijas izstrādei. Jāatzīmē arī Latvijas ieguldījums diskusijās par alianses nākotni, tai skaitā dalībvalstu parlamentu pārstāvju debates NATO Parlamentārās asamblejas pavasara sesijas ietvaros Rīgā 2010. gada 28. maijā – 1. jūnijā.

2011. gadā atbilstoša uzmanība un resursi jāvelta Lisabonas samita lēmumu īstenošanai alianses diskusijās un kopīgo spēju līmenī, gan Latvijas aizsardzības spēju attīstībā, gan attiecībā uz esošo spēju nostiprināšanu, gan jaunu alianses spēju veidošanu. Nozīmīga būs NATO partnerību politikas pārskatīšana, padarot efektīvākus esošos dialoga formātus, piedāvājot partneriem elastīgākus sadarbības instrumentus un palielinot partneru, kas sniedz militāru ieguldījumu NATO operācijās, lomu NATO operacionālo lēmumu veidošanas procesā.

Latvija turpina nostiprināt NATO īpašās partnerības ar Gruziju un Ukrainu. Būtiski, ka NATO valstu un valdību vadītāju līmenī Lisabonā šīm partnerībām tika piešķirts papildus impulss. Neapšaubāmi Latvija turpinās sniegt savu reformu pieredzi un palīdzību NATO partnervalstīm, īpaši tām valstīm, kas vēlas kļūt par alianses dalībvalstīm. Latvija politiski atbalsta atvērto durvju – Eiro-Atlantiskās integrācijas – politiku, kas paplašinājusi drošības un labklājības zonu Eiropā. Latvija nesen ir pieredzējusi integrācijas procesus, tāpēc ar īpašu atbildību varam piedāvāt pieredzi atvērto durvju politikas īstenošanā.

2010. gadā notika pakāpeniska NATO – Krievijas attiecību uzlabošanās. Turpmākajā sadarbībā Latvija vēlas saglabāt NATO – Krievijas Lisabonas samita pozitīvo sadarbības garu. Latvijai ir acīmredzamas kopīgas sadarbības jomas ar Krieviju, kurās varam stiprināt savstarpējās attiecības, t.sk. sadarbība narkotiku apkarošanā, tranzīts uz Afganistānu, cīņa ar pirātismu pie Āfrikas krastiem.

ES loma globālu drošības problēmu risināšanā pēdējos gados ir pieaugusi kvalitatīvi un kvantitatīvi, ar civiliem un militāriem līdzekļiem un spējām iesaistoties daudzos konfliktu reģionos ārpus ES robežām. ES līmenī Latvija atbalsta kopīgos centienus Kopējās drošības un

aizsardzības politikas (KDAP) attīstībā un pilnveidošanā. Latvijas interesēs ir efektīva un rīcībspējīga ES KDAP.

ES KDAP ietvaros ir sekmīgi īstenojusi un īsteno vairākas civilās un civili militārās misijas, kurās Latvija savu iespēju robežās vienmēr ir piedalījusies.

Ierobežoto finanšu resursu dēļ 2010. gadā, ekspertu skaits, ko Latvija nosūtījusi dalībai ES civilajās misijās, salīdzinot ar iepriekšējiem, gadiem ir ievērojami samazinājies. Šobrīd misijās strādā 5 civilie eksperti – divi civilie eksperti Afganistānā (ES policijas misijā EUPOL), divi civilie eksperti Gruzijā (ES novērošanas misijā EUMM) un viens Kosovā (ES tiesiskuma misijā EULEX).

2011. gadā ir plānots turpināt Latvijas civilo ekspertu dalību reģionos, kurus esam noteikuši par prioritāriem, tostarp misijās Afganistānā, Gruzijā un Kosovā. Tomēr vidējā termiņā Latvijas interesēs ir pakāpeniski palielināt civilo ekspertu ieguldījumu ES kopīgajās misijās, jo Latvija nevar kļūt par novērotāju ES kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros. Vienlaikus Latvija ir gatava kopīgi ar citām ES dalībvalstīm meklēt jaunas, efektīvākas un elastīgākas pieejas spēju trūkuma novēršanā un jaunu civilo un militāro spēju attīstīšanā. ES militāro spēju nākotne jāskata arī ES un NATO sadarbības veicināšanas kontekstā, kā arī pilnībā jāizmanto esošo struktūru, piemēram, Eiropas Aizsardzības aģentūras, kapacitāte.

Arī Lisabonas līguma jaunie instrumenti paver līdz šim nebijušas iespējas ES KDAP attīstībā. 2010. gadā objektīvi lielāka uzmanība tika pievērsta Eiropas Ārējās darbības dienesta izveidei, taču 2011. gadā Ungārijas un Polijas prezidentūru laikā Latvijai ES KDAP tālākās attīstības iespējas un efektīvāku pieeju meklējumi būs vieni no galvenajām prioritātēm.

1.2. Dalība NATO militārajās mācībās, infrastruktūras attīstība, NATO redzamības veicināšana

No nacionālās un reģionālās drošības aspekta Latvijas interesēs ir veicināt turpmākus alianses kolektīvās aizsardzības praktiskās īstenošanas pasākumus reģionā. NATO gaisa telpas patrulēšanas misija ir redzamākais pastāvīgas NATO klātbūtnes un sabiedroto sniegtā atbalsta apliecinājums. Latvijai ir svarīga NATO kolektīvās infrastruktūras – Lielvārdes gaisa spēku bāzes – attīstība, kas vienlaikus ir nozīmīgs pienesums NATO gaisa telpas patrulēšanas misijai. Tāpat militārās mācības reģionā sniedz ne vien iespēju uzlabot savstarpējo bruņoto spēku savietojamību un karavīru gatavību, bet arī kalpo kā spēcīgs apliecinājums sabiedroto solidaritātei. 2010. gadā Latvijā norisinājās vairākas militārās mācības ar NATO un partnervalstu dalību. Nozīmīgākās no tām bija „*Sabre Strike*” (oktobris), kas bija pirmās vērienīgās praktiskās lauka mācības Latvijā. Mācību mērķis bija Baltijas valstīm sadarbībā ar ASV sagatavot un pilnveidot Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vienību gatavību dalībai NATO vadīto Starptautisko drošības atbalsta spēku (ISAF) operācijā Afganistānā, sekmējot sabiedroto spēku savietojamību un pilnveidojot gaisa un sauszemes operāciju spēju savstarpējo integrāciju.

1.3. Piedalīšanās ANO atbalstītajos starptautiskās drošības atbalsta spēkos (ISAF), nemilitāro kravu tranzīta uz Afganistānu nodrošināšana, civilo sadarbības projektu īstenošana Afganistānā

Alianses spēks un efektivitāte ir tiešā veidā atkarīga no sabiedroto politiskās vienotības un solidaritātes, ko veido solidārs sabiedroto ieguldījums kopīgo aizsardzības spēju veidošanā, NATO redzamības un atturēšanas pasākumos, un, svarīgākais, alianses kopīgo operacionālo uzdevumu izpildē. Latvijas bruņoto spēku dalība Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) atbalstītajā NATO vadītajā ISAF misijā Afganistānā ir jāskata kā ieguldījums alianses kolektīvās aizsardzības principa nostiprināšanā, jo Latvija nedrīkst būt tikai drošības patērētāja. Šis ir NATO *modus operandi* pamata princips, kas jāņem vērā gada nogalē Saeimai diskutējot un balsojot par termiņa pagarināšanu NBS karavīru dalībai ISAF.

Pagājušajā gadā operācijā piedalījās 175 NBS karavīri, tostarp Operacionālās sadarbības padomnieku grupas ietvaros, kura Afganistānas austrumos uzturējās līdz 2010. gada beigām. Latvijas kontingenta pamatsastāvs atrodas Farjabas provincē Afganistānas ziemeļos. 2011. gadā

plānota manevra vienības izvēršana, kuras uzdevums būs apmācīt vienu no afgāņu nacionālās armijas vienībām Farjabā.

NBS karavīru un ISAF uzdevumi misijas laikā ir mainījušies. Pašlaik operācijas ietvaros uzsvars tiek likts uz atbildības par drošības situāciju Afganistānā nodošanu pašu afgāņu rokās. NATO Lisabonas samītā tika panākta vienošanās, ka pāreja tiks uzsākta 2011. gadā. Lai sasniegtu mērķi, ISAF valstis investē Afganistānas Nacionālās drošības spēkos (ANSF) – armijas un policijas veidošanā, apmācībā un ekipējumā.

Tomēr Latvijas karavīru uzdevums nekļūst vienkāršāks, lai varētu runāt par misijas Afganistānas beigšanu. Latvijas dalība misijā jāturpina, cik ilgi tas būs nepieciešams. Latvijas ieguldījumā būtu lielāks uzsvars jāliek tieši uz ANSF kapacitātes celšanu. Jau 2010. gadā NBS karavīri pildīja apmācības funkcijas. Vienlaikus pakāpeniski būtu jāpalielina Latvijas nemilitārais ieguldījums. Izvērtējot situācijas attīstību Afganistānā, starptautiskā sabiedrība un Afganistānas konflikta risināšanā iesaistītās valstis un starptautiskās organizācijas jau vairākkārt ir secinājušas, ka Afganistānas problēmas nav risināmas tikai ar militāriem līdzekļiem. Ir nepieciešama visaptveroša pieeja, palīdzot stiprināt ne tikai ANSF, bet arī sniedzot atbalstu valsts pārvaldes un tiesu varas stiprināšanā. Tāpēc arvien aktuālāka kļūst civilās iesaistes palielināšana. Lai sniegtu atbalstu tiesu varas veidošanā un policijas spēku apmācībā, divi Valsts policijas civilie eksperti piedalās ES policijas misijas (EUPOL) darbā. Ņemot vērā to, ka pieprasījums pēc dažādu jomu civiliem ekspertiem (policistiem, tiesu varas, attīstības, finanšu un citu jomu speciālistiem) tikai pieaug, Latvijai jāizvērtē iespējas palielināt ieguldījumu Afganistānas civilo spēju stiprināšanā.

Latvija var sniegt atbalstu ar dažādu attīstības sadarbības projektu starpniecību. 2010. gada jūnijā Rīgā tika īstenots Farjabas provinces policijas un prokuratūras apmācības projekts kriminālizmeklēšanas jomā. Iepriekšējos gados Ārlietu ministrijas civilais pārstāvis Afganistānā ar visai nelielu Latvijas finansējumu spēja piesaistīt ES un atsevišķu donorvalstu, piemēram, Japānas, līdzfinansējumu un īstenot reģiona līmenī nozīmīgus palīdzības projektus. 2010. gadā civilā pārstāvja Afganistānā vieta tika likvidēta, bet finansējums attīstības sadarbībai bija tuvu nullei. Arī 2011. gada Ārlietu ministrijas budžetā attīstības projektu realizācijai ir paredzēti vien 269 LVL.

Papildus militārajam un civilajam ieguldījumam, Latvija ir spējusi piedāvāt atbalstu sabiedrotajiem un partneriem kravu transportēšanā uz Afganistānu. Ziemeļu apgādes ceļa izveidošana caur Latviju ir gan nozīmīgs ieguldījums Afganistānas stabilizācijā, gan uzskatāms piemērs ciešai sadarbībai ar ASV. Kopš 2009. gadā kopīgi ar ASV tika izveidots šis maršruts, caur Rīgu ir pārvesti vairāk kā 20000 konteineri. Tagad tas ir izveidojies par regulāru kravu piegādes ceļu ne tikai ASV, bet arī vairākām Eiropas valstīm. Veiksmīga Ārlietu, Aizsardzības un Satiksmes ministriju ekspertu kopīga darba rezultātā, Latvija NATO ietvaros ir nostiprinājusi savu lomu kā vadošā valsts kravu transportēšanā uz Afganistānu. Faktiski Latvija ir vienīgā NATO valsts, kas piedāvā sabiedrotajiem un partneriem šāda veida loģistikas atbalstu. Protams, ka tas ir ieguvums arī Latvijas ekonomikai un Latvijas tranzīta infrastruktūras atpazīstamībai. Iespēju apgādāt savus spēkus Afganistānā bez ASV ir izmantojušas Lielbritānija, Spānija, Beļģija, Somija, Zviedrija un Norvēģija.

Ilgtermiņā Ziemeļu apgādes ceļam ir potenciāls pārtapt par nozīmīgu tirdzniecības maršrutu starp Ziemeļeiropu/Eiropu un plašāku Centrālāzijas reģionu. Turpmāko tranzīta ceļa attīstību pozitīvi varētu ietekmēt Lisabonas samītā panāktā NATO – Krievijas vienošanās, paredzot arī tranzītu atpakaļ no Afganistānas.

Latvijas interesēs ir turpināt esošo ieguldījumu (militāro, civilo, loģistikas atbalstu) Afganistānā, kā arī turpmākajos gados to pakāpeniski palielināt. 2011. gadā būs nepieciešams veikt visaptverošu izvērtējumu Latvijas dalībai ISAF, izsverot militārās un civilās iesaistes apjomus. Ņemot vērā ierobežotos līdzekļus un resursus, ko varam izmantot Afganistānas atbalstam, ir jāizvērtē to labākais un efektīvākais pielietojums, t.sk. izvērtējot līdzsvaru starp civilo un militāro ieguldījumu.

NATO vadītajā ISAF operācijā kā galvenie uzdevumi ir noteikti civiliedzīvotāju drošības nodrošināšana, terorisma apkarošana, ciešāka sadarbība ar Afganistānas nacionālajiem drošības spēkiem un bijušo kaujinieku reintegrācija.

Afganistānas stabilizācijā un ekonomiskajā attīstībā būtiska loma ir arī tās kaimiņvalstu un reģiona valstu iesaistei šajos procesos. Tādējādi Latvija turpinās attīstīt gan divpusēju dialogu ar Centrālāzijas valstīm, gan veicinās diskusijas ar reģiona partnervalstīm ES un NATO ietvaros.

1.4. ES un NATO sadarbības aspekti

NATO operacionālā pieredze, īpaši Afganistānā, apliecina efektīvas NATO – ES sadarbības nozīmi. Lai gan ar dažādiem operacionāliem uzdevumiem, NATO un ES ar vienu mērķi sadarbojas dažādu misiju ietvaros. No NATO – ES sadarbības atkarīga ne vien kopīgu mērķu sasniegšana, bet bieži vien arī operācijās dienāšo cilvēku drošība. Šis jautājums arī turpmāk būs ārlietu dienesta dienaskārtībā. Latvijas interesēs ir veicināt NATO – ES sadarbību gan stratēģiskajā līmenī – spēju attīstības un operāciju plānošanā-, gan operāciju līmenī.

1.5. Latvijas interesēm atbilstošas bruņojuma kontroles sistēmas attīstīšana

Bruņojuma kontrole, atbruņošanās un masu iznīcināšanas ieroču izplatības novēršana ir neatņemams globālās un eiroatlantiskās drošības elements. Latvijas bruņojuma kontroles un atbruņošanās politika tiek īstenota ar daudzpusējiem līgumiem un iniciatīvām šajā jomā. Latvijai ir svarīgi ievērot sabalansētu pieeju globālās atbruņošanās procesu veicināšanā un Latvijas kā NATO dalībvalsts interešu nodrošināšanā.

Šobrīd Latvijas valsts stratēģiskajām interesēm bruņojuma kontroles jomā būtiska ir ASV – Krievijas sadarbības stratēģisko ieroču samazināšanā (jaunā START, Līguma par stratēģisko ieroču samazināšanu, ratifikācija) un sarunu par parastā (konvencionālā) bruņojuma režīma Eiropā nākotni (CFE, Līguma par konvencionālo spēku izvietošanu Eiropā, režīma modernizēšana) dinamika. Latvija piedalās neformālajā 36 valstu (30 CFE dalībvalstu un 6 citu valstu) sarunu formātā Vīnē par parastā bruņojuma kontroli Eiropā, kura ietvaros turpinās kompromisa meklējumi par tālāko sarunu ietvaru, principiem un sarunu formātu.

1.6. „Rīgas konference” – nozīmīgs drošībai veltītu diskusiju forums

Savā piecu gadu pastāvēšanas laikā Rīgas konference ir kļuvusi par Ziemeļeiropā lielāko diskusiju forumu, kas ik gadu pulcē pasaules līmeņa domātājus, akadēmiķus, žurnālistus un augsta ranga politiķus, sekmējot plašu domu un viedokļu apmaiņu par starptautiskajā dienaskārtībā svarīgākajiem drošības politikas un ārpolitikas jautājumiem. Latvijas interesēs ir arī turpmāk Ārlietu un Aizsardzības ministrijas budžetā nodrošināt adekvātu finansējumu Rīgas konferences saturiskās un organizatoriskās kvalitātes veicināšanai ciešā sadarbībā ar Latvijas Transatlantisko organizāciju.

2. Latvijas ārpolitikas nostādnes Eiropas Savienības kontekstā

Latvijas ārpolitikai būtiskākais notikums Eiropas Savienībā (ES) 2010. gadā bija Eiropas Ārējās darbības dienesta izveide. No Latvijas interešu viedokļa ir svarīgi, lai nozīmīgi ārpolitiski lēmumi tiktu saskaņoti dalībvalstu starpā, lai ES ārējā darbība būtu vienotāka, redzamāka un efektīvāka gan veidojot attiecības ar stratēģiskajiem partneriem un trešajām valstīm, gan darbojoties starptautiskajās organizācijās.

2.1. Lisabonas līguma īstenošana ES kopējās ārējās un drošības politikas jomā. Eiropas Ārējās darbības dienesta veidošana

Šobrīd ir pagājis nedaudz vairāk kā gads kopš 2009. gada 1. decembra, kad stājās spēkā Lisabonas līgums (Līgums). Būtiskākās līguma izmaiņas ir saistītas ar ES ārējo darbību, nosakot, ka kopējā ārpolitikā un drošības politikā tiek integrētas arī tirdzniecības politika, attīstības sadarbības politika un humanitārā palīdzība.

Ar Līgumu ir veiktas būtiskas institucionālās izmaiņas – izveidoti divi augsti ES amati – ES Augstais pārstāvis ārlietu un drošības politikas jautājumos (Augstais pārstāvis) un Eiropadomes priekšsēdētājs, kuriem ir būtiska kompetence ES ārējā darbībā. Līgums paredz Eiropas Ārējās darbības dienesta izveidi (EĀDD), kas saskaņā ar Līgumu palīdz Augstajam pārstāvim tā pienākumu īstenošanā, kā arī nodrošina ciešu sadarbību ar citām ES institūcijām un to vadītājiem. Kopš Līguma spēkā stāšanās ir notikušas intensīvas diskusijas par EĀDD izveidi. 2010. gada laikā ir izveidots juridiskais pamats EĀDD izveidei – pieņemts lēmums par EĀDD darbību un organizāciju, kā arī veikti nepieciešamie grozījumi citos atbilstošajos ES tiesību aktos (ES Civildienesta noteikumos un Finanšu regulā), lai nodrošinātu pilnvērtīgu un efektīvu EĀDD darbību ES institucionālās sistēmas ietvaros. Līdz ar to EĀDD izveides process ir pabeigts un 2010. gada 2. pusgadā tika uzsākts EĀDD personāla rekrutēšanas process. EĀDD personālu veido pārstāvji no trim avotiem – Eiropas Komisijas, ES Padomes Ģenerālsekretariāta un dalībvalstu Ārlietu ministriju diplomāti.

2011. gada 1. janvārī darbā uz EĀDD ir pārcelti ES institūciju – Eiropas Komisijas un ES Padomes Ģenerālsekretariāta – atbilstošo struktūru amatpersonas. Vienlaicīgi vakantajos EĀDD amatos uz vienlīdzības pamata tiek rekrutēti arī dalībvalstu diplomāti.

Kopš diskusijas sākuma par EĀDD izveidi Latvija konsekventi ir iestājusies par sekojošiem EĀDD izveides un darbības principiem:

- Jautājumā par EĀDD personālu: (1) vienlīdzīgs statuss EĀDD personālam neatkarīgi no tā izcelsmes avota – ES institūcijas vai dalībvalsts diplomātiskā dienesta; (2) ģeogrāfiskā un dzimumu līdzsvara ievērošana; (3) atbilstoša dalībvalstu diplomātu pārstāvība, kas noteikta lēmumā par EĀDD izveidi un ES Civildienesta noteikumu grozījumos, paredzot, ka dalībvalstu diplomātu, kas strādā EĀDD ar politikas jautājumiem, pārstāvība nedrīkst būt mazāka kā trešā daļa no kopējā personāla skaita.
- Jautājumā par EĀDD darbību: būtiskākais panākamais rezultāts ir EĀDD darbības efektivitāte, nodrošinot gan ES kopējo interešu, gan ES pilsoņu pārstāvību trešajās valstīs, reģionos un starptautiskajās organizācijās. Tāpēc Latvija īpaši uzsvērusi nepieciešamību ES delegācijām trešajās valstīs sniegt atbalstu konsulārās aizsardzības jomā ES dalībvalstu pilsoņiem, piemēram, krīžu situācijās. Lēmums par EĀDD paredz, ka jebkura dalībvalsts var lūgt šādu palīdzību ES delegācijai.

2.2. Eiropas Savienības paplašināšanās ar jaunām dalībvalstīm

Latvija konsekventi atbalsta tālāku ES paplašināšanos. Katra kandidātvalsts un potenciālā kandidātvalsts ir jāvērtē individuāli, balstoties uz dalības ES kritēriju izpildi pilnā apmērā, līdz ar to nodrošinot iestāšanās procesa kvalitāti. Neatrisinātie divpusējo attiecību jautājumi ir risināmi divpusēji un tie nedrīkst ietekmēt kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu ES integrācijas procesu.

Līdzšinējās ES paplašināšanās kārtas ir sekmējušas ES politiskās un ekonomiskās ietekmes pieaugumu pasaulē, paplašinājušas ES tirgu, kā arī stabilizējušas vispārējo situāciju Eiropā un tās kaimiņu reģionos. Arī šobrīd ES paplašināšanās ir būtisks Eiropas „maigās varas” (angl. – *soft power*) instruments, kas kalpo kā pievilkšanās spēks kaimiņos esošajām valstīm, veicinot politisko un ekonomisko reformu īstenošanu, tādējādi sekmējot miera, demokrātijas un stabilitātes telpas nostiprināšanos Eiropā.

Šobrīd ir deviņas ES kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis, kurām ir dalības ES perspektīva, balstoties uz kritēriju izpildi. Piecas valstis ir ES kandidātvalstis (Horvātija, Turcija, Islande, Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija, Melnkalne) un četras potenciālās kandidātvalstis (Albānija, Serbija, Bosnija un Hercegovina, Kosova), katrai atrodoties savā ES integrācijas procesa posmā.

Latvija atbalsta Kosovas ES integrācijas procesu līdz ar pārējām reģiona valstīm, t.sk. vīzu dialoga uzsākšanu ar Kosovu, kad tā būs izpildījusi nepieciešamos priekšnoteikumus.

Divpusējās attiecības

Latvijas interesēs ir veidot labas divpusējās attiecības ar ES potenciālajiem nākotnes partneriem. Latvijai ir aktīvs politiskais dialogs ar lielāko daļu paplašināšanās politikā ietverto valstu. Pēdējo gadu laikā ir notikušas Valsts prezidenta vizītes Horvātijā, Serbijā un Maķedonijā, ārlietu ministra vizītes Horvātijā, Albānijā, Maķedonijā, Kosovā, Turcijā, ārlietu ministriju politiskās konsultācijas ar Horvātiju, Turciju, Melnkalni, Maķedoniju, Albāniju, Bosniju un Hercegovinu.

2011. gadā plānots stiprināt augsta līmeņa divpusējos kontaktus ar Horvātiju, ņemot vērā ES iestāšanās sarunu noslēguma tuvošanos. Tāpat plānots uzturēt politiskos kontaktus ar Rietumbalkānu valstīm, organizējot vizīšu apmaiņu un politiskās konsultācijas. 2011. gadā ratifikācijai Saeimā tiks iesniegts Stabilizācijas un asociācijas nolīgums starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm un Serbiju.

Ekonomiskās attiecības

Rietumbalkāni ir 20 miljonu iedzīvotāju liels tirgus, kam, reģiona valstīm tuvinoties ES, ir potenciāls kļūt par jaunu noieta tirgu Latvijas precēm un pakalpojumiem. Šobrīd šis tirgus ir samērā sadrumstalots, līdz ar to ekonomiskās attiecības ar reģiona valstīm nav aktīvas (tirdzniecības apgrozījums ne ar vienu no tām nepārsniedz 10 miljonus EUR gadā). Aktīvākas ir ekonomiskās attiecības ar Turciju (70 miljoni iedzīvotāju), tirdzniecības apgrozījumam pēdējos gados sastādot 40 – 60 miljonus EUR.

Latvija ir izveidojusi tiesisko ietvaru sadarbības veicināšanai: noslēgtas un stājušās spēkā nodokļu dubultās aplikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanas konvencijas ar Horvātiju, Maķedoniju, Albāniju, Serbiju, Melnkalni, Turciju, Islandi, darbojas investīciju savstarpējās veicināšanas un aizsardzības līgumi ar Horvātiju, Turciju, Islandi, notiek šādu līgumu gatavošana ar Albāniju, Bosniju un Hercegovinu.

Turcija

Latvija stingri atbalsta Turcijas ES integrācijas procesu un uzņemšanu ES pēc visu dalības ES kritēriju izpildes un pievienošanās sarunu sekmīga noslēguma. Atbalstām arī labāku ES ārpolitikas koordināciju ar Turciju esošo struktūru ietvaros.

Turcija ir stratēģiski nozīmīgs ES partneris, kam ir liels potenciāls Eiropas enerģētiskās drošības garantēšanā, kā arī ekonomiskās un politiskās ietekmes stiprināšanā pasaulē kopumā un īpaši Eiropas kaimiņu reģionos. Pēdējo gadu laikā Turcija ir būtiski aktivizējusi savu ārpolitisko darbību gan kaimiņu reģionos (Tuvie Austrumi, Kaukāzs, Balkāni), gan arī plašākā ārpolitikas arēnā (Āzija, Āfrika, Krievija).

2.3. Attīstības sadarbības politika

ES ārējā politikā attīstības sadarbībai ir centrāla loma, par galveno mērķi izvirzot nabadzības mazināšanu visā pasaulē. Ievērojot ANO saistības, ES un tās dalībvalstīm līdz 2015. gadam attīstības sadarbībai jāvelta 0.7% no nacionālā kopieņēmuma (NKI). Saskaņā ar ES saistībām Latvijai līdz 2015. gadam attīstības sadarbībai jāatvēl 0.33% no NKI.

Latvija, veidojot un īstenojot attīstības sadarbību gan divpusējā, gan trīspusējā un daudzpusējā formātā, galveno akcentu liek uz sabiedrības, vides un ekonomikas ilgtspējas veicināšanu savās prioritārajās partnervalstīs.

Ekonomiskās krīzes ietekmē 2009. un vēl jo vairāk 2010. gadā Latvijas divpusējai attīstības sadarbībai piešķirtais budžets maksimāli saruka. Tomēr arī aizvadītajā gadā Ārlietu ministrijai un citām valsts iestādēm ir izdevies rast dažādus risinājumus, lai turpinātu īstenot attīstības sadarbību Latvijas prioritārajās partnervalstīs, piemēram, piesaistot līdzekļus publiskās – privātās partnerības ietvaros, kā arī *ad hoc* veidā. Tāpat Latvija iespēju robežās ir reaģējusi uz krīzes situācijām citos pasaules reģionos, īpaši Haiti.

Latvija attīstības sadarbības politiku īsteno, vadoties no partnervalstu individuālajām vajadzībām, kā arī ievērojot principu, ka iekšējo attīstības procesu vadība un politiskā atbildība par savas valsts ilgtspējīgu attīstību var atrasties tikai pašu partnervalstu rokās. Latvija īpašu uzmanību pievērš

caurskatāmības un sabiedrības informēšanas aspektiem, regulāri sadarbojoties ar Latvijas attīstības sadarbības NVO platformu – Latvijas Platformu attīstības sadarbībai.

Latvijas attīstības sadarbības politikas prioritārie reģioni ir ES Kaimiņattiecību politikas Austrumu partnerības valstis, Centrālāzijas valstis, kā arī tās valstis, kurās atrodas Latvijas militārais kontingents vai valsts nosūtīti civilie eksperti.

Latvija turpinās attīstības palīdzības sniegšanā koncentrēties uz nelielu valstu skaitu, par prioritārām izvirzot valstis, ar kurām jau izveidojusies veiksmīga sadarbība vai arī ir pieprasīta tieši Latvijas ekspertīze. Pieejamā finansējuma ietvaros Latvija atbalstu jaunattīstības valstīm turpinās piedāvāt jomās, kurās ES un tās dalībvalstu sniegtajai attīstības palīdzībai ir salīdzinošās priekšrocības, kā arī ievērojot globālos izaicinājumus – klimata pārmaiņas, enerģētiku, drošību un nodrošinājumu ar pārtiku.

2011. gadā Latvija uzsāks regulāru iemaksu veikšanu Eiropas Attīstības fondā.

2.4. Latvijas uzdevumi ES ārējās tirdzniecības politikas ietvaros

Ārlietu ministrija kopā ar Ekonomikas ministriju turpināja piedalīties ES tirdzniecības politikas īstenošanā ar trešajām valstīm, atbalstot liberālu tirdzniecības nosacījumu ievērošanu un protekcionisma ierobežošanu.

Sadarbībā ar nozaru ministrijām turpinājās darbs pie ES ekonomisko attiecību padziļināšanas ar Latvijai nozīmīgiem tirdzniecības partneriem ES kaimiņvalstīs – Ukrainu, Gruziju, Moldovu.

Ārlietu dienests aktīvi iesaistījās Latvijas pozīcijas pārstāvēšanā Krievijas iestāšanās sarunās Pasaules Tirdzniecības organizācijā (PTO) Ženēvā, kā arī sekoja līdzi daudzpusējo tirdzniecības liberalizācijas sarunu atjaunošanai. Latvija nemainīgi uzskata, ka daudzpusējā tirgu liberalizācija ir visefektīvākais instruments ekonomiskās izaugsmes veicināšanai, un iestājas par liberalizācijas sarunu noslēgšanu, sasniedzot izvirzītos mērķus.

Sarunās ar ES Austrumu kaimiņvalstu partneriem tika pausts pamudinājums turpināt nepieciešamās reformas un aicinājums koncentrēties ilgtermiņa risinājumiem. ES diskusijās Latvija iestājas par lielākas uzmanības un palīdzības veltīšanu ES Austrumu kaimiņvalstīm.

Panākts nozīmīgs progress Krievijas integrēšanā starptautiskās tirdzniecības sistēmā un Krievija 2011. gadā varētu tikt uzņemta PTO. Eiropas Komisija un Krievija vienojās par divpusējiem nosacījumiem Krievijas uzņemšanai PTO, t.sk. par eksporta nodevām koksnei un dzelzceļa pārvadājumu tarifiem. Pēc tās stāšanās spēkā Latvijai būs svarīgi nodrošināt sev labvēlīgu Krievijas eksporta nodevu kvotas sadali kokmateriāliem. Pēc Krievijas iestāšanās PTO būtiski panākt juridiski saistošu ES un Krievijas vienošanos, kas palīdzētu risināt ārpus PTO kompetences esošos tirdzniecības un investīciju vides jautājumus (piemēram, netarifū barjeru novēršana, standartu pielāgošana, investīciju vides sakārtošana Krievijā). Šos jautājumus paredzēts risināt jaunā ES – Krievijas Federācijas sadarbības līguma ietvaros, sarunās par kuru Latvijai būs jāturpina aizstāvēt savas intereses.

3. Latvijas ekonomisko interešu aizstāvība, eksporta veicināšana un investīciju piesaiste

2010. gadā ārlietu dienests, veidojot un īstenojot Latvijas ārpolitiku, priekšplānā izvirzīja Latvijas ekonomisko interešu realizāciju ārvalstīs, aktīvi strādājot pie ārvalstu investīciju piesaistes, eksporta veicināšanas un uzņēmēju interešu aizstāvības ārzemēs, kā arī dodot ieguldījumu Latvijas interesēm atbilstošās tirdzniecības līgumtiesiskās bāzes izveidē.

3.1. Interešu aizstāvība

Ārlietu dienests aktīvi iesaistās Latvijas ekonomisko interešu aizstāvībā, sniedzot atbalstu administratīvo barjeru un protekcionisma samazināšanā, kā arī iesaistoties problēmsituāciju risināšanā un sniedzot konsultācijas par biznesa specifiku ārvalstīs. Bez starpvaldību komisijām, kas ir tradicionāls formāts problēmjautājumu risināšanai, aktuālie jautājumi tiek uzrunāti arī amatpersonu vizīšu laikā.

3.2. Investīciju piesaiste

Balstoties uz vēstniecību sniegto informāciju par ārvalstu uzņēmēju interesi un pieprasījumu pēc konkrētiem investīciju projektiem, Ārlietu ministrija konsekventi akcentējusi nepieciešamību veidot kvalitatīvu investīciju sarakstu jeb portfeli. Ārlietu ministrijas aicinājums uz proaktīvu un koordinētu rīcību ārvalstu investīciju piesaistei un investīciju projektu portfeļa izveidei ir atradis piemērotu formātu: 2010. gada augustā tika izveidota Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padome. Ārlietu ministrija aktīvi izmanto šo formātu, sniedzot priekšlikumus par izskatāmajiem jautājumiem un tos sagatavojot apspriešanai.

2011. gadā ārlietu dienests turpinās darbu pie mērķtiecīgas un proaktīvas ārvalstu investīciju piesaistes tautsaimniecības attīstībai stratēģiski svarīgos sektoros. Tiks aktivizēts darbs pie katrai konkrētai valstij atbilstoša investīciju portfeļa sagatavošanas, iesniegšanas un lobēšanas. Investīciju piesaistes tematika tiks uzrunāta augsta līmeņa amatpersonu sarunās un biznesa forumos.

Vienlaikus ārlietu dienests atbalsta Latvijas uzņēmēju centienus veikt investīcijas ārvalstīs, tādējādi nostiprinot pozīcijas ārvalstu tirgos un ceļot šo uzņēmumu konkurētspēju.

3.3. Investīciju politika

Ārlietu dienests turpināja sniegt savu ieguldījumu Latvijas kā pievilcīgas investīciju vides nodrošināšanā un Latvijas investoru interešu aizstāvībā ārvalstīs, t.sk. strādājot pie līgumtiesiskās bāzes paplašināšanas.

Divpusējo attiecību ietvaros tika izveidotas investīciju līgumtiesiskās attiecības starp Latviju un Indiju, noslēdzot līgumu par savstarpējo ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību.

ĀM turpina darbu arī pie vairākiem līgumprojektiem, piemēram, ar Apvienotajiem Arābu Emirātiem, ar kuriem sarunas plānotas 2011. gada sākumā.

Attiecībā uz investīciju līguma noslēgšanu ar Krievijas Federāciju, ĀM ir piedāvājusi Krievijas pusei vairākus kompromisa priekšlikumus, kas nodrošinātu nediskriminācijas jeb nacionālā režīma garantēšanu saskaņā ar starpvalstu vienošanos. Tas arī pilnībā atbilstu starptautiskajai investīciju līgumu slēgšanas labajai praksei, ieskaitot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ieteiktajam modelim. Sarunu tālākā gaita ir lielā mērā atkarīga no 2010. gada pavasarī uzsāktās investīciju režīma liberalizācijas Krievijā. Latvija vairākkārt paudusi gatavību turpināt sarunas pēc šī procesa pabeigšanas. 2011. gada pirmajā pusē Ministru kabinets sniegs savu vērtējumu par sarunu tālāko virzību.

Līdz ar Līguma par ES darbību spēkā stāšanos investīciju politika tika nodota ES kompetencē un tika uzsākta diskusija par kopējās politikas saturu. Latvijas interesēs ir izveidot efektīvu ES investīciju politiku, tāpēc būtiski aktīvi iesaistīties tās veidošanā. Vienota ES politika radīs priekšnosacījumus papildus investīciju piesaistei Latvijā, kā arī nodrošinās aptverošu aizsardzību Latvijas investīcijām trešajās valstīs. Vienlaicīgi kopējās ES investīciju politikas izveide un ieviešana nedrīkst mazināt investoru priekšrocības, ko sniedz spēkā esošie dalībvalstu divpusējie līgumi. Kamēr nav panākta vienošanās par alternatīviem instrumentiem un mehānismiem, lai aizstātu ES dalībvalstu divpusējos investīciju līgumus, šādiem līgumiem jāpaliek spēkā.

Sadarbībā ar Ekonomikas ministriju tika formulēta pozīcija par Latvijas interesēm, kā arī tika uzsākts un turpināsies darbs pie regulas par nosacījumiem dalībvalstu divpusējo līgumu saglabāšanai, ņemot vērā ES un dalībvalstu kompetenču pārdali.

3.4. Eksporta veicināšanas pasākumi, sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām un sociālajiem partneriem

Pašlaik ārvalstīs darbojas 45 Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības – tai skaitā 35 vēstniecības, 7 pārstāvniecības, 1 ģenerālkonsulāts un 2 konsulāti. Katrā no šīm pārstāvniecībām konkrēta diplomāta pienākumos ietilpst arī Latvijas ekonomisko interešu aizstāvība. Arī deviņas no desmit Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) ārējām ekonomiskajām pārstāvniecībām darbojas vēstniecību telpās, tādējādi nodrošinot efektīvu sadarbību un resursu konsolidāciju.

Par spīti ierobežotajiem cilvēku un finanšu resursiem, vēstniecības sniedz praktisku atbalstu Latvijas uzņēmējiem biznesa sadarbības uzsākšanā un attīstīšanā, kā arī problēmsituāciju risināšanā, nodrošinot informāciju par rezidences valsts tirgu un biznesa praksi, piedāvājot atbalstu kontaktu veidošanā, palīdzot rīkot gan individuālu uzņēmumu vizītes, gan tirdzniecības misijas un augsta līmeņa amatpersonas pavadošās biznesa delegāciju vizītes. Vēstniecības nodrošina arī atbalstu mārketinga aktivitātēm, tostarp dalībai izstādēs.

2010. gadā Ārlietu ministrija veikusi dažādus pasākumus, lai veicinātu sabiedrības un uzņēmēju izpratni par ārlietu dienesta atbalsta iespējām ārējos tirgos – ar apaļā galda diskusiju ciklu, tīmekļa vietnēm, publikācijām plašsaziņas līdzekļos un informatīviem semināriem.

Sadarbībā ar laikrakstu „Dienas bizness” uzsākta vēstnieku emuāru sērija „Ārlietu dienests Latvijas eksportam” par rezidences valsts tirgus raksturojumu, uzņēmēju iespējām tirgu apgūšanā, kā arī vēstniecības piedāvātajiem atbalsta pasākumiem un ieteikumiem veiksmīgām mārketinga aktivitātēm atbilstoši valsts specifikai. 2011. gadā plānots turpināt vēstnieku emuāru publicēšanu. Vienlaikus tiks meklētas un realizētas jaunas interaktīvas komunikāciju formas.

Tradicionāls formāts uzņēmēju interešu veicināšanai ārvalstīs ir uzņēmēju pavadīto delegāciju veidošana augsta līmeņa amatpersonu izejošo vizīšu laikā. Šādu praksi plānots turpināt arī 2011. gadā.

Ārlietu dienestam ar LIAA ir ikdienas sadarbība. Notiek regulāra ārējās ekonomiskās darbības koordinēšana, izmantojot trīspusējo sanāksmju formātu (Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, LIAA), lai apspriestu aktuālos projektus un plānotos pasākumus Latvijas ārējo ekonomisko interešu efektīvai realizācijai. 2011. gada sākumā Ārlietu ministrija ierosināja šajā koordinācijas darbā daudz aktīvāk piesaistīt uzņēmēju apvienības – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru (LTRK), Latvijas Darba devēju konfederāciju (LDDK) un nozaru asociācijas, kas ļautu jau agrīnā stadijā apzināt uzņēmēju intereses un sekmīgāk plānot ārējo ekonomisko darbību. Pirmās paplašinātās sēdes ietvaros jau uzsākta 2011. gadā īstenojamo pasākumu un vizīšu plānu saskaņošana starp Ārlietu ministriju, Ekonomikas ministriju, LIAA un LDDK.

2010. gadā Ārlietu ministrija un Latvijas vēstniecības ārvalstīs aktīvi sadarbojās ar LIAA biznesa forumu, semināru un kontaktbiržu rīkošanā, sniedzot prezentācijas par biznesa sadarbības iespējām dažādās valstīs. Sadarbībā ar vēstniecībām tiek rīkotas arī dažādas uzņēmēju vizītes ārvalstīs, lai meklētu jaunas biznesa paplašināšanās iespējas Latvijai nozīmīgos tirgos.

Efektīvākai Latvijas uzņēmēju interešu identificēšanai un pārstāvībai ārlietu dienests 2010. gada nogalē uzsāka izmantot biznesa sadarbības anketu, kuru līdz šim jau veiksmīgi izmanto LIAA un LTRK, veidojot vienotu uzņēmumu datu bāzi un uzlabojot atbalsta sniegšanu katrai konkrētai kompānijai. Anketā uzņēmums sniedz informāciju par sevi, norādot interesējošos tirgus un sadarbības veidus.

Ārlietu dienests ir intensīvi sadarbojies ar partneriem – nevalstiskajām organizācijām. Ārlietu ministrija 2010. gadā turpināja iepriekšējā gadā uzsākto un sadarbībā ar nozaru asociācijām rīkoto apaļā galda diskusiju ciklu „*Ārlietu dienests Latvijas eksportam. Uzņēmēju tikšanās ar Latvijas vēstniekiem*”. Gada laikā notika 10 apaļā galda pasākumi, aptverot visas Latvijas vadošās tautsaimniecības nozares – ķīmisko rūpniecību, informācijas tehnoloģijas un telekomunikācijas, tūrisma industriju, mašīnbūvi un metālapstrādi, tranzītu un loģistiku, pārtikas rūpniecību un kokrūpniecību. Diskusiju mērķis bija atrast konkrētus risinājumus Latvijas uzņēmumu eksportspējas palielināšanai un tirgu paplašināšanai, izmantojot Latvijas ārlietu dienesta atbalsta iespējas.

Statistikas dati liecina, ka 2010. gada deviņos mēnešos bija vērojams iesaistīgs eksporta pieaugums – kopumā par 30.7%. Salīdzinot ar 2009. gada attiecīgo periodu, pieauga eksports ne tikai uz Latvijai tradicionālajiem tirgiem – Poliju (par 95%), Krieviju (54%), Lielbritāniju (53%), Zviedriju (37%), Ukrainu (35%), Igauniju (29%), Lietuvu (28%) un Vāciju (26%), bet arī uz jaunajiem tirgiem – Vjetnamu (680%), Brazīliju (203%), Ēģipti (133%), Turciju (105%), Ķīnu (43%) un Japānu (31%).

Nākamgad Ārlietu ministrija turpinās diskusiju ciklu, katrā sarunā padziļināti analizējot vienas nozares vai apakšnozares iespējas kādas konkrētas valsts tirgus apgūšanā, akcentējot ārlietu dienesta un īpaši vēstniecības atbalsta formas.

2010. gadā sadarbībā ar LTRK notikuši vairāki semināri par uzņēmējdarbības iespējām ārvalstīs. Ārlietu dienests iesaistījies arī LTRK izejošo un ienākošo tirdzniecības misiju organizēšanā, īpaši aptverot attālākas valstis un reģionus, kur nav Latvijas diplomātisko pārstāvniecību.

2010. gadā ārlietu dienesta un Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) sadarbība ir bijusi konstruktīva un balstīta uz abpusēju ieinteresētību. Veiksmīga sadarbība ir notikusi gan ar vēstniecībām ārvalstīs, gan ar Ārlietu ministriju, strādājot pie Latvijas ārējo ekonomisko interešu noteikšanas un uzņēmēju informēšanas par diplomātisko pārstāvniecību sniegtajām atbalsta iespējām. Nozīmīga ir LDDK pārstāvju iesaiste uzņēmēju sadarbības veicināšanā, izmantojot lietišķo sadarbības padomju formātus, kas nodrošina veiksmīgu biznesa interešu definēšanu un ļauj sekmīgāk pieņemt ārvalstu tirgu apgūšanas izaicinājumus.

2011. gadā Ārlietu ministrija ciešāk sadarbosies ar LDDK, LTRK un tautsaimniecības nozaru asociācijām, paplašinātā trīspusējās sadarbības koordinācijas mehānisma ietvaros konceptuāli apspriežot aktuālos jautājumus un nodrošinot nepieciešamās informācijas apriti. Tāpat tiks turpināta konstruktīva sadarbība kopīgu semināru un vizīšu organizēšanā, informējot par biznesa iespējām ārvalstu tirgos un sniedzot uzņēmējiem ārlietu dienesta ārējo tirgu ekspertīzi.

Sadarbību ar uzņēmējiem Ārlietu ministrija ir īstenojusi ne tikai galvaspilsētā, bet arī Latvijas novados. 2010. gadā pēc Ārlietu ministrijas iniciatīvas 7 Latvijas pilsētās ES finansēta projekta „Soli pa solim” ietvaros notika semināri, kuros par ārlietu dienesta atbalsta iespējām un sadarbības perspektīvām ar savas rezidences valsti stāstījuši diplomātisko pārstāvniecību darbinieki. Projekta galvenais mērķis bija uzņēmēju informēšana un konkurētspējas celšana dažādos Latvijas reģionos. Ņemot vērā tūrisma industrijas attīstības nozīmīgo pieaugumu valsts ekonomiskajai izaugsmei un ieguldījumu jaunu biznesa kontaktu veidošanā, 2010. gadā ārlietu dienests aktīvi veicināja ienākošo tūrisma, sadarbojoties ar Tūrisma attīstības valsts aģentūru, Rīgas Tūrisma attīstības biroju, Latvijas Tūrisma aģentu asociāciju, kā arī virkni vietējo un starptautisko tūrisma operatoru. 2011. gadā ārlietu dienests kopā ar nozares institūcijām turpinās perspektīvo tūrisma tirgu apzināšanu un apgūšanu.

2010. gada jūlijā kārtējās Latvijas goda konsulu sanāksmes laikā uzsvars tika likts uz ārējās ekonomiskās sadarbības jautājumiem, akcentējot nepieciešamību turpināt un sekmēt Latvijas eksporta veicināšanu un ārvalstu investīciju piesaisti, izmantojot gan goda konsulu zināšanas un pieredzi, gan viņu ekspertīzi un personīgos kontaktus. Ārvalstīs darbojas 122 Latvijas goda konsuli un 9 goda ģenerālkonsuli. Sanāksmē piedalījās 80 Latvijas goda konsuli no 49 pasaules valstīm. 2011. gadā Ārlietu ministrija plāno efektīvāk izmantot šo instrumentu Latvijas ekonomisko interešu pārstāvībai ārvalstīs, it īpaši valstīs un reģionos, kur Latvijai nav savu diplomātisko pārstāvniecību.

3.5. Enerģētiskā drošība

Ārlietu dienests ir aktīvi iesaistījies Latvijas enerģētiskās drošības jautājumu risināšanā. Latvijas pozīcija par tādu svarīgu enerģētikas infrastruktūras projektu kā starpsavienojumi ar Somiju, Zviedriju, Lietuvu, Igauniju un Poliju, kā arī Visaginas atomelektrostacijas realizāciju, tiek aizstāvēta sanāksmēs ar iesaistīto valdības pārstāvjiem un valstu ministriju ekspertiem.

Tuvākajā laikā Ārlietu ministrija aktīvi aizstāvēs Latvijas intereses enerģijas piegāžu drošības un enerģijas avotu dažādošanas projektos, piemēram, sašķidrinātās gāzes termināļa projektā Latvijā un Visaginas atomelektrostacijas celtniecībā.

Latvijai būs mērķtiecīgi jāturpina pildīt Baltijas enerģētikas tirgus starpsavienojuma plānā ietvertie enerģētikas tirgus liberalizācijas uzdevumi.

Lai veicinātu alternatīvu enerģijas avotu izmantošanu Latvijā, Ārlietu ministrija, piemēram, ir rosinājusi slānekļa gāzes potenciāla izpētē sadarbīties ar ASV, ņemot vērā šīs valsts pieredzi un

iespējas attiecīgo tehnoloģiju jomā. ASV izrāda interesi sadarbību attīstīt un pašlaik uzsākta projekta izpēti procesa sagatavošana.

Lai sekmīgi aizstāvētu Latvijas enerģētiskās intereses sarunās gan ar Eiropas Komisiju, gan ar ES dalībvalstīm, gan trešajām valstīm, ļoti svarīga ir precīza, pamatota, tendencēm atbilstoša un tālredzīga Latvijas enerģētikas politikas pamatnostādņu definēšana. Tās ļautu Latvijai savlaicīgi un aktīvi uzsākt savu interešu aizstāvēšanu gan attiecībā uz infrastruktūras un energoresursu izpēti projektiem, gan piedaloties ES enerģētikas politikas veidošanā un īstenošanā.

3.6. Konsulārā dienesta uzdevumi

Vīzu izsniegšana ārvalstniekiem Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās joprojām ir viens no svarīgākajiem ārlietu dienesta uzdevumiem arī saistībā ar eksporta veicināšanu un investīciju piesaisti.

Lai veicinātu tūrisma attīstību un ekonomisko sadarbību, Ārlietu ministrija ir izstrādājusi elastīgākas vīzu procedūras un ieviesusi citus nozīmīgus atvieglojumus vīzu saņemšanai Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās ārvalstīs. Latvijas pārstāvniecībās ir aizsākta arī plašāka daudzkārtēju ieeļošanas vīzu izsniegšana personām, kuras vēlas apmeklēt Latviju vairākkārtīgi. Ar gandarījumu var secināt, ka pēdējā gada laikā ir vērojams vīzu pieprasītāju skaita pieaugums Latvijas pārstāvniecībās ārpus Šengenas telpas. Ievērojami palielināties ir arī izsniegto daudzkārtējo ieeļošanas vīzu ar garākiem derīguma termiņiem skaits ne tikai personām, kuru ieeļošanas mērķis ir privāta vizīte, bet arī ārzemniekiem, kuri apmeklē Latviju biznesa un tūrisma nolūkā.

Salīdzinājumam – 2010. gadā (no 1. janvāra līdz 31. decembrim) Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs kopumā tika izskatīti 137811 vīzu pieteikumi, kas ir par 12% vairāk nekā 2009. gadā, No tām t.s. „biznesa vīzas” 2010. gadā sastāda 10% no visu ārzemniekiem izsniegto vīzu kopskaita.

Lai atvieglotu vīzu pieteikumu iesniegšanu, ir panāktas vienošanās ar vairākām citām Šengenas līguma dalībvalstīm par Latvijas pārstāvēšanu vīzu izsniegšanā reģionos un teritorijās, kurās nav Latvijas pārstāvniecības. Pateicoties pārstāvības iespējām, ārzemniekiem, kuri vēlas doties uz Latviju, bet kuru dzīvesvietā nav Latvijas vēstniecības, ir iespējas pieprasīt vīzu citas Šengenas līguma dalībvalsts pārstāvniecībā, ar kuru Latvija ir vienojusies par pārstāvību vīzu izsniegšanā. Ārlietu ministrija pašlaik ir noslēgusi līgumus par Latvijas pārstāvību vīzu izsniegšanā 53 dažādās pasaules vietās. Slēdzot jaunus līgumus par vīzu pārstāvību tiek ņemtas vērā arī Latvijas uzņēmēju intereses.

4. Divpusējās attiecības

Divpusējās attiecībās 2011. gadā un arī turpmāk īpašs uzsvars tiks likts uz ekonomisko attiecību stiprināšanu, vienlaikus uzturot un attīstot sadarbību arī citās sabiedrībai svarīgās jomās, piemēram, izglītībā un kultūrā. Lai labāk aizstāvētu Latvijas intereses ES, NATO un starptautisko organizāciju ietvaros, plānots turpināt regulāras konsultācijas gan augstākajā politiskajā, gan ekspertu līmenī ar partnervalstīm, skaidrojot savu nostāju Latvijai svarīgos jautājumos. 2014. gadā Rīga kļūs par Eiropas kultūras galvaspilsētu, tāpēc svarīgi turpināt Latvijas kultūras klātesamības un tēla atpazīstamības veicināšanu Eiropā.

4.1. Baltijas valstu un Ziemeļvalstu sadarbība reģionālā kontekstā

Latvijas mērķis ir integrēts un solidārs Baltijas valstu un Ziemeļvalstu (NB8) reģions, kas attīstītos pēc iespējas harmoniskāk, izmantotu savu politisko un ekonomisko potenciālu, mērķtiecīgi konsolidētu pieejamos resursus un tādējādi sekmīgāk konkurētu globālajā vidē. Ņemot vērā vispasaules krīzes veicināto Baltijas jūras reģiona valstu ekonomisko un sociālo atšķirību palielināšanos, vitāli svarīga ir Baltijas valstu un Ziemeļvalstu attīstības līmeņa savstarpējā izlīdzināšanās.

Politiskajā dimensijā tas nozīmē sadarbības stiprināšanu reģiona valstu ietekmes palielināšanai ES, NATO un citās starptautiskās organizācijās, t.sk. izmantojot koordinētu interešu aizstāvību. Būtiska ir viedokļu koordinācija un saskaņota reakcija uz starptautiski nozīmīgiem notikumiem, pastiprinot reģiona ietekmi globālajā politikā. Nepieciešama Baltijas valstu kopīga izpratne par finanšu un cilvēkresursu kapacitātes palielināšanu sadarbībai starp Ziemeļu Ministru padomi un Baltijas Ministru padomi. Svarīgi ir turpināt īstenot ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam.

Ekonomiskajā dimensijā uzsvars jāliek uz resursu konsolidēšanu kopīgu projektu īstenošanai. Jātiecas uz koordinētu pieeju transporta infrastruktūras attīstībai, lai nodrošinātu reģiona pieejamību (austrumu virziens, ziemeļu – dienvidu virziens), t.sk. aktīvi iesaistoties ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam projektu īstenošanā un Ziemeļu dimensijas Transporta un loģistikas partnerības darbībā. Reģionā efektīvi jāizmanto vienotā tirgus priekšrocības, ko nekavē slēpti un atklāti administratīvi šķēršļi. Regulāri jāsadarbojas uzņēmējdarbības, zinātnes, pētniecības un inovāciju projektos. Analizējama iespēja veidot kopīgas vēstniecības, kā arī sadarbības attīstības sadarbības projektos.

2010. gadā Latvija izmantoja prezidentūru Baltijas Ministru padomē, kā arī Baltijas valstu un Ziemeļvalstu (NB8) ārpolitiskajos formātos, lai radītu pamatu minēto uzdevumu sasniegšanai. Pēc Latvijas iniciatīvas tika sagatavots augsta līmeņa neatkarīgo ekspertu (bijušais Latvijas Ministru prezidents un ārlietu ministrs V. Birkavs un bijušais Dānijas aizsardzības ministrs S. Gāde) ziņojums par NB8 līdzšinējo sadarbību un tās nākotnei nozīmīgajiem virzieniem. Ziņotāji nāca klajā ar 38 praktiskām rekomendācijām, no kurām 16 ir atzītas par ieviešamām tuvākajā laikā.

NB8 ārlietu ministri ir vienojušies 2011. gada augustā Helsinkos rīkot reģionālu konferenci Baltijas valstu un Ziemeļvalstu diplomātisko attiecību atjaunošanas 20. gadadienas kontekstā, uzsverot mūsu valstu nākotnes sadarbības potenciālu.

Viens no būtiskiem secinājumiem, pie kura ziņotāji nonāca, intervējot politiķus, amatpersonas un ekspertus NB8 valstu galvaspilsētās, – Baltijas valstu ciešāka sadarbība un koordinēta sadarbības interešu izvirzīšana iepretim Ziemeļvalstīm dotu nozīmīgu ieguldījumu NB8 sadarbībā kopumā.

Divpusējā sadarbība ar Baltijas valstīm un Ziemeļvalstīm

Iepriekš minēto mērķu sasniegšanai nepieciešama arī intensīva divpusējā sadarbība ar reģiona partneriem, regulārs dialogs politiskajā līmenī un attiecību perspektīvas analīze.

Nopietnu ieguldījumu ciešākā Baltijas valstu un Ziemeļvalstu sadarbībā dotu lielāka integrācija un koordinācija Baltijas valstu starpā. Tāpēc Latvija ļoti pozitīvi vērtē procesu, kas ir aizsācies ar Latvijas un Igaunijas Nākotnes sadarbības ziņojuma izstrādi un apstiprināšanu. 2010. gada decembrī Rīgā notika ziņojuma ieviešanai veltīta konference, kuras secinājumi bija nepārprotami – jānovērš administratīvie šķēršļi Latvijas un Igaunijas uzņēmējdarbības ārējās konkurētspējas palielināšanai, jāharmonizē uzņēmējdarbības vidi regulējošā likumdošana un jāattīsta infrastruktūra. Baltijas valstīm jāspēj pārvarēt lokālā konkurence (vismaz tūrisma jomā) un pret lielajiem trešo valstu konkurentiem jāpozicionējas kā vienotam partnerim. 2011. gada nogalē plānots rīkot konferenci ziņojuma īstenošanas gaitas izvērtēšanai.

Par ļoti nozīmīgu diplomātiskās sadarbības attīstības soli uzskatāma vienošanās no 2010. gada 1. janvāra uzsākt Latvijas un Igaunijas vēstniecību darbu kopīgās diplomātiskās telpās Kairā, Ēģiptes Arābu Republikā.

Veiksmīgi attīstās 2010. gadā uzsāktais Latvijas un Igaunijas Ārlietu ministriju kopīgās tulkotāju balvas projekts.

Attiecībās ar *Lietuvu* nozīmīga loma ir enerģētikas jautājumiem un nepieciešamībai apvienot spēkus stratēģisko projektu īstenošanā, enerģētikas neatkarības un diversifikācijas veicināšanā. Joprojām centrāls ir Visaginas atomelektrostacijas projekts, kur pašlaik aktuāli ir stratēģiskā investora meklējumi. Latvijas un Lietuvas tirdzniecības apgrozījums konsekventi pieaug. Lietuva ir lielākā Latvijas ārējās tirdzniecības partnere. Latvija ir ieinteresēta piesaistīt lietuviešu investīcijas, īpaši nozarēs ar augstu pievienoto vērtību. Lietuva ir viens no svarīgākajiem tirgiem tūrisma jomā, savukārt Rīgas lidosta šobrīd ir izveidojusies par reģionālu tranzīta centru. Ir

panākta vienošanās par Latvijas – Lietuvas Nākotnes sadarbības ziņojuma galvenajiem principiem un tuvākajā laikā plānots uzsākt tā sagatavošanu.

2010. gadā turpinājās aktīva Latvijas – Somijas politiskā un ekonomiskā sadarbība. 2010. gada jūnijā notika Somijas prezidentes T. Halonenas valsts vizīte Latvijā, kuras ietvaros notikušais Latvijas – Somijas Biznesa forums ieguva uzņēmēju atsaucību – to apmeklēja ap 100 Latvijas un Somijas uzņēmumu, kas pārstāvēja būvniecības, mašīnbūves, tipogrāfijas, pārtikas pārstrādes, informācijas tehnoloģiju, finanšu, transporta, enerģētikas u.c. nozares. 2011. gadā jāveicina uzņēmēju sadarbība celtniecības, kokrūpniecības, kā arī tūrisma nozarē, ņemot vērā kompānijas *airBaltic* stratēģiskās attīstības plānus. Vienlaikus jārūpējas par investīciju piesaisti no Somijas.

Liela nozīme piešķirama konstruktīvu un pragmatisku attiecību attīstībai ar *Zviedriju*. Latvija ir ieinteresēta divpusējo attiecību padziļināšanā politiskajā, ekonomiskajā, kultūras un citās jomās. Būtisks priekšnoteikums divpusējo attiecību paplašināšanai ir aktīva vizīšu apmaiņa un savstarpējo kontaktu padziļināšana.

Latvija atbalsta sadarbības stiprināšanu ar *Zviedriju* finanšu stabilitātes, krīžu vadības un uzraudzības jomā. 2010. gada augustā panāktā vienošanās par Baltijas un Ziemeļvalstu finanšu uzraudzības iestāžu sadarbību paaugstinās gatavību kopīgiem spēkiem risināt pārrobežu finanšu stabilitātes jautājumus Baltijas un Ziemeļvalstu reģionā.

Zviedrija tradicionāli ir viena no svarīgākajām Latvijas tirdznieciski ekonomiskās sadarbības partnervalstīm un nozīmīgs investors Latvijā. Latvija ir ieinteresēta sadarboties ar *Zviedriju*, lai ievērojamie finanšu sektorā pieejamie līdzekļi tiktu izmantoti reālās ekonomikas kreditēšanai, jo būtiskas ir investīcijas ne tikai finanšu, bet arī citos Latvijas tautsaimniecības sektoros.

Spilgts piemērs abu valstu sadarbībai kultūras jomā ir Rīgas un *Zviedrijas* ziemeļu pilsētas Ūmeo gatavošanās kļūt par Eiropas kultūras galvaspilsētām 2014. gadā.

Latvijas un *Norvēģijas* attiecībās politiski svarīga ir veiksmīgā sadarbība starptautisko drošības spēku misijā Afganistānā. Ekonomikas jomā augstu vērtējami *Norvēģijas* finanšu instrumenta un Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta ietvaros Latvijā realizētie projekti un nepieciešams turpināt tikpat aktīvu savstarpējo projektu īstenošanu arī nākamajā finanšu periodā (2009. – 2014. gadā).

Sagaidāms, ka 2011. gads būs aktīva darba gads attiecībās ar *Dāniju*. 2011. gada 25. augustā Kopenhāgenā plānota Baltijas valstu un Dānijas konference, kas veltīta Baltijas valstu neatkarības atjaunošanai. Iecerēts stiprināt arī ekonomisko sadarbību, īpaši pārņemot Dānijas pieredzi videi draudzīgo tehnoloģiju jomā.

2010. gadā Latvija uzturēja ciešu politisko dialogu ar *Īslandi*, paužot stingru atbalstu ES iestāšanās sarunu uzsākšanai par šo Ziemeļvalsti. Notika regulāri kontakti ārlietu ministru līmenī, Īslande augstu novērtēja no Latvijas saņemto atbalstu. 2011. gadā plānots palielināt augsta līmeņa vizīšu apmaiņu. Īpaša uzmanība tiks veltīta Latvijas neatkarības atjaunošanas 20. gadadienas pieminēšanai, jo Īslande bija pirmā valsts, kas 1991. gada augustā atzina Latvijas neatkarību.

4.2. Sadarbība ar ASV gan drošības jomā, gan visā divpusējo attiecību spektrā; attiecības ar Kanādu

ASV ir nozīmīgs Latvijas stratēģiskais politiskais partneris visā Latvijas interešu spektrā, īpaši drošības un aizsardzības jautājumos. Jāpadziļina militārā sadarbībā ar *ASV* divpusējā, reģionālā un NATO līmenī. Latvijai jāturpina atbalstīt starptautiskie spēki Afganistānā un cieši jāsadarbjas ar *ASV* kopējo militāro un politisko mērķu sasniegšanā.

Sadarbība drošības un aizsardzības jautājumos ir nostiprinājusies divpusējo attiecību līmenī, sadarbojoties NATO ietvaros un iegūstot pieredzi karavīriem kopīgi pildot uzdevumus starptautisko operāciju ietvaros. Nozīmīgs ir bijis *ASV* atbalsts un ieguldījums kopīgu mācību organizēšanā un militārās infrastruktūras attīstībā Latvijā. Īpaša uzmanība visās mācībās tika veltīta militāro un civilo institūciju sadarbības pilnveidošanai, t.sk. sniedzot uzņemošās valsts atbalstu operāciju laikā.

Ar ASV atbalstu 2010. gada oktobrī Ādažos notika militārās mācības „*Sabre Strike*”, kas bija pirmās vērienīgās praktiskās lauka mācības Latvijā. Tajās piedalījās vairāk nekā 1700 karavīru no Baltijas valstīm, Polijas un ASV. Mācību mērķis bija sadarbībā ar ASV sagatavot un pilnveidot NBS vienību gatavību dalībai NATO vadītajā ISAF operācijā Afganistānā, sekmējot sabiedroto spēku savietojamību un pilnveidojot gaisa un sauszemes operāciju spēju savstarpējo integrāciju. ASV ir novērtējusi Latvijas karavīru ieguldījumu, pasniedzot ASV militāros apbalvojumus 35 Afganistānā dienējušiem Latvijas karavīriem.

Latvija ir atbalstījusi ASV lūgumu izmitināt savā teritorijā Gvantanamo aizturēto.

Latvija turpina aktīvi piedalīties ES – ASV attiecību veidošanā transatlantiskā dialoga ietvaros, pievēršot uzmanību tādiem jautājumiem kā ES – ASV Enerģētikas padomes darbs un Transatlantiskās Ekonomiskās padomes veidošana. Jāturpina attīstīt sadarbību ar ASV reģionālo formātu (Baltijas valstu, Paplašinātas sadarbības Ziemeļeiropā (e-PINE), Centrāleiropas – „Viļņas desmitnieks”) ietvaros. Veiksmīgs piemērs bija ASV prezidenta B. Obamas tikšanās ar Centrālās un Austrumeiropas valstu līderiem Prāgā 2010. gada pavasarī.

Latvija izmanto ASV politikas ar Krieviju izmaiņu sniegtās politiskās un ekonomiskās iespējas. Latvija tiecas piesaistīt ASV investīcijas enerģētikas un finanšu pakalpojumu jomās, attīsta sadarbību transporta un tranzītpakalpojumu sektoros.

Divpusējās attiecībās jāturpina veicināt interese par Latviju un Baltiju ASV administrācijā un ārpolitikas veidotāju vidē, uzturot regulāru politisko dialogu ar ASV valsts amatpersonām vizīšu apmaiņu veidā un ekspertu līmenī. Latvijas interesēs ir piesaistīt ilgtermiņa investorus no ASV un kāpināt preču un pakalpojumu tirdzniecības apgrozījumu. 2010. gadā Latviju apmeklēja ASV īpašais sūtnis enerģētikas jautājumos R. Morningstārs un ASV Valsts kases sekretāra vietnieks N. Volins. Latvijas Ministru prezidents vizītē Vašingtonā tikās ar ASV viceprezidentu, valsts sekretāri un ASV ārpolitikas veidotājiem, apliecinot Latvijas – ASV stratēģisko attiecību raksturu. Latvijas Saeimas priekšsēdētājs NB8 parlamenta priekšsēdētāju delegācijas sastāvā tikās ar ASV Kongresa spīkeri.

Sadarbībā ar ASV ir izveidots Baltijas – ASV Brīvības fonds ar biroju Rīgā, kas piedāvā Baltijas valstu jauniešiem izglītības programmu finansējumu 60 miljonu USD apmērā.

Kopš 2009. gada Ārlietu ministrija veic aktīvu darbu, lai veicinātu Latvijā ražoto nemilitāro preču iepirkumus ASV militārā kontingenta apgādei. Ir notikušas ASV valdības aģentūras *Defense Logistics Agency* pārstāvju vizītes Latvijā, lai apzinātu Latvijas uzņēmēju iespējas piegādāt preces ASV militārā personāla vajadzībām Afganistānā. Pozitīvi jāvērtē NATO un Krievijas vienošanās par nemilitāro kravu tranzīta paplašināšanu, ietverot tajā kravu transportēšanu arī no Afganistānas. Kā īpašs panākums jāatzīmē 2010. gada 14. – 17. septembrī Ārlietu ministrijas sadarbībā ar Aizsardzības ministriju, LIAA un ASV vēstniecību Latvijā rīkotās Ražotāju dienas. To laikā vairāk kā 100 Latvijas uzņēmumu pārstāvji tika iepazīstināti ar iespējām piedalīties tiešo piegādātāju iepirkumu konkursos. Ražotāju dienu laikā notika 136 individuālās tikšanās ar Latvijas kompānijām, ar virkni no tām tiek turpināti kontakti un veikti priekšdarbi praktiskās sadarbības uzsākšanai.

Ārlietu ministrijas kompetencē ir Latvijas uzņēmumu informēšana par iespējām piedalīties ASV aģentūru iepirkumos, tiešo kontaktu veidošanas veicināšana, panāktā progressa pārraudzība, kā arī radušos šķēršļu identificēšana un risinājumu meklēšana to pārvarēšanai kopā ar ASV partneriem. Arī 2011. gadā ir svarīgi iepirkumu jautājumu uzturēt Latvijas – ASV divpusējo attiecību dienaskārtībā.

Attiecības ar *Kanādu* raksturojamas kā labvēlīgas ar kopīgiem saskares punktiem daudzos starptautiskās drošības un politikas jautājumos. Kanāda šobrīd apsver iespēju izmantot Ziemeļu koridoru sava karspēka izvešanai no Afganistānas, kas pavērtu iespējas piesaistīt arī Kanādas nemilitāro tranzītu caur Latvijas ostām.

4.3. Divpusējā politiskā, ekonomiskā un kultūras sadarbība ar Centrālās un Rietumeiropas valstīm

Latvija turpinās intensīvu sadarbību ar stratēģiski nozīmīgiem partneriem – Vāciju, Poliju, Franciju, Lielbritāniju.

Latvija ir gandarīta par 2010. gadā notikušo ciešo politisko dialogu ar *Vāciju* visos līmeņos un vairākām augsta līmeņa vizītēm. Ekonomiskās sadarbības jautājumu uzturēšana un aktivizēšana 2010. gadā bija viens divpusējo attiecību darba kārtības galvenajiem jautājumiem. Jaunu impulsu ekonomisko kontaktu un sadarbības paplašināšanā deva federālās kancleres A. Merkeles oficiālā vizīte Latvijā 2010. gada septembrī. Vizītes laikā vācu pusei tika piedāvāti konkrēti iespējamās ekonomiskās sadarbības projekti, pārrunāti Latvijai stratēģiski svarīgi jautājumi, t.sk. iespējas mazināt Baltijas valstu energoatkarību, pilnveidot attiecības ar Krieviju, uzlabot sadarbību izglītībā, zinātnē un kultūrā.

Arī 2011. gadā plānots paplašināt Latvijas un Vācijas ekonomiskās attiecības, veicināt starpparlamentu sadarbību, attīstīt ministru vizīšu apmaiņu un turpināt līdz šim ļoti veiksmīgo 3+1 (Baltijas valstis un Vācija) sadarbības formātu ārlietu ministru līmenī. Svarīgi padziļināt sadarbību arī federālo zemju līmenī.

2010. gadā aktīvi attīstījušās arī Latvijas attiecības ar *Poliju* – vienu no nozīmīgākajām Baltijas reģiona partnervalstīm – ar kuru mūs tradicionāli vieno kopīgas intereses ekonomikas, enerģētikas un politikas jautājumos. Jūlijā notika Latvijas Ministru prezidenta Valda Dombrovska darba vizīte Polijā, savukārt septembrī vienā no savām pirmajām ārvalstu vizītēm Latviju apmeklēja Polijas prezidents B. Komorovskis. Savas darba vizītes laikā B. Komorovskis piedalījās Baltijas valstu un Polijas prezidentu sanāksmē un Latgales atbrīvošanas cīņu 90. gadadienas pasākumos Daugavpilī. Svarīgs Latvijas un Polijas amatpersonu vizīšu darba kārtības jautājums bija ekonomisko attiecību stiprināšana un enerģētika. 2010. gadā aktivizējās arī 3+1 (Baltijas valstis un Polija) konsultāciju formāts gan prezidentu, gan ministru prezidentu līmenī.

Pagājušajā gadā Latvija turpināja uzturēt intensīvu politisko konsultāciju grafiku ar *Franciju*, īpaši Eiropas, ārējo attiecību, drošības un aizsardzības jautājumos. Notika vairākas politiskās konsultācijas gan divpusējā, gan 3+1 formātā starp Baltijas valstīm un Franciju. Latvija vēlas turpināt šo dialogu, gan divpusējā, gan daudzpusējā formātā, organizējot konsultācijas dažādos abām pusēm svarīgos jautājumos.

Latvija vēlas padziļināt attiecības ar *Lielbritāniju*. Latviju un Lielbritāniju saliedē kopīgs mērķis par vienotas, ekonomiski un politiski stabilas Eiropas nākotni, tādēļ nozīmīga būs janvāra otrajā pusē Londonā notiekošā Baltijas, Ziemeļvalstu un Lielbritānijas ministru prezidentu tikšanās, lai diskutētu par ilgtspējīgas attīstības, videi draudzīgas ekonomikas, inovāciju u.c. jautājumiem.

Latvijas un Lielbritānijas nostāja aktuālos ES dienaskārtības jautājumos bieži ir radniecīga, tāpēc svarīgi turpināt un attīstīt pastāvošo dialogu, lai rastu sadarbības iespējas abām pusēm būtiskos jautājumos. Vienlaikus svarīgi veicināt divpusējo ekonomisko sadarbību.

Latvijai ir plašas iespējas aktīvākai sadarbībai ar *Centrāleiropas* reģiona valstīm, ar kurām tā dala kopīgas vērtības un vēsturisko pieredzi. Centrāleiropā Latvijai ir augsts potenciāls gan ekonomisko, gan arī kultūras un izglītības sakaru nostiprināšanā. 2010. gada jūnijā valsts vizītē Latviju apmeklēja *Slovēnijas* prezidents D. Turks. Vizītes ietvaros notika Latvijas – Slovēnijas biznesa forums, kurā piedalījās ap 40 uzņēmumu no Slovēnijas un Latvijas un tika noslēgti vairāki sadarbības līgumi. 2010. gadā notika augstākā līmeņa vizīšu apmaiņa ar *Čehiju* – Čehijas prezidenta V. Klsa oficiālā vizīte Latvijā, kam sekoja Latvijas prezidenta atbildes vizīte. Abu vizīšu mērķis bija ekonomisko attiecību stiprināšana. Arī Latvijas un Centrāleiropas valstu sadarbībai valdību un parlamentu līmenī ir perspektīva, jo ekonomiskās situācijas stabilizācijai valstīm jāīsteno līdzīgas reformas un budžeta konsolidācijas pasākumi. 2011. gadā ES prezidē *Ungārija* un Polija. Latvija ir gatava cieši sadarboties, risinot jautājumus par tuvāku un tālāku ES nākotni un ārējām attiecībām. 2010. gada decembrī notika Ungārijas premjerministra V. Orbāna vizīte Latvijā, kas deva abu valstu amatpersonām iespēju apspriest abpusēji svarīgus ES dienaskārtības jautājumus. Latvija ir ieinteresēta uzturēt dialogu arī Višegradas un Baltijas valstu

sadarbības formāta ietvaros, īpaši atzīmējot mūsu kopīgās intereses par tādiem jautājumiem kā enerģētikas drošība, ES paplašināšanās, ES Kaimiņattiecību politika.

Sadarbībā ar *Dienvideiropas* valstīm *Itāliju*, *Spāniju* un *Portugāli* Latvija saglabā plašas vēl neizmantotas eksporta un investīciju piesaistes iespējas. Īpaša nozīme jāpievērš biznesa kontaktu veicināšanai valstu uzņēmēju starpā, kā arī Latvijas uzņēmēju atbalstam specifiskajās nozarēs. Gada pirmajā pusē paredzēts Latvijas – Itālijas biznesa forums Romā. Vienlaikus Latvija sekmīgi sadarbojas ar Dienvideiropas valstīm gan divpusēji, gan ES un NATO ietvaros.

Kā labs piemērs dialoga attīstīšanai ES ietvaros jāmin Latvijas dalība un atbalsts 3+3 ārlietu ministru līmeņa konsultācijām Baltijas un *Beniluksa* valstu starpā. Pēc Latvijas iniciatīvas izveidotais formāts ir kļuvis par stabilu un augstu novērtētu sarunu platformu, kuru Latvija atbalstīs arī turpmāk.

Pie daudzpusējās sadarbības jāmin arī atbalsts ierēdņu apmācībām franču valodā, ko kopēji nodrošina Starptautiskā Frankofonijas organizācija, Francija, Valonijas reģions un Briseles franču valodas kopiena, kā arī Luksemburga. 2011. gadā tiks parakstīts sadarbības memorands par sadarbību turpmākajos trīs gados - viens no sadarbības mērķiem būs palīdzēt Latvijai labāk sagatavoties 2015. gada prezidentūrai ES, kuru Latvija aizvadīs trijotnē ar Luksemburgu un Itāliju.

Svarīgi attīstīt Latvijas attiecības arī ar citām reģiona valstīm, kas ietilpst Eiropas Ekonomiskajā telpā. 2011. gadā Ārlietu ministrija turpinās attīstīt attiecības ar *Šveici*. Latvijai ir nozīmīgi Latvijas – Šveices sadarbības programmas ietvaros finansētie projekti un jāturpina intensīvs darbs projektu īstenošanā nākotnē. Ārlietu ministrija uzskata, ka perspektīva sadarbības joma ar Šveici ir attīstības sadarbības projektu veidošana un ieviešana.

Sarežģītos finansiālos apstākļos meklējot jaunas iespējas divpusējās sadarbības paplašināšanai, Ārlietu ministrija turpina strādāt arī pie Latvijas goda konsulu tīkla paplašināšanas, uzskatot to par nozīmīgu divpusējo attiecību veicināšanas, kā arī Latvijas Valsts piederīgo aizstāvības un valsts tēla popularizēšanas instrumentu.

4.4. Latvijas interesēm atbilstoša Eiropas Savienības un NATO sadarbība ar Krieviju. Dialogs ar Krieviju visā divpusējo attiecību spektrā.

Latvija aktīvi piedalās kopējās ES politikas ar Krieviju veidošanā. Latvija ir apmierināta ar to, kā attīstās ES un Krievijas sadarbība, kuras ietvaros pilnībā tiek ņemtas vērā Latvijas intereses. Iespējams, Latvija varētu vēlēties straujāku attiecību progresu, tomēr esot ES un Krievijas robežvalstij Latvijai svarīgāka ir savstarpējo attiecību kvalitāte.

Latvija ir gandarīta par 2010. gada decembrī notikušo ES un Krievijas samitu, kurā abas puses vienojās, ka Modernizācijas partnerība Krievijai ir skatāma ne vien šaurā tehnoloģisko investīciju jomā, bet tai jāietver arī pārmaiņas tādās jomās, kā pilsoniskās sabiedrības attīstība, demokrātiskās reformas un likuma varas nostiprināšana.

Vienošānās par Krievijas iestāšanos PTO var ievērojami paātrināt ES un Krievijas sarunas par jaunu un plašu tēmu loku aptverošu attiecību ietvara līgumu.

Latvija atbalsta iespējamo bezvīzu režīmu ar Krieviju, bet vienlaikus apzinās, ka līdz tā īstenošanai vēl ir jāveic virkne konkrētu ilglaicīgu pasākumu. Ārlietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas un citu institūciju eksperti aktīvi piedalās kopējā ES un Krievijas dialogā.

ES kopējās un tās dalībvalstu divpusējās attiecības ar Krieviju ir savstarpēji saistītas. Novilkt šķirtni starp tām ir grūti un nav nepieciešams. Krievijas attiecību uzlabošanās ar Lielbritāniju, Poliju un Latviju ir tikai acīmredzami piemēri. Jaunu Latvijas un Krievijas attiecību kvalitāti apliecina nesen notikusī Latvijas Valsts prezidenta V. Zatlera oficiālā vizīte Krievijā.

Kopš robežlīguma stāšanās spēkā notiek aktīvs kopīgs darbs ar Krievijas partneriem pie Latvijas un Krievijas robežas demarkācijas procesa sagatavošanas.

Regulāri notiek Latvijas un Krievijas Starpvaldību komisijas sanāksmes un tām ir skaidri redzami rezultāti. Starpvaldību komisija pat ir paplašinājusi savu darbu, izveidojot reģionālo sadarbības darba grupu. Ar aktīvu Latvijas vēstniecības Maskavā un ģenerālkonsulāta Sanktpēterburgā

līdzdalību attīstījusies Latvijas sadarbība ar Krievijas reģioniem, ir pieauguši tiešie pašvaldību kontakti – Rīga ir zināmākais, bet ne vienīgais pozitīvais piemērs. Latvijas konsulāts Pleskavā sniedz atbalstu tām Latvijas pašvaldībām, kuras ar Pleskavas apgabalu sadarbojas ES Pārrobežu sadarbības programmas ietvaros. Valsts prezidenta vizītes laikā Maskavā parakstīts arī Ārlietu ministrijas sagatavotais līgums, kurš ievērojami atvieglos pierobežas iedzīvotāju kontaktus.

Valsts prezidenta vizītes laikā Krievijā parakstītie astoņi līgumi parāda pēdējo gadu divpusējās sadarbības attīstību. Lai gan līgumu sagatavošanā ir ieguldīts ne mazums Latvijas nozaru speciālistu un Ārlietu ministrijas diplomātu darbs, process nav noslēdzies. Atsevišķi līgumi vēl jāratificē, kur izšķiroša būs Saeimas loma.

Latvijas un Krievijas starpā ir arī grūti un sarežģīti jautājumi, par kuriem abu valstu viedokļi atšķiras un par kuriem nepieciešams turpināt dialogu. Latvija atbalsta Valsts prezidenta vizītes Krievijā laikā panākto konceptuālo vienošanos par kopējas vēsturnieku komisijas izveidi. Latvija izsaka cerību, ka tās darbs dos konstruktīvus rezultātus.

4.5. Sadarbība ar Eiropas Savienības Austrumu partnerības valstīm un Centrālāzijas reģionu

Atbalstot stabilitāti un demokrātiju ES kaimiņvalstīs, Latvija īpašu uzmanību turpina pievērst Austrumeiropas valstīm. Ņemot vērā reģiona dinamisko attīstību, svarīgi uzturēt regulāru politisko dialogu un analizēt attiecību perspektīvas.

Latvija savas ārpolitiskās intereses – drošības, stabilitātes un demokrātijas veicināšanu – Austrumu virzienā īsteno ne tikai divpusējās attiecībās, bet arī aktīvi veidojot ES Austrumu partnerības politiku, kā arī izmantojot NATO partnerattiecību instrumentus.

Austrumu partnerības līdzšinējie rezultāti ir apmierinoši. Ar dažādu intensitāti turpinās ES un partnervalstu – Armēnijas, Azerbaidžānas, Baltkrievijas, Gruzijas, Moldovas un Ukrainas – divpusējās sarunas par asociācijas līgumiem, t.sk. par padziļinātiem brīvās tirdzniecības līgumiem. Latvija īpaši atbalsta iedzīvotāju kontaktu un mobilitātes veicināšanu ar Austrumu partnerības valstīm, tāpēc par panākumu ir vērtējama vīzu atvieglojumu un vīzu liberalizācijas līgumu sekmīgā virzība 2010. gadā. Latvija atbalsta vienlīdzīgas pieejas nodrošināšanu vīzu sarunās visām reģiona valstīm. Vīzu atvieglojumi ir īpaši svarīgi Baltkrievijas iedzīvotājiem.

ES politikas mērķis ir sekmēt reformas kaimiņvalstīs, kā to Austrumu partnerības ministru sanāsmēs 2010. gada maijā un decembrī uzsvēra Latvijas ārlietu ministri. Reformu ieviešanai ir nepieciešami apjomīgi resursi, tāpēc, līdzīgi kā virkne ES dalībvalstu, Latvija aicina ES budžetā nodrošināt Austrumu partnerībai atbilstošu finansējumu. Šogad ES uzsāks jaunu programmu institūciju stiprināšanai partnervalstīs. Tās ietvaros būs pieejams nozīmīgs ES finansējums, un Ārlietu ministrija aicina Latvijas ekspertus tajā aktīvi iesaistīties, nododot savu integrācijas ES pieredzi. Patlaban Latvijas ārlietu, robezsardzes, muitas, tieslietu un nevalstisko organizāciju pārstāvji atbalsta reformu projektus Moldovā, Ukrainā, Gruzijā, Armēnijā, Azerbaidžānā un Baltkrievijā.

ES ir uzsākusi Austrumu partnerības politikas izvērtēšanu, un Latvija ir devusi un turpina dot savu ieguldījumu politikas turpmākajā attīstībā. 2011. gadā Ungārijas un Polijas ES prezidentūras par prioritāti ir izvirzījušas sadarbību ar ES Austrumu partneriem. 2011. gada maijā Budapeštā notiks Austrumu partnerības samits. Latvija uzsver, ka samitam ir jādod konkrēti rezultāti un konkrēti tālākie uzdevumi. Latvija aicina apsvērt austrumu partneru tuvināšanu ES politikām un esošo finanšu instrumentu izmantošanas atvieglošana. Minētie jautājumi būs ES darba kārtībā, gatavojoties samitam Budapeštā.

Latvija uzskata, ka sekmīgas Austrumu partnerības politikas priekšnoteikums ir skaidrs ES un tās dalībvalstu politiskais atbalsts šo valstu centieniem tuvināties ES. Latvija ir sekmējusi Austrumu partneru politisko motivāciju turpināt reformas savos divpusējos kontaktos ar partnervalstīm, tai skaitā – augstākajā politiskajā līmenī: Ukrainas prezidenta vizītē Latvijā 2010. gada decembrī, Baltkrievijas premjerministra S. Sidorska un ārlietu ministra S. Martinova vizītēs Latvijā 2010. gada augustā un septembrī, Gruzijas ārlietu ministra G. Vašadzes vairākkārtējās vizītēs Latvijā. 2011. gada janvārī Latviju vizītē apmeklēs Azerbaidžānas prezidents I. Alijevs.

ES un *Ukrainas* attiecības ir stratēģiski nozīmīgas. ES – Ukrainas samits 2010. gada novembrī deva vairākus pozitīvus rezultātus, viens no tiem ir apstiprinātais vīzu liberalizācijas rīcības plāns Ukrainai. Panākumi demokrātisko reformu jomā Ukrainai, tāpat kā Moldovai, ir pavēruši ceļu uz vīzu režīma liberalizāciju. Svarīgi ir panākt ES – Ukrainas asociācijas līguma noslēgšanu, ietverot tajā padziļināto brīvās tirdzniecības līgumu.

Latvijai stingri atbalsta ES un Ukrainas politiskās un ekonomiskās sadarbības attīstību - 2010. gada decembrī starp Latvijas un Ukrainas ārlietu ministrijām tika parakstīts Saprašanās memorands par sadarbību Eiropas integrācijas jomā.

Latvijas un Ukrainas divpusējās attiecības ir sekmīgi attīstījušās. Jaunu impulsu tālākajam politiskajam dialogam un ekonomiskajām attiecībām deva Ukrainas prezidenta V. Janukoviča oficiālā vizīte Latvijā 2010. gada decembrī. Latvija sagaida, ka starpvalstu dialogs turpināsies 2011. gadā Ukrainas premjerministra vizītes laikā.

Ekonomiskā sadarbība ir svarīgākais elements Latvijas un Ukrainas divpusējās attiecībās. Sadarbības veicināšanā un koordinēšanā sevi labi ir parādījuši Latvijas – Ukrainas Starpvaldību komisija, valdību līmenī atbalsot biznesa prioritātes. Ir notikušas trīs Latvijas un Ukrainas Starpvaldību komisijas sanāksmes. Nākamā plānota 2011. gadā Kijevā. 2010. gada decembrī parakstītais starpvaldību Nolīgums par nosacījumiem Ukrainas kravu tranzītam, izmantojot Latvijas ostas un citu transporta infrastruktūru, kalpos par veicinošu faktoru abu valstu sadarbībai tranzīta un loģistikas jomā, kā arī Baltijas jūras – Melnās jūras tranzīta koridora attīstībai. Būtisks pienesums Latvijas – Ukrainas ekonomisko attiecību padziļināšanai ir 2011. gadā plānotā LIAA pārstāvniecības Ukrainā atvēršana.

Līdzšinējās ES un *Moldovas* sarunas par asociācijas līguma noslēgšanu ir bijušas ļoti produktīvas. Latvija atbalsta ES Rīcības plāna iesniegšanu Moldovai, gatavojoties iespējamam bezvīzu režīmam nākotnē. Galvenais uzdevums ir kvalitatīvi īstenot nepieciešamos pasākumus, tāpēc jaunizveidotai Moldovas valdībai ir būtiski turpināt uzsāktās reformas un spēt atrisināt ietilgušo konstitucionālo krīzi valstī.

Divpusējās attiecības ar Moldovu turpina paplašināties, Latvijai atbalstot Moldovas eiropas integrācijas centienus. Ārlietu ministra A. Roņa vizītes laikā Kišinevā 2010. gada septembrī, piedaloties 3. neformālajā ES dalībvalstu un Eiropas Komisijas pārstāvju sanāksmē ar Moldovas amatpersonām un politisko partiju pārstāvjiem, kā arī tiekoties ar Moldovas ārlietu ministru, atkārtoti tika apliecināts Latvijas atbalsts Moldovas kursam ES virzienā.

Latvija ir izvirzījusi Moldovu par vienu no savām prioritārajām valstīm attīstības sadarbības jomā. Latvija atbalsta ikvienu iniciatīvu, kas palīdzētu atrisināt Piedņestras konfliktu, ievērojot Moldovas neatkarību, suverenitāti un teritoriālo vienotību. Tiek plānota Latvijas diplomātiskā klātbūtne šajā valstī.

Latvija turpina padziļināt sadarbību ar *Dienvidkaukāza valstīm*. 2011. gadā bez Azerbaidžānas prezidenta I. Alijeva vizītē Latvijā sagaidāma arī Armēnijas prezidenta S. Sargisjana ierašanās. Ar Gruziju tiek turpināta aizsāktā veiksmīgā sadarbība. Latvija ir apmierināta, ka Austrumu partnerības ietvaros ar visām Dienvidkaukāza valstīm ES ir uzsākusi sarunas par asociācijas līgumu noslēgšanu. Gruzija sarunu gaitā ir parādījusi vērā ņemamus rezultātus. Gruzija ir panākusi progresu demokrātisko reformu īstenošanā, kas ir ticis novērtēts arī no ES puses. ES – Gruzijas vīzu atvieglojumu līgums stāsies spēkā jau tuvākajā laikā. Latvija turpina paust atbalstu Gruzijas teritoriālajai vienotībai.

Baltkrievija ir Latvijas kaimiņvalsts, un, ņemot vērā 2010. gadā iezīmējušos pozitīvo attīstību ES – Baltkrievijas attiecībās, t.sk. Austrumu partnerības ietvaros, Latvija ir veidojusi aktīvu sadarbību ar Baltkrieviju, galvenokārt veicinot divpusējo ekonomisko sadarbību. Līdz 2010. gada decembrī notikušajām prezidenta vēlēšanām ES un Baltkrievijas attiecības veidojās visnotaļ sekmīgi. Uzlabojoties cilvēktiesību situācijai Baltkrievijā, tika atcelti atsevišķām Baltkrievijas amatpersonām noteiktie ierobežojumi ES. Prezidenta vēlēšanas iezīmēja negatīvu pavērsienu ES – Baltkrievijas attiecībās. Latvija uzskata, ka ir svarīgi panākt opozīcijas pārstāvju vajāšanas izbeigšanu un politiskās represijas atbrīvošanu. Latvija pieļauj sankciju ieviešanu pret

represijās tieši iesaistītām amatpersonām, taču vienlaicīgi neatbalsta atgriešanos pie Baltkrievijas izolācijas politikas. Jebkuru sankciju sakarā ir svarīgi nošķirt ES darbības, kas ietekmē valstī pastāvošo režīmu, un ES darbības, kas atstās ietekmi uz Baltkrievijas iedzīvotājiem. Tāpēc ļoti rūpīgi jāvērtē ES pieņemto lēmumu ietekme uz Baltkrievijas sabiedrību kopumā.

Baltkrievijas premjerministra S. Sidorska vizītes Latvijā laikā 2010. gada septembrī tika parakstīta vienošanās, kas pavēra ceļu nozīmīga projekta īstenošanai Baltkrievijā. Piesaistot arī ārvalstu investīcijas, sekmīgi uzsākts projekts pie Rīgas Biznesa skolas veidotās biznesa skolas Minskā izveides. Tai būtu jāuzsāk pilnvērtīgs darbs jau nākamajā mācību gadā. Šī ir ne vien Latvijas investīcija Baltkrievijā, bet arī Eiropas līmeņa ieguldījums Baltkrievijas izglītības un ekonomikas vides attīstīšanā un reformēšanā.

Pēdējos gados turpina pieaugt *Centrālāzijas reģiona* stratēģiskā nozīme, ko nosaka tradicionālā energoresursu ieguve un starptautiskās sabiedrības aktivitātes Afganistānā.

Latvija ir stiprinājusi sadarbību ar visām Centrālāzijas valstīm, īpaši ar Kazahstānu un Uzbekistānu. Attiecības ar Centrālāzijas valstīm tiek veidotas gan divpusējā formātā, gan Latvijai aktīvi piedaloties ES – Centrālāzijas valstu dialogā. Divpusējo attiecību pozitīvo dinamiku apliecina pēdējos gados notikušās Latvijas Valsts prezidenta vizītes visās Centrālāzijas valstīs, izņemot Kirgizstānu, kā arī Centrālāzijas valstu vadītāju vizītes Latvijā. Divpusējo attiecību pamatā ir tirdznieciski ekonomisko sakaru potenciāls, kurš tiek pilnveidots ar regulāru starpvaldību komisiju sanāksmju starpniecību. Politiskā dialoga sekmīgai vešanai Latvijas vēstniecība Uzbekistānā ir izveidota par reģionālo vēstniecību, kura pārstāv Latvijas intereses arī Kirgizstānā, Tadžikistānā, Turkmenistānā un Afganistānā. Latvija sekmīgi profilējas kā viena no ES ekspertēm Centrālāzijas reģionā. 2010. gada 2. pusgadā, atsaucoties ES prezidējošās valsts Beļģijas aicinājumam, Latvija sekmīgi veica ES vietējās prezidentūras funkcijas Uzbekistānā. Nāamos divus gadus Latvijas vēstniecībai ir uzticēts veikt NATO kontaktvēstniecības pienākumus šajā valstī. Nemilitāro kravu dzelzceļa tranzīts uz Afganistānu joprojām ir Latvijas un Centrālāzijas valstu dialoga būtiska sadaļa, taču Latvija saredz Centrālāzijas reģiona potenciālu kļūt par svarīgu tranzīta posmu preču kustībai starp Ziemeļķīnu un Ziemeļeiropu.

Latvijas interesēs ir pilnveidot un stiprināt ES sadarbību ar Centrālāzijas valstīm. ES un NATO dialogā ar Centrālāzijas valstīm Latvijai īpaši nozīmīgi ir energoresursu un reģionālās drošības jautājumi, kā arī ES stratēģiju Centrālāzijā labas pārvaldības un izglītības jautājumos īstenošana, kuras Uzbekistānā koordinē Latvija. Latvija saskata ievērojamu perspektīvu starpparlamentāro kontaktu attīstībā, it īpaši ar Kirgizstānu un Uzbekistānu.

4.6. Nepieciešamība pastiprināt Latvijas ekonomisko interešu īstenošanu Latvijas ekonomikai potenciāli svarīgos reģionos – Dienvidaustrumu Āzijā, Latīņamerikā, arābu valstīs

Bez tradicionālajiem jeb tuvākajiem eksporta tirgiem Latvija ir ieinteresēta veidot ekonomisko sadarbību ar valstīm citos pasaules reģionos. Šo valstu vidū būtu jāizceļ Japāna, Ķīna, Dienvidkoreja, Indija, Brazīlija, Meksika, kā arī Dienvidaustrumāzijas un Tuvo Austrumu un Persijas līča valstu reģioni kopumā. Divpusējo attiecību veidošanos ar šīm valstīm un tirgiem objektīvi apgrūtina lielie attālumi, ar to saistītās izmaksas, asimetrija tirgus apjomu un pieejamo resursu ziņā, kā arī valsts objektīvās grūtības rast pietiekamus finansiālos resursus jaunu diplomātisko pārstāvniecību izveidošanai valstīs, kur Latvija ir nepietiekami pārstāvēta vai nav pārstāvēta nemaz. Līdz ar to ir maksimāli jāizmanto tās iespējas, kuras sniedz ES kopīgās attiecības un aktivitātes ar kādu valsti vai reģionu, šo attiecību līgumtiesiskais, politiskais (vairākas no minētajām valstīm ir ES stratēģiskie partneri) un ekonomiskais pamats. Tāpēc Latvijai ir būtiski, lai valsts pārstāvji, t.sk. nozaru ministri, piedalītos ES piedāvātajos strukturētās sadarbības formātu forumos ar kādu atsevišķu valsti vai reģionu.

Vienlaikus būtu pakāpeniski jāstiprina divpusējās aktivitātes ciešā savstarpējā korelācijā starp politisko un ekonomisko attiecību pilnveidošanu. Divpusējais politiskais dialogs, sadarbība starptautiskajās organizācijās, atbildīga izturēšanās pret reģionāliem procesiem pasaulē un skaidra Latvijas viedokļa paušana šajos jautājumos kalpo kā stingrs pamats sadarbības nostiprināšanai

citās jomās. Politiskajām aktivitātēm un vizītēm minētajos reģionos jānotiek ciešā kopsakarībā ar atbalstu kontaktu veidošanā starp mūsu un attiecīgās valsts uzņēmējiem, valsts amatpersonu vizītes jāsaista ar uzņēmēju delegāciju vizītēm. Šim nolūkam būs nepieciešama vēl ciešāka sadarbība starp ārlietu dienestu un uzņēmēju asociācijām, kā arī atsevišķiem uzņēmumiem ar konkrētām interesēm un kapacitāti.

Vadoties no ekonomiskajām interesēm, Latvijai Dienvidaustrumāzijas un Tuvo Austrumu un Persijas līča valstu reģioni ir iespējamie noieta tirgi Latvijas produktu un pakalpojumu eksportam, izvērtējot Latvijas uzņēmēju reālās iespējas un specifisku jeb t.s. nišas produktu pieprasījumu konkrētajā valstī vai reģionā, un investīciju avots Latvijas tautsaimniecībai būtiskos sektoros, veidojot individualizētu piedāvājumu katrai konkrētai valstij atbilstoši kopīgām interesēm un iespējām. Jāņem vērā, ka minētajos reģionos ļoti atšķiras politiskās un kultūras tradīcijas, pašreizējā situācija, tāpēc nepastāv vienoti divpusējo un daudzpusējo attiecību veidošanas risinājumi.

Latvijai iespēju robežās jāstiprina diplomātiskā klātbūtne valstīs, kurās pagaidām nav pārstāvniecības. Sākotnēji atsevišķus diplomātus var iesaistīt abu pārējo Baltijas valstu vai Ziemeļvalstu vēstniecību darbā, kopīgu vēstniecību veidošana ar pārējām Baltijas valstīm (tur, kur šāds modelis būtu pieņemams arī uzņemšanai pusei), kā arī goda konsulu tīkla paplašināšana. Ārlietu ministrija jāuzsver, ka pilnvērtīga valsts interešu aizstāvība var notikt tikai ar pilna apjoma vēstniecību un tirdzniecības pārstāvniecību starpniecību.

Tālāku attiecību pilnveidošana ar Ķīnu ir būtiska, ņemot vērā tās pieaugošo politisko un ekonomisko lomu pasaulē. Latvijai ir veidojusi un turpinās veidot pilnvērtīgu un līdzsvarotu politisko dialogu ar šo valsti, lai radītu priekšnoteikumus sadarbībai ekonomikā, izglītībā un kultūrā. Latvija atbalsta ciešāku kopējā ES – Ķīnas sadarbību un līgumattiecību pilnveidošanu

Veidojot attiecības ar Ķīnu, ir jāapzinās tās pieaugošā ekonomiskā loma pasaulē. Pēdējos gados Ķīnas uzņēmumi ar valdības atbalstu ir veikuši būtiskas investīcijas ārpus valsts teritorijas, ieguldot gan starptautiskajos uzņēmumos, gan atsevišķu valstu ekonomikās. Paredzams, ka šī tendence turpināsies arī nākotnē, un Latvijai ir jācenšas tā izmantot, izstrādājot atbilstošu piedāvājumu. Latvijas Valsts prezidenta V. Zatlera vizītes laikā Ķīnā 2010. gada oktobrī notika tikšanās ar Ķīnas viceprezidentu S. Dziņpinu un vicepremieru H. Ljanju. Tikšanās laikā tika iesniegti 6 investīciju projekti, kuriem vēlamies piesaistīt finansējumu. Vizītes laikā tika parakstītas vienošanās izglītības, finanšu un pašvaldību sadarbības jomās.

2010. gadā notika vairākas citas nozīmīgas Latvijas amatpersonu vizītes Ķīnā – Ministru prezidenta, ekonomikas ministra, Saeimas Ārlietu komisijas delegācijas, kā arī notika ārlietu ministriju politiskās konsultācijas.

Starp valstīm notiek aktīva abu sadarbība izglītībā un valodu apmācībā, bet īpaši atzīmējama 2010. gadā izdotā „Lielā ķīniešu – latviešu valodas vārdnīca”.

Latvijas prioritātes attiecībās ar Ķīnu 2011. gadā ir sekojošas: veidot stabilas un ilgtspējīgas attiecības politiskajā, bet īpaši ekonomiskajā jomā; piedalīties ES – Ķīnas dialogā un regulāri konsultēties ar starptautiskajiem partneriem (ASV, ES dalībvalstīm) par Ķīnas jautājumiem; sadarboties ar Ķīnu starptautisko organizāciju ietvaros (ANO, Eiropas – Āzijas sanāksmes ASEM u.c. formātos); mazināt tirdzniecības deficītu, veicinot Latvijas ražojumu eksportu uz Ķīnu (šobrīd kā potenciālas eksportpreces ir identificēti farmācijas produkti, kosmētika un pārtika, it īpaši ekoloģiskā pārtika); veicināt sadarbības iespējas ar Ķīnas finanšu institūcijām, piemēram, Ķīnas Attīstības banku, piesaistot līdzekļus investīciju projektiem, t.sk. transporta infrastruktūrai; attīstīt sadarbību tranzīta un loģistikas jomā (dzelzceļš, ostas, aviācija, autopārvadājumi).

Kopš neatkarības atjaunošanas un vēstniecības atvēršanas Latvijai ir izveidojušās sekojošas prioritātes sadarbībai ar Japānu: attīstīt ekonomisko sadarbību (tūrisma, transporta un loģistikas, farmācijas un kosmētikas, informācijas tehnoloģiju, kokapstrādes, pārtikas ražošanas, kinoindustrijas jomās); veicināt Japānas valsts iepirkuma misijas Latvijā; veicināt tūrisma pieaugumu no Japānas uz Latviju; aktīvi piedalīties ES – Japānas dialogā. Ir vēlams Latvijas

Valsts prezidenta vizīte Japānā kā atbildes vizīte imperatoru pāra vizītei Latvijā, tāpat jāparedz arī ekonomikas ministru vizīšu apmaiņa.

2010. gada novembrī notika Ārlietu ministrijas valsts sekretāra A. Teikmaņa politiskās konsultācijas Tokijā. Konsultācijās liela nozīme tika pievērsta ekonomisko attiecību stiprināšanai. A. Teikmanim notika tikšanās Ārlietu un Ekonomikas ministrijās, kā arī Japānas Darba devēju konfederācijā.

Eiropas Savienība – Japāna

2010. gadā Japānas – ES samitā tika nolemts izveidot augsta līmeņa darba grupu, kurai jāizstrādā plāns ES – Japānas turpmākās sadarbības stiprināšanai, jo 2011. gadā spēku zaudē līdzšinējais ES – Japānas Rīcības plāns. Plānots, ka 2011. gada sākumā notiekošajā ES – Japānas samitā tiks sāktas sarunas par brīvas tirdzniecības līgumu. Latvijas intereses ES – Japānas dialoga kontekstā ir farmaceitisko preparātu un pārtikas un kokmateriālu standartu harmonizācija.

Attiecībās ar *Indiju* galvenie akcenti tiek likti uz politisko kontaktu veidošanu un pilnveidošanu, sadarbību starptautiskajās organizācijās, līgumtiesiskās bāzes nostiprināšanu un ekonomiskās sadarbības iespēju apzināšanu un to realizāciju.

Būtisks solis attiecību pilnveidošanai ar Indiju bija 2010. oktobrī ASEM ietvaros notikusī Valsts prezidenta V. Zatlera tikšanās ar Indijas viceprezidentu H. Ansari. Tikšanās laikā tika pārrunātas iespējas veicināt ekonomisko sadarbību, notika viedokļu apmaiņa par reģionālās drošības jautājumiem un sadarbību ANO ietvaros.

2010. gada februārī notika ekonomikas ministra A. Kampara darba vizīte Indijā, kurā piedalījās arī LIAA un 10 Latvijas uzņēmumu pārstāvji no transporta un loģistikas, metālapstrādes un mašīnbūves, kokapstrādes, tūrisma, medicīnas un tekstilražošanas nozarēm. Vizītes laikā tika parakstīts Latvijas un Indijas valdību līgums par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību. Saskaņošanas procesā ir divi līgumi – par nodokļu dubultu neaplikšanu un par sadarbību veselības jomā.

2011. gada februārī tiek plānota Indijas ārlietu valsts ministres vizīte Latvijā, kuras ietvaros notiks arī biznesa seminārs. Vizītei ir jāklūst par būtisku soli tālāku attiecību pilnveidošanai gan politiskajā, gan ekonomiskajā līmenī.

Attiecībās ar *Dienvīdkoreju* Latvijas prioritāte ir piesaistīt valstij Dienvidkorejas kā augošas reģiona ekonomiskās lielvaras resursus un potenciālu, pilnveidot līgumtiesisko bāzi un intensificēt politiskos kontaktus.

2010. gadā Latviju apmeklēja Dienvidkorejas Nacionālās asamblejas delegācija, kura tikās ar Saeimas priekšsēdētāju G. Daudzi, Saeimas ārlietu komisiju, kā arī Saeimas deputātu grupu sadarbībai ar Dienvidkorejas parlamentu.

Par pamatu tālākai sadarbībai kļuva pirmās abu valstu ārlietu ministriju politiskās konsultācijas. Sagatavošanā ir divpusējie līgumi par sadarbību kultūrā un līgumu par autovadītāju apliecību savstarpēju atzīšanu.

Latvijas – Dienvidkorejas attiecību prioritātes 2011. gadā ir sekojošas: veidot stabilas un ilgtspējīgas attiecības politiskajā, bet īpaši ekonomiskajā jomā; mazināt tirdzniecības deficītu, veicinot Latvijas ražojumu eksportu uz Dienvidkoreju; veicināt Dienvidkorejas investīciju piesaisti Latvijai; veicināt Latvijas atpazīstamību Dienvidkorejā, īstenojot apmaiņu kultūras un izglītības jomās; veicināt ienākošo tūrisma no Dienvidkorejas; veikt no Latvijas puses nepieciešamos pasākumus, lai sekmētu Dienvidkorejas vēstniecības atvēršanu Rīgā.

Izvērtējot Latvijas intereses Latīņamerikā, īpaša uzmanība jāpievērš ekonomiskās sadarbības attīstīšanai ar *Brazīliju*, ņemot vērā Brazīlijas pieaugošo lomu starptautiskā mērogā, līdera lomu reģionā un kā ar valsti, kura ir ES stratēģiskais sadarbības partneris.

2010. gadā ir izdevies panākt būtisku Latvijas atpazīstamības veicināšanu Brazīlijā, kā rezultātā vizītē Latvijā uzturējās Brazīlijas Ostu lietu ministrs P. B. de Nascimento. Vizītes laikā starp Brazīlijas Ostu lietu ministriju un Latvijas Satiksmes ministriju tika parakstīts Nodomu protokols par sadarbību transporta un loģistikas jomās. Protokols paredz identificēt tās preču grupas un

pakalpojumus, par kurām ir abpusēja interese, kā arī apmainīties ar informāciju par iespējamām kravu plūsmām.

2010. gadā Brazīliju apmeklēja Ārlietu ministrijas valsts sekretārs A. Teikmanis un LTRK uzņēmēju delegācija, kuras sastāvā bija informācijas tehnoloģiju, mašīnbūves, enerģētikas nozaru un Rīgas Brīvostas pārstāvji. Brazīlijas uzņēmēji izrādīja lielu ieinteresētību sadarbības ar Latviju tranzīta jomā, loģistikas pakalpojumos un informācijas tehnoloģiju sektorā attīstīšanā.

Papildus Latvija aktīvi iesaistās īstermiņa vīzu atcelšanas līguma noslēgšanas sarunās starp ES un Brazīliju, lai nodrošinātu Latvijas pilsoņiem bezvīzu režīmu ar Brazīliju. 2010. gada novembrī tika parakstīti divi ES un Brazīlijas nolīgumi par īstermiņa uzturēšanās vīzu režīma atcelšanu, kuri vēl jāratificē Brazīlijas un ES parlamentā.

2011. gadā ekonomiskās sadarbības kontekstā ar Brazīliju Latvija ir ieinteresēta tirdzniecisko attiecību paplašināšanā un attīstīšanā, pozicionējoties kā tranzīta un loģistikas centrs Brazīlijas preču eksportam uz NVS tirgiem, kā arī piesaistot Brazīlijas investīcijas Latvijas infrastruktūrai. Latvijas uzņēmēji kā perspektīvu sadarbību ar Brazīliju saskata farmaceitiskās un pārtikas rūpniecības eksportu, sadarbību metālapstrādes un mašīnbūves jomā, informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju jomu un tūrismu.

Turpmākās ekonomiskās sadarbības veicināšanai un politiskajai atpazīstamībai Ārlietu ministrija plāno Brazīlijas valsts amatpersonu un uzņēmēju delegācijas vizītes Latvijā, kā arī Latvijas augsta līmeņa amatpersonu vizītes Brazīlijā.

Kopumā Ārlietu ministrija redz nepieciešamību turpināt strādāt pie divpusējās līgumtiesiskās bāzes izveides un attīstīšanas ar Latīņamerikas reģiona valstīm, lai radītu optimālu modeli politiskajam dialogam un ekonomiskajai sadarbībai. Plānots turpināt darbu pie gaisa satiksmes līguma izstrādes ar Meksiku un Kubu, kā arī pie konvencijas par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu ar Meksiku, Čīli un Peru. 2010. gadā veiksmīgi risinājās starpvaldību sarunas par Latvijas pilsoņu Kubā atgriešanos Latvijā, kā rezultātā Latvijas pilsoņu izceļošana no Kubas plānota 2011. gada sākumā.

Tuvie Austrumi un Persijas līča valstis

Latvijai ir jāturpina intensīvs darbs, veidojot politisko dialogu ar Tuvo Austrumu reģiona valstīm, vienlaikus uzsverot savu ekonomisko interešu attīstīšanu un virzīšanu, kā arī Latvijas atpazīstamības veicināšanu. Latvijas interesēs ir savu resursu ietvaros īstenot līdzsvarotu politiku, aktīvi piedaloties ES kopējās politikas izstrādāšanā reģionā.

Ārlietu ministrija turpinās darbu pie līgumtiesiskās bāzes paplašināšanas ar reģiona valstīm.

Latvijas intereses Tuvajos Austrumos īsteno divas vēstniecības – Ēģiptē un Izraēlā.

Ēģiptei ir nozīmīga loma gan Tuvo Austrumu reģionā, gan arī kā valstij, kas pieder Āfrikas kontinentam un ir Arābu līgas dalībvalsts.

Latvijas interesēs ir veidot stabilu, ilglaicīgu politisko dialogu un pilnveidot ekonomiskās attiecības ar Ēģipti kā starptautiski ietekmīgu valsti.

Impulss šo attiecību veiksmīgai attīstībai būtu augsta līmeņa politiķu un uzņēmēju delegācijas vizīte Ēģiptē.

Divpusējās attiecības ar *Izraēlu* tradicionāli ir aktīvas un daudzveidīgas. Pastāv labs politiskais dialogs (parlamentu, Ārlietu ministriju līmenī), sadarbība kultūras jomā un holokausta izpētes jautājumos. 2010. gadā notikusi aktīva augsta līmeņa vizīšu apmaiņa, t.sk. 2010. gada aprīlī notikusī Izraēlas vicepremjera un stratēģisko lietu ministra M. Jālona vizīte Rīgā un Izraēlas un Latvijas parlamentārās draudzības līgas vizīte pagājušā gada jūnijā.

2010. gada jūlijā vizītē Latvijā ieradās Izraēlas ārlietu ministrs A. Libermans un tās ietvaros notika tikšanās ar Latvijas uzņēmējiem. Lai veicinātu ekonomiskās attiecības ar Izraēlu, Latvija 2011. gadā plāno turpināt augsta līmeņa vizīšu apmaiņu.

Latvija kā ES dalībvalsts atbalsta Tuvo Austrumu miera procesu, kam jānoved pie divām valstīm pieņemama risinājuma. Stiprinot *Palestīniešu nacionālās pašpārvaldes* institucionālo kapacitāti,

Latvija ir sniegusi praktisku palīdzību 2010. gadā īstenojot attīstības sadarbības projektus vides pārvaldības jomā.

2010. gada jūnijā Latviju darba vizītes ietvaros apmeklēja Palestīniešu Nacionālās pašpārvaldes ārlietu ministrs R. Almaliki.

5. Globālo ekonomisko un politisko procesu attīstības tendenču ietekme uz Latvijas politiku starptautisko organizāciju un globālo starptautisko iniciatīvu ietvaros

5.1. Iespējas, ko sniedz Latvijas dalība ANO. Latvijas pārstāvība ANO struktūrās

Valsts dalība starptautiskajās organizācijās sniedz iespējas piedalīties starptautisko lēmumu pieņemšanas procesos, aizstāvēt valsts nacionālās intereses un gūt plašāku starptautisko atpazīstamību. Neatsverams ir klātbūtnes efekts, kad valsts vienā gadījumā var veicināt sev labvēlīgu, citā – kavēt nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanu. Īpaši svarīgi tas ir mazu valstu gadījumā: jo aktīvāki un redzamāki būsim, jo vairāk par Latviju zinās, jo lielākas iespējas pavērsies divpusējo attiecību un kontaktu attīstībai, kā arī ekonomisko saišu pilnveidošanai un stiprināšanai. Ņemot vērā ANO un ar to saistīto specializēto aģentūru plašo darbības lauku, īpaši nozīmīga ir citu nozaru ministriju iesaiste un sadarbība starpnozaru jautājumu ietvaros, īpaši atzīmējot Tūkstošgades attīstības mērķus, klimata pārmaiņas un ilgtspējīgu attīstību.

Latvijas ekspertu sniegums un aktīvā līdzdalība starptautiskajās organizācijās tiek augstu vērtēta šo organizāciju dalībvalstu vidū. Vienlaikus jāuzsver, ka nozīmīgais finanšu un cilvēkresursu samazinājums pēdējo gadu laikā ietekmē Latvijas iespējas aktīvi un pilnvērtīgi piedalīties starptautisko organizāciju darbā. Ekspertīzes stiprināšana kļūst arvien nozīmīgāka, gatavojoties Latvijas prezidentūrai ES 2015. gadā, kas ANO kontekstā cita starpā sakrīt arī ar Tūkstošgades attīstības mērķu izpildes gadu.

Viens no veidiem ekspertīzes paaugstināšanai ir nosūtīt jaunos profesionāļus darbam starptautiskajās organizācijās. Pēc vairāku gadu pieredzes organizācijā eksperts atgrieztos Latvijā vai turpinātu darbu organizācijā, kas būtu arī Latvijas ieguldījums organizācijas darbā. Jauno profesionāļu programmās piedalās lielākā daļa Eiropas valstu, diemžēl Latvija, neskatoties uz starptautisko organizāciju pausto interesi, ierobežoto finanšu resursu dēļ šobrīd nevar nodrošināt jauno profesionāļu iesaisti.

2011. gadā plānota Valsts prezidenta un ārlietu ministra dalība ANO Ģenerālās asamblejas 66. sesijas atklāšanā un vispārējās debatēs par globāliem jautājumiem.

Pateicoties ilgstošam un intensīvam Latvijas diplomātiskā dienesta darbam, Latvija uz trim gadiem ir ievēlēta ANO Ekonomisko un sociālo lietu padomē (ECOSOC). Darbība padomē sniedz iespēju valstij dot savu ieguldījumu starptautisko tādu jautājumu risināšanā, kas skar ne tikai pasaules jūtīgākos vai vājākos reģionus, bet ietekmē ikvienu ANO dalībvalsti. ECOSOC sesijas dienaskārtībā šogad būs rīcība un progress izglītības mērķu sasniegšanā Tūkstošgades attīstības mērķu ietvaros.

Latvija sekmīgi darbojas vairākās ECOSOC funkcionālajās komisijās: Mežu foruma birojā, Ilgtspējīgas attīstības komisijā un Komisijā par zinātni un tehnoloģiju attīstībai.

2011. gadā Latvija turpinās lobēt valsts kandidatūru Cilvēktiesību padomē, kurā vēlēšanas paredzētas 2014. gadā uz trīs gadu termiņu. Latvijas kandidatūras izvirzīšana apliecina cilvēktiesību politikas konsekvenci Latvijā, kā arī apņemšanos iesaistīties cilvēktiesību standartu iedibināšanā un attīstībā globālā mērogā.

Latvija atbalsta ANO Drošības padomes paplašināšanu³, lai paaugstinātu tās efektivitāti un leģitimitāti. Atbalstām paplašināšanu abās locekļu kategorijās – pastāvīgo un nepastāvīgo. Viena papildus nepastāvīga locekļa vieta būtu jāparedz Austrumeiropas valstu grupai, ņemot vērā tās ievērojamo skaitlisko paplašināšanos pēdējo gadu laikā.

³ Latvija atbalstīja G4 (Brazīlija, Vācija, Japāna, Indija) sākotnēji ierosināto ANO Drošības padomes paplašināšanās modeli – 6 jaunas pastāvīgās vietas bez veto tiesībām, ieskaitot 2 vietas Āfrikas valstīm, kā arī 4 jaunas nepastāvīgo locekļu vietas, viena no tām Austrumeiropas valstu grupai.

ANO Drošības padomes reformas svarīgākie aspekti ir ANO Drošības padomes locekļu kategorijas, veto tiesības, paplašinātās ANO Drošības padomes locekļu skaits, darba metodes un sadarbība ar Ģenerālo asambleju. Saturiska virzība nav notikusi, jo piecu sarunu kārtu laikā (2010. gada nogalē sākās sestā kārtā) nav novērota valstu (grupu) viedokļu tuvināšanās. Sarunas turpināsies arī 2011. gadā.

2010. gadā Latvija uzsāka un 2011. gada turpinās savu dalību ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) Izpildpadomē. Latvijas pārstāvis ir ievēlēts par UNESCO ģenerāldirektora vietnieku. Latvija sevi ir parādījusi kā profesionālu un nozīmīgu šīs organizācijas locekli.

Cilvēktiesību jautājumi

- *Latvijas izvērtēšana ANO Vispārējā periodiskā pārskata (VPP) ietvaros*

2011. gadā Latvijai pirmo reizi būs jāpiedalās cilvēktiesību situācijas izvērtēšanas procesā ANO Cilvēktiesību padomes Vispārējā periodiskā pārskata ietvaros. Tas ir jauns mehānisms, kuru ieviesa 2008. gadā, paredzot reizi četros gados visās ANO dalībvalstīs izvērtēt cilvēktiesību situāciju. Lai sagatavotos izvērtēšanai, Latvijai līdz 2011. gada 1. februārim ir jāiesniedz ANO nacionālais ziņojums par vispārējo cilvēktiesību situāciju. Ziņojuma izstrādei tika izveidota starpinstitūciju darba grupa, un ziņojums ir apstiprināts Ministru kabinetā š.g. 11. janvārī. 2011. gada maijā Latvijai ANO būs jāprezentē nacionālais ziņojums, kā arī jāpiedalās dialogā ar citām ANO dalībvalstīm. Tā laikā Latvijai tiks uzdoti jautājumi un sniegtas rekomendācijas.

- *ANO Cilvēktiesību padomes (CTP) darbības izvērtēšana*

2011. gadā ir jāpabeidz ANO Cilvēktiesību padomes statusa un funkciju izvērtējums, ņemot vērā tās darbību piecos gados kopš izveidošanas. Šobrīd izvērtēšanas process paralēli notiek ANO Ženēvā un Ņujorkā, un tam jānoslēdzas ANO Ģenerālās asamblejas laikā. Izvērtēšanas procesa mērķis ir padarīt ANO CTP institucionāli stiprāku un tās ietekmi uz cilvēktiesību situācijas uzlabošanu pasaulē – efektīvāku.

- *Pastāvīgie ielūgumi ANO speciālo mandātu turētājiem*

ANO Cilvēktiesību padomes ietvaros Latvija ir uzņēmusies iniciatīvu mudināt visas ANO dalībvalstis izsniegt pastāvīgo ielūgumu ANO speciālo mandātu turētājiem. Pastāvīgā ielūguma izsniegšana nozīmē, ka valsts principā ir gatava jebkurā laikā uzņemt vizītē ANO speciālo mandātu turētājus par dažādiem cilvēktiesību jautājumiem, iepriekš saskaņojot datumus un programmu. Esam gandarīti, ka kopš šīs iniciatīvas uzsākšanas valstu skaits, kuras izsniegušas pastāvīgo ielūgumu, ir pieaudzis no 56 valstīm 2007. gadā līdz 73 valstīm. Latvijā, kas ir viena no pirmajām valstīm, kas izsniedza pastāvīgo ielūgumu, ANO speciālo mandātu turētāji ir viesojušies trīs reizes.

- *Latvijas nacionālie (kārtējie) ziņojumi par ANO starptautisko līgumu cilvēktiesību jomā izpildi*

Latvijai regulāri jāsniedz nacionālie (sākotnējie un kārtējie) ziņojumi par dažādu ANO cilvēktiesību līgumu izpildi. Ārlietu ministrijas kompetencē ir to sagatavošana (t.sk. darba grupas izveidošana un uzraudzība), iesniegšana apstiprināšanai Ministru kabinetā, tulkošanas uzraudzība, ziņojuma tulkojuma angļu valodā iesniegšana ANO un ziņojuma aizstāvēšana par ANO konvenciju cilvēktiesību jomā izpildi Latvijas Republikā. 2010. gadā nav notikusi neviena Latvijas nacionālā ziņojuma aizstāvēšana kādā no ANO ietvaros izveidotajām komitejām.

Ņemot vērā ievērojamo nacionālo ziņojumu apmēru (vidēji 150 lpp.) un viena ziņojuma ietvaros apskatāmo jautājumu, sniedzamo statistikas datu un to griezumā daudzveidību, nacionālo ziņojumu sagatavošanas procesā tiek iesaistītas daudzas valsts institūcijas. Darbu pie nacionālo ziņojumu savlaicīgas pabeigšanas būtiski ietekmē ļoti ierobežotie cilvēkresursi. Ministru kabineta apstiprināto nacionālo ziņojumu iesniegšanu kavē arī nepieciešamība tos tulkot angļu valodā un tulkošanai atvēlētais nepietiekamais finansējums. Jāatzīmē, ka novēlota nacionālo ziņojumu iesniegšana ir raksturīga daudzām valstīm un tā nerada politiskas sekas.

- *Individuālo sūdzību izskatīšana ANO ietvaros*

Salīdzinājumā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesu, ANO individuālo sūdzību izskatīšanas mehānisms (ANO Cilvēktiesību komiteja) Latvijas iedzīvotāju vidū ir ievērojami mazāk populārs un pazīstams indivīda tiesību aizsardzības līdzeklis, kam lielā mērā par pamatu var būt reģionālais aspekts.

2010. gadā ANO Cilvēktiesību komiteja pieņēma tikai vienu viedokli attiecībā uz Latviju (*Leonīds Raihmans (Leonid Raihman) pret Latviju*), kurā konstatēja, ka vienpusēja un piespiedu lokāmās galotnes „s” pievienošana L. Raihmana vārda un uzvārda oriģinālformai ir uzskatāma par nesamērīgu, tādējādi valsts ir patvaļīgi iejaukusies iesniedzēja tiesībās uz privāto dzīvi, ko aizsargā ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. pants.

Šobrīd kompetento Latvijas institūciju ekspertu līmenī notiek komitejas viedokļa izvērtēšana ar mērķi identificēt, vai un kādā apmērā ir nepieciešams mainīt Latvijā pastāvošo tiesisko regulējumu tā individualizētākai un samērīgākai piemērošanai, īpaši paturot prātā Satversmes tiesas un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta secinājumus šajā sakarā.

5.2. Aktuālie jautājumi Eiropas Padomes darba kārtībā

Latvija ir atbalstījusi līdzšinējo Eiropas Padomes (EP) reformu virzienu, uzskatot, ka sekmīgai un efektīvai EP reformas īstenošanai ir svarīgi nodrošināt vienlaicīgu finansējuma samazināšanu un funkciju konsolidēšanu gan EP aktivitāšu – cilvēktiesību, likuma varas un demokrātijas – pilāros, gan administrācijā.

2010. gada sākumā EP Ministru vietnieku komiteja atbalstīja EP Ģenerālsekretāra priekšlikumus par EP reformas īstenošanu. 2010. gada novembrī EP Ministru komiteja pieņēma organizācijas programmu un budžetu 2011. gadam (pirmo reizi EP programma un budžets ir ietverti vienā dokumentā), kas atspoguļo nepieciešamību kontrolēt izdevumus, samazināt funkciju izmaksas un veikt resursu pārdali prioritāro sektoru virzienā. Dalībvalstis konceptuāli vienojās par pāriešanu uz divgadu budžetu sākot ar 2012. gadu.

2011. gadā ir paredzētas Eiropas Komitejas spīdzināšanas novēršanai un Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību regulārās vizītes Latvijā. 2010. gadā bija EP Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa vizīte par Eiropas Vietējo pašvaldību hartas ieviešanu Latvijā un tās rezultātā ir gaidāms ziņojums.

Šobrīd EP Ministru vietnieku komitejā izstrādes stadijā ir Ministru komitejas rezolūcijas projekts par Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību izpildi Latvijā. Latvija konvenciju ratificēja 2005. gadā un 2006. gada oktobrī iesniedza savu sākotnējo ziņojumu par konvencijas izpildi. 2008. gadā konvencijas Konsultatīvā komiteja izstrādāja savu viedokli par konvencijas ieviešanu Latvijā. Konsultatīvās komitejas viedoklis par Latviju kļuvis publisks līdz ar rezolūcijas par konvencijas ieviešanu Latvijā pieņemšanu EP Ministru komitejā. Līdz tam publiskošana pagaidām nav plānota. Nākamais kārtējais ziņojums par konvencijas izpildi Latvijai jāiesniedz 2011. gada oktobrī.⁴

EP, tāpat kā citas starptautiskās organizācijas, Eiropas Parlaments un līdzšinējās ES prezidējošās valstis, kā arī citas valstis, kuras ir uzskatāmas par Latvijas sabiedrotajiem, pastāvīgi uzrunā Latviju par nāves soda atcelšanu visos apstākļos, t.sk. kara laikā. Latvija ir viena no tikai divām⁵ ES dalībvalstīm un viena no tikai piecām valstīm⁶ 47 EP dalībvalstu vidū, kuras nav atcēlušas nāvessodu pilnībā. Nāvessoda atcelšanas jautājums ir arī viens no ES prioritārajiem jautājumiem cilvēktiesību jomā dialogā ar trešajām valstīm un starptautiskajās organizācijās. Ministru kabinets iepriekš 9. Saeimā bija iesniedzis nepieciešamos grozījumus Latvijas tiesību aktos, kā arī

⁴ Šobrīd nav veikts izvērtējums par iespējamo Latvijas pievienošanos citiem ar mazākumtautību tiesībām saistītiem EP starptautiskajiem līgumiem.

⁵ Polija ir parakstījusi, bet nav ratificējusi Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 13. protokolu un Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 2. fakultatīvo protokolu.

⁶ Armēnija, Azerbaidžāna, Krievija, Polija nav ratificējušas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 13. protokolu.

likumprojektus par Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām Otrā fakultatīvā protokola un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 13. protokola ratifikāciju. Tomēr šīm iniciatīvām pagaidām nav bijis pietiekama atbalsta Saeimā.

5.3. Valdības pārstāvība Eiropas Cilvēktiesību tiesā

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs darbojas pamatojoties uz Ministru kabineta 1998. gada 17. marta noteikumiem Nr. 92 un tā uzdevums ir pārstāvēt Latvijas valdību Eiropas Cilvēktiesību tiesā (ECT) un ANO noteikto cilvēktiesību līgumu uzraudzības procedūru un dažu specializēto procedūru ietvaros. Pēdējos gadus pret Latviju iesniegto pieteikumu (sūdzību) un Latvijas valdībai komentāriem nosūtīto pieteikumu (sūdzību) skaits būtiski pieaudzis.

ECT pieteikumu tendence

2010. gadā valdības komentāru sniegšanai ir nosūtītas 42 lietas (neskaitot 2 lietas, kurās ECT lūgusi valdību sniegt nepieciešamo papildinformāciju par lietas apstākļiem), kas ir par 24% vairāk iesniegumu, nekā 2009. gadā (32 lietas)

Līdz šim (līdz 21.12.2010.) ECT ir pasludinājusi 29⁷ nolēmumus pret Latviju. 2010. gadā ECT piespriestajās kompensācijas ir izmaksāti 40 033 LVL⁸.

2010. gada 17. maijā ECT Lielā palāta pasludināja spriedumu lietā „Kononovs pret Latviju”, kurā ar 14 balsīm „par” un 3 balsīm „pret” atzina, ka 2004. gadā notiesājot Vasiliju Kononovu par 1944. gadā izdarīto kara noziegumu, nežēlīgi nogalinot Mazo Batu ciema iedzīvotājus, Latvija nav pārkāpusi krimināllikuma atpakaļejoša spēka aizliegumu, kas ir noteikts Konvencijas 7. pantā. ECT Lielās palātas spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams. Lietuvas valdība bija iesaistījusies šajā lietā trešās puses statusā, atbalstot Latvijas valdības nostāju.

ECT spriedums Kononova lietā apstiprināja vispāratzīto starptautisko tiesību principu, ka atbildībai par pastrādātiem kara noziegumiem jābūt individuālai un reālai, un ka šos noziegumus nevar attaisnot ar izpildītāja piederību kādai valstij, politiskai, ideoloģiskai vai citai grupai. ECT spriedums kļuvis par kārtējo apliecinājumu starptautiskajās tiesībās noteiktajam principam, ka kara noziegumiem nav noilguma. Spriedums ir būtisks ieguldījums valsts pārstāvju nesodāmības apkarošanā, kas ir ANO uzmanības lokā un kam tiek pievērsta arvien pieaugoša uzmanība EP.

Vērtējot 2009. gadā un 2010. gadā Latvijas valdībai komentāriem nosūtīto sūdzību specifiku, konstatējamās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, kas daļēji izskaidrojamas ar pagājušā gada ECT iekšējo lēmumu mainīt pieteikumu izskatīšanas secību, kuru turpmāk noteiks pieteikumā skarto jautājumu nozīmīgums, nevis to iesniegšanas secība:

- tāpat kā iepriekšējos gados visvairāk sūdzību tiek saņemts par tiesību uz taisnīgu tiesas procesu iespējamiem pārkāpumiem (konvencijas 6. pants) un tiesībām uz personisko brīvību un drošību (konvencijas 5. pants) vēl iepriekš spēkā esošā Latvijas Kriminālprocesa kodeksa ietvaros⁹, tomēr šobrīd arvien vairāk sūdzību skar arī posmu, kad spēkā bija stājies jaunais Kriminālprocesa likums. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir pieaudzis sūdzību par iespējamiem konvencijas 6. panta pārkāpumiem skaits attiecībā uz procesuāliem pārkāpumiem tiesvedības procesa laikā Augstākajā tiesā. To apliecina divi konstatētie pārkāpumi 2009. gadā pasludinātajos spriedumos¹⁰, kā arī pēdējā gada laikā valdībai komentāriem nosūtītās jaunās lietas;

⁷ 2010. gada 21. decembra dati. Pieskaitīts 2010. gada 21. decembrī pasludinātais spriedums lietā „Jasinskis pret Latviju”.

⁸ Tiek iekļautas arī summas, kuras izmaksātas par 2009. gadā pasludinātajiem spriedumiem („Jeronovičs pret Latviju” un „Miroļubovs un citi pret Latviju”), kas stājas spēkā 2010. gadā. Netiek iekļautas ECT piespriestās kompensācijas 2010. gadā pasludinātajos spriedumos, tā kā tie vēl nav stājušies spēkā.

⁹ Latvijas Kriminālprocesa kodekss zaudēja spēku 2005. gada 30. septembrī.

¹⁰ Skatīt lietas „Andrejeva pret Latviju” un „Jeronovičs pret Latviju”.

- strauji pieaudzis saņemto sūdzību attiecībā uz iespējamiem konvencijas 3. panta (spīdzināšanas aizliegums) pārkāpumiem skaits par uzturēšanās apstākļiem slēgta tipa iestādēs, medicīnisko aprūpi un tās kvalitāti slēgta tipa iestādēs, fizisko izturēšanos, t.sk. vardarbību no policijas darbinieku puses un šādu gadījumu izmeklēšanas efektivitāti;
- pēdējā gada laikā Latvijas valdībai komentāriem tika sūtītas arī specifiskas sūdzības par līdz šim neskatītiem jautājumiem (bērnu pārrobežu nolaupīšana, nelikumīga orgānu un audu izņemšana, tiesības uz dzīvību un valsts pienākums efektīvi izmeklēt nāves gadījumus, medicīniskā aprūpe brīvības atņemšanas iestādēs ar vīrushepatītu C un HIV inficētām personām, kā arī pats inficēšanas fakts).

5.4. EDSO prioritātes 2011. gadā, Latvijas sadarbība ar šīs organizācijas institūcijām

2010. gada centrālais notikums bija Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) samits Astanā, Kazahstānas prezidentūras vadībā. Pati galotņu tikšanās un deklarācijas pieņemšanas fakts vērtējams pozitīvi (pēdējais samits notika 1999. gadā un daudzus gadus pēc kārtas EDSO Ministru padomēs nebija izdevies vienoties par politisku deklarāciju). Tomēr, neskatoties uz ievērojamo samita sagatavošanā ieguldīto darbu, diemžēl Astanā neizdevās pieņemt rīcības plānu deklarācijā ietvertu mērķu sasniegšanai. Deklarācijā tika dots uzdevums nākošai EDSO prezidējošai valstij Lietuvai organizēt turpmāko darbu, ņemot par pamatu Korfu procesa diskusijas un Astanas samita sagatavošanas gaitā paustās idejas. Dalībvalstis 2011. gada decembra ministru tikšanās laikā Viļņā plāno izvērtēt panākto progresu. Nākamām prezidējošajām valstīm būtu jāattīsta jau konkrēts rīcības plāns.

Lietuva 2011. gada prezidentūras laikā vēlas pastiprināti pievērsties reģionālo konfliktu jautājumam. Starp prioritātēm tiek minētas arī enerģētikas drošība, transporta ceļu drošība (uzsverot Centrālāzijas reģionu), kiberdrošība, subreģionālā sadarbība, kā arī ar cilvēktiesībām, pamatbrīvībām un drošību saistītie jautājumi, īpaši plašsaziņas līdzekļu brīvības jomā, t.sk. žurnālistu drošība. Latvija atbalstīs Lietuvu tās izvirzītajās prioritātēs, t.sk. enerģētikas drošības dialoga turpināšanu, īpaši attiecībā uz enerģijas piegāžu diversifikāciju.

2011. gadā jāturpina īstenot kopīgās ES prioritātes EDSO – panākt progresu ieilgušo konfliktu risināšanā (Gruzija, Kalnu Karabaha, Pārdņestra) un parastā bruņojuma kontroles stiprināšanā (modernizēt 1999. gada Vīnes dokumentu par uzticēšanos un drošību veidojošajiem pasākumiem¹¹), pievērst pastiprinātu uzmanību transnacionālajiem draudiem, stiprināt esošās EDSO institūcijas un veicināt saistību ieviešanu humānās dimensijas jomās.

Latvija turpinās uzturēt pastāvīgu dialogu un sadarbīties ar EDSO institūcijām to atbildības jomās. 2011. gadā Latvijā gaidāma EDSO Augstā komisāra nacionālo minoritāšu jautājumos vizīte.

2012. gadā no maija līdz augustam paredzēta Latvijas prezidentūra EDSO Drošības sadarbības forumā, kura kompetencē ir politiski – militārā drošība, bruņojuma kontrole, uzticību un drošību veicinošie pasākumi, reģionālie pasākumi, drošības dialogs un informācijas apmaiņa par bruņojuma kontroles sarunām citos formātos. Tā kā šajos jautājumos saskaras gan Latvijas nacionālās intereses, gan ES un NATO intereses, šogad tiks stiprināta Latvijas iesaiste foruma darbā.

5.5. Globālās ekonomikas aktualitātes

Izmantojot diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību tīklu ārvalstīs, Ārlietu ministrijai jāseko līdzi pasaules 20 attīstītāko valstu (G20) un citām globālās ekonomikas aktualitātēm un par tām jāinformē nozaru ministrijas.

Atzinīgi vērtējama G20 loma globālās finanšu krīzes pārvarēšanā, tāpēc Latvijai aktīvi jāizmanto iespēja iesaistīties ES nostājas veidošanā attiecībā uz G20 jautājumiem.

¹¹ Nosaka informācijas apmaiņu par bruņotajiem spēkiem, kā arī ar kvotām regulētu militāro vizīšu un inspekciju režīmu dalībvalstu starpā.

2010. gadā Ārlietu ministrija un tās vēstniecību tīkls turpināja piedalīties Latvijas ekonomiskās situācijas un valdības pieņemto pasākumu skaidrošanā ārvalstu pārstāvjiem un sadarbības partneriem. Tika arī pētīta citu attīstīto valstu pieredze finanšu krīzes seku pārvarēšanā.

Globālos ekonomiskos procesus arvien vairāk ietekmē starptautiskās klimata politikas jautājumi. Tādi klimata politikas instrumenti kā emisiju samazināšana, zaļo tehnoloģiju un ilgtspējīgas attīstības veicināšana, finansējuma un investīciju piesaiste klimata pārmaiņu samazināšanai nevar tikt skatīti atrauti no valsts ekonomikas ilgtermiņa attīstības plāniem un prognozēm. Pasaulē pieaug izpratne, ka klimata politikas mērķu sasniegšana piedāvā inovatīvas attīstības iespējas, attīstot videi draudzīgu ekonomiku, un ka tā nebūtu uztverama kā slogs valstu tautsaimniecībai. Latvijas interesēs ir panākt tādu visaptverošu un juridiski saistošu vienošanos starptautiskās klimata politikas kontekstā, kas sekmīgi risinātu ar globālajām klimata pārmaiņām saistītos izaicinājumus, tai pašā laikā neatstājot negatīvu ietekmi uz Latvijas ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju.

Nemot vērā ES stratēģisko virzību uz zema oglekļa, zaļu ekonomiku, ir svarīgi šajā virzībā pārstāvēt Latvijas intereses attiecībā uz konkurētspēju.

Tāpēc jānodrošina Latvijas interešu aizstāvība klimata politikas procesos: pirmkārt, ES ietvaros - lai pāreja uz zema oglekļa, ilgtspējīgu izaugsmi notiktu saskaņoti, atbilstoši solidaritātes principam veicinot zaļas, konkurētspējīgas ekonomikas attīstību ES jaunajās dalībvalstīs valstīs; otrkārt, starptautiskās klimata politikas kontekstā – veicināt Latvijas konkurētspēju ar savlaicīgu un pilnvērtīgu iesaistīšanos tehnoloģiju pārneses procesā ārpus ES.

5.6. Latvijas perspektīvā dalība Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā

Tiks turpināta sadarbība ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD), paužot nemainīgu Latvijas interesi nākotnē kļūt par pilntiesīgu organizācijas dalībvalsti. Latvija aktīvi turpinās sagatavošanās darbus dalībvalsts statusa iegūšanai.

Tiks sagatavots aktualizēts plāns rīcībai, lai sekmētu Latvijas uzņemšanu OECD. Ir būtiski pie ierobežotiem finanšu līdzekļiem turpināt darbību OECD komitejās un izmantot esošās pieejamās sadarbības iespējas ar organizāciju. Sadarbībā ar nozaru ministrijām Latvija turpinās izvērst darbību OECD instrumentu ietvaros, lai demonstrētu nozaru ekspertu spēju sniegt ieguldījumu organizācijas darbā.

2010. gadā Latvija turpināja sadarbīties ar OECD, lai nodrošinātu tās atpazīstamību līdz nākamajai paplašināšanās kārtai. Ārlietu ministrija sekoja līdzi OECD paplašināšanās gaitai un reformu procesam, lai iegūtu noderīgu pieredzi un zināšanas pēc uzaicinājuma Latvijai iestāties organizācijā. Pašreiz turpinās darbs pie dalībvalsts statusa iegūšanas Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā.

6. Kvalitatīva Latvijas valsts piederīgo konsulārā pārstāvniecība un aizsardzība ārvalstīs, efektīva vīzu pakalpojumu sniegšana ārvalstniekiem

6.1. Latvijas valsts piederīgajiem ārvalstīs sniegtā konsulārā palīdzība

Latvijas konsulārā dienesta uzdevums ir nodrošināt Latvijas Republikas un tās fizisko un juridisko personu interešu aizsardzību ārvalstīs saskaņā ar valsts un starptautisko tiesību normām, t.sk. palīdzība kritiskās situācijās nokļuvušiem Latvijas valsts piederīgajiem, palīdzība ieslodzījumā nokļuvušiem Latvijas valsts piederīgajiem, formalitāšu kārtošana Latvijas valsts piederīgo nāves gadījumā, diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību un iecirkņa komisiju sadarbības koordinācija Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanu, tautas nobalsošanas un parakstu vākšanas gadījumos, dokumentu legalizācija, sadarbības koordinācija ārvalstnieku izraidīšanas jautājumos u.c.. Konsulārā dienesta sniegto pakalpojumu spektrs ir ļoti plašs, un, palielinoties Latvijas iedzīvotāju ārējai ekonomiskajai aktivitātei, starptautisko kontaktu skaitam, attīstoties tūrismam, ievērojami pieaudzis konsulārā dienesta darba apjoms.

Ārvalstīs aizturētie Latvijas valsts piederīgie

2010. gadā salīdzinājumā ar pagājušo gadu ir pieaudzis ārvalstīs aizturēto Latvijas valsts piederīgo skaits. Latvijas iedzīvotāju aizturēšanas iemesli ir visdažādākie – pārsvarā laupīšanas vai zādības, krāpšana (viltotu kredītkaršu un dokumentu izmantošana), ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi, attiecīgās ārvalsts imigrācijas likuma pārkāpumi (viltotas pases, nelegāla robežas šķērsošana, kontrabanda, nelegālo imigrantu pārvadāšana), sīks huligānisms. Tāpat 2010. gadā ir ievērojami pieaudzis to Latvijas valsts piederīgo skaits, kuri aizturēti par narkotisko vielu transportēšanu, izgatavošanu, realizāciju vai glabāšanu.

2010. gadā Ārlietu ministrija no Latvijas pārstāvniecībām ārvalstīs, kā arī no ārvalstu vēstniecībām Rīgā ir saņēmusi informāciju par 271 (2009. gadā kopumā – 235) ārvalstīs aizturētiem Latvijas iedzīvotājiem. Valstis, kurās ir vislielākais aizturēto Latvijas valsts piederīgo skaits: Krievijā – 35, Vācijā – 33, Lietuvā – 20, Spānijā – 20, Maltā – 15 (2009. gadā Lielbritānijā – 67, Krievijā – 33, Vācijā – 29, Peru – 14, Polijā – 10).

Saskaņā ar Ārlietu ministrijas rīcībā esošo informāciju 2010. gadā uz aizdomu pamata par narkotisko vielu transportēšanu, izgatavošanu, realizāciju vai glabāšanu tika aizturēti vai notiesāti 66 Latvijas valsts piederīgie (2009. gadā – 32): Krievijā – 11, Lietuvā – 5, Turcijā – 5, Bulgārijā – 4, Peru – 4, Argentīnā – 4, Kolumbijā – 4, Spānijā – 4, Grieķijā – 2, Lielbritānijā – 2, Kiprā – 2, Itālijā – 2, Japānā – 2, Zviedrijā – 2, Norvēģijā – 2, Ungārijā – 2, Kanādā – 1, Venecuēlā – 1, Čīlē – 1, Igaunijā – 1, Nīderlandē – 1, Baltkrievijā – 1, Maltā – 1, Tunisijā – 1, Trinidadā un Tobago – 1.

Ārvalstīs mirušie Latvijas valsts piederīgie

Ārlietu ministrija 2010. gadā sniegusi palīdzību 106 (2009. gadā – 130) gadījumos ārvalstīs mirušo Latvijas valsts piederīgo mirstīgo atlieku repatriācijas uz Latviju un ar to saistīto formalitāšu kārtēšanas jautājumos. Visbiežāk sastopamie nāves cēloņi: ceļu satiksmes negadījumi – 23 (22%), nelaimes gadījumi – 13 (12%), slimības – 11 (10%), vardarbīga nāve – 10 (9%), pašnāvības – 8 (8%), dabīga nāve – 8 (8%), narkotiku/alkohola pārdozēšana – 6 (6%), nezināmi iemesli – 27 (25%).

Visvairāk nāves gadījumu 2010. gadā: Lielbritānijā – 33, Vācijā – 10, Spānijā – 9 (2009. gadā: Lielbritānijā – 46, Īrijā – 22, Vācijā – 14).

Pagaidu ceļošanas dokumenta izsniegšana un konsulārā sadarbība ES ietvaros

Latvijas iedzīvotājiem, kuriem ārvalstīs ir zudusi pase (nozagta, pazudusi, beidzies derīguma termiņš), ir jāvērsas kādā no Latvijas pārstāvniecībām, lai noformētu pagaidu ceļošanas dokumentu – atgriešanās apliecību –, kas ļauj tās turētājam atgriezties Latvijā.

2010. gadā Latvijas pārstāvniecībās ir izsniegtas 3616 atgriešanās apliecības (2009. gadā kopumā – 2786, t.sk. Lielbritānijā – 1208, Īrijā – 458, Krievijā – 186, Vācijā – 173, ASV – 159). Valstis, kurās ir vislielākais izsniegto atgriešanās apliecību skaits 2010. gadā: Lielbritānijā – 1803, Īrijā – 519, Vācijā – 178, Spānijā – 132, Krievijā – 126.

Gadījumos, ja attiecīgajā valstī nav Latvijas pārstāvniecības, palīdzību iespējams saņemt citu ES dalībvalstu pārstāvniecībās. 2010. gadā Latvijas valsts piederīgajiem izsniegti 20 pagaidu ceļošanas dokumenti (angl. – *Emergency Travel Document, ETD*) Somijas pārstāvniecībās Sīrijā, Kenijā, Indijā, Apvienotajos Arābu Emirātos, Venecuēlā un Taizemē, Lietuvas pārstāvniecībās Argentīnā, Rumānijā un Indijā, Čehijas pārstāvniecībās Horvātijā un Indijā, Vācijas pārstāvniecībās Tadžikistānā un Ganā, Ungārijas pārstāvniecībā Kiprā, Spānijas pārstāvniecībā Jaunzēlandē, kā arī Lielbritānijas pārstāvniecībā Marokā (2009. gadā – 15ETD).

Savukārt Latvija citu ES dalībvalstu pilsoņiem 2010. gadā izsniegusi 5ETD: Latvijas vēstniecībā Uzbekistānā 1 Somijas un 3 Lietuvas pilsoņiem un Latvijas vēstniecībā Lielbritānijā 1 Lietuvas pilsonim.

Darba meklētāji ārvalstīs

2010. gadā Ārlietu ministrija turpināja veikt preventīvus pasākumus, lai informētu sabiedrību par riskiem, neapdomīgi dodoties darba meklējumos uz ārvalstīm. Pasākumu laikā gan plašsaziņas līdzekļos, gan priekšlasījumos Ārlietu ministrijas darbinieki informēja par problēmām, ar kurām visbiežāk saskaras Latvijas iedzīvotāji ārvalstīs. Problēma īpaši aktualizējās 2009. gada 2. pusgadā. Valstis, no kurām visbiežāk tiek saņemtas sūdzības ir Īrija, Lielbritānija, Spānija, Vācija, Norvēģija un Nīderlande.

Fiktīvās laulības, cilvēktirdzniecība

Ekonomiskā situācija valstī un arvien pieaugošais bezdarbs mudina cilvēkus doties gan darba meklējumos ārpus Latvijas, gan piekrist apšaubāmiem peļņas piedāvājumiem. Viens no tādiem, kas spilgti iezīmējies pagājušā gada beigās un šogad, ir fiktīvas jeb aprēķina laulības.

Latvijas pārstāvniecībās un Ārlietu ministrijā arvien biežāk pēc padoma un palīdzības vēršas Latvijas pilsones, kas neveiksmīgu darba meklējumu rezultātā saņēmušas piedāvājumu slēgt aprēķina laulības ar trešo valstu pilsoņiem (Pakistānas, Bangladešas, Indijas), tādējādi legalizējot šo personu uzturēšanos ES. Skaita ziņā kā fiktīvo laulību noslēgšanas valstis turpina dominēt Īrija, Kipra un Lielbritānija.

Apzinot šī brīža iespējas, Ārlietu ministrija un citas iesaistītās institūcijas mēģina rast jaunus risinājumus, sadarbojoties gan preventīvā darba veikšanā, gan fiktīvu laulību pazīmju atpazīšanā, gan sniedzot palīdzību konstatēto fiktīvo laulību upuriem.

Ārlietu ministrijas pārstāvji regulāri piedalās pastāvīgās darba grupas cilvēku tirdzniecības novēršanas un apkarošanas jautājumos sanāsmēs, vairākos projektos par cilvēktirdzniecības apkarošanas jautājumiem, īpašu uzmanību pievēršot tādām cilvēktirdzniecības formām kā darba ekspluatācija un fiktīvas laulības.

6.2. Mobilo pasu darbstaciju projekts un 10. Saeimas vēlēšanas

2010. gada 8. jūnijā Ministru kabinets atbalstīja 49 416 latu piešķiršanu Ārlietu ministrijai un Iekšlietu ministrijai pasu pieteikumu pieņemšanai no Latvijas valsts piederīgajiem ASV, Kanādā un Austrālijā, izmantojot šogad iegādātās mobilās pasu darbstacijas. Tādējādi Latvijas pilsoņi, kuri dzīvo valstīs, kurās nav Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības vai pārstāvniecība atrodas lielā attālumā no personu dzīvesvietas, varēja veikt pasu apmaiņu. No Latvijas tika nosūtītas 6 Ārlietu ministrijas un Iekšlietu ministrijas amatpersonas pasu pieteikumu pieņemšanai un biometrisko datu iegūšanai (2 uz katru valsti).

Projekts 2010. gada 16. augustā veiksmīgi noslēdzās. Tā ietvaros mēneša laikā ASV (Bostonā, Klīvlendā, Čikāgā, Mineapolē, Sietlā, Losandželosā un Ņujorkā) un Austrālijā (Brisbenā, Sidnejā, Melburnā, Adelaidē un Pērtā), divu nedēļu laikā Kanādā (Toronto, Edmontonā un Vankūverā) dzīvojošajiem Latvijas pilsoņiem tika nodrošināta iespēja saņemt Latvijas pases. Pavisam tika apkalpoti 1247 apmeklētāji: ASV – 709, Austrālijā – 346 un Kanādā – 192. Projekta ietvaros valsts iekasēja ap 67 000 LVL valsts un konsulārajās nodevās.

2010. gada 2. oktobrī Latvijā notika 10. Saeimas vēlēšanas. Ārlietu ministrija koordinēja ārvalstīs izveidoto 64 vēlēšanu iecirkņu darbu, no kuriem 24 tika nodrošināta arī balsošana pa pastu (9. Saeimas vēlēšanās – 53 iecirkņi, no tiem 38 arī pa pastu).

Saskaņā ar 10. Saeimas vēlēšanu rezultātiem kopumā vēlēšanās ārvalstīs piedalījās 13012 vēlētāji, no tiem 890 izmantoja iespēju balsot pa pastu.

Ārvalstīs izveidotajos iecirkņos vislielākais vēlētāju skaits bija ASV – 2556, Lielbritānijā – 2244 un Īrijā – 821 vēlētāji (9. Saeimas vēlēšanās ASV – 1473, Lielbritānijā – 924, Īrijā – 537).

6.3. 2010. gadā paveiktais un 2011. gada plāni vīzu jomā

Latvijas pārstāvniecībās elastīgākas vīzu procedūras tiek piemērotas ciešā sadarbībā ar citām Šengenas līguma dalībvalstīm un saskaņā ar ES likumdošanas aktiem. 2010. gada 5. aprīlī Latvija

līdz ar citām Šengenas līguma dalībvalstīm veiksmīgi uzsāka piemērot Vīzu kodeksu¹², kas ir Šengenas līguma dalībvalstu pamatlikums vīzu jomā. Saskaņā ar Vīzu kodeksu līdz no 2011. gada 5. aprīļa Latvijai tāpat kā citām Šengenas valstīm ir jāievieš vīzu lēmumu pārsūdzības kārtība un jānodrošina personas tiesības pārsūdzēt vīzu lēmumus.

Lai atvieglotu vīzu pieteikumu iesniegšanu, ir panākta vienošanās ar vairākām Šengenas līguma dalībvalstīm par Latvijas pārstāvēšanu vīzu izsniegšanā reģionos un teritorijās, kurās nav Latvijas pārstāvniecības. Pateicoties pārstāvības iespējām, ārzemniekiem, kuri vēlas ierasties Latvijā, bet kuru dzīvesvietā nav Latvijas vēstniecības, ir iespēja pieprasīt vīzu [citas Šengenas līguma dalībvalsts pārstāvniecībā](#), ar kuru Latvija ir vienojusies par pārstāvību vīzu izsniegšanā. Jāatzīmē, ka arī Latvija pārstāv citas Šengenas līguma dalībvalstis vīzu jomā. Latvija pašlaik ir noslēgusi 8 vīzu pārstāvības līgumus ar 7 Šengenas līguma dalībvalstis, kuras pārstāv Latviju vīzu izsniegšanā 53 dažādās vietās, kamēr Latvija pārstāv pavisam 7 Šengenas līguma dalībvalstis 8 dažādās vietās. Lai atvieglotu vīzas saņemšanas procedūras Krievijā, Latvijas vēstniecība Maskavā jau kopš 2009. gada 1. janvāra un ģenerālkonsulāts Sanktpēterburgā kopš 2010. gada 1. jūlija ir uzsākuši sadarbību ar kurjerpasta kompāniju *Pony Express* par vīzu pieteikumu pieņemšanu no dažādu Krievijas reģionu iedzīvotājiem un nosūtīšanu uz minētajām pārstāvniecībām. 2010. gadā ar *Pony Express* starpniecību saņemto vīzu pieteikumu skaits ir ievērojami palielinājies. No 2009. gada janvāra līdz septembrim ar *Pony Express* starpniecību Latvijas vēstniecībā Maskavā pieņemti 6% vīzu pieteikumu no kopējā pieņemto pieteikuma skaita, savukārt no 2010. gada janvāra līdz septembrim – 24% vīzu pieteikumi no kopējā pieņemto pieteikuma skaita. Arī Latvijas vēstniecība Ukrainā ar 2010. gada 1. decembri ir uzsākusi sadarbību ar *Pony Express*, nodrošinot visu sešu Ukrainas reģionu (Dņepropetrovskas, Doņeckas, Ļvovas, Odesas, Harkovas un Simferopoles) iedzīvotājiem ērtākas un pieejamākas vīzu pieteikumu iesniegšanas procedūras.

Lai nodrošinātu iespējas vīzu pieprasītājiem laicīgāk pieteikties vīzu pieteikumu iesniegšanai pārstāvniecībās, Ārlietu ministrija sadarbojas ar Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, lai izstrādātu un ieviestu e-pakalpojumu vīzu pieprasītājiem. E-pakalpojuma projekts ietvers arī elektronisko pieteikšanās sistēmu vīzu pieteikumu iesniegšanai, kas vēl vairāk atvieglos iespējas saņemt vīzas ieceļošanai Latvijā. Projektu ir iecerēts realizēt līdz 2011. gada jūlijam.

Neskatoties uz Ārlietu ministrijas budžeta optimizācijas rezultātā samazinātajiem finanšu līdzekļiem un personāla trūkumu pārstāvniecībās, ministrijas un diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību darbinieki ir intensīvi strādājuši, lai nodrošinātu vīzu izsniegšanu un uzturētu sniegto pakalpojumu kvalitāti. Konsulārā dienesta uzdevums 2011. gadā ir turpināt darbu pie iesāktajiem projektiem un sadarbības plāniem vīzu jomā, kā arī uzlabot sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Vienlaikus jāatzīmē, ka ārlietu dienests ar darba reorganizāciju un cilvēkresursu pārstrukturēšanu ir spējis likvidēt rindas pie pārstāvniecībām.

2010. gadā no 1. janvāra līdz 31. decembrim Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs kopumā tika izskatīti 137 811 vīzu pieteikumi, kas ir par 12% vairāk nekā 2009. gadā. Valsts nodevās par vīzu pieteikumu izskatīšanu 2010. gadā iekasēti 3.36 miljoni LVL, kas ir par 512 tūkstošiem LVL vairāk nekā 2009. gadā (2.85 miljoni LVL).

Līdz ar papildu piešķirto finansējumu konsulārā darba nodrošināšanai un tādējādi iespējamo papildspēku nosūtīšanu uz Latvijas pārstāvniecībām ārvalstīs, sākot no 2010. gada augusta līdz decembrim ir būtiski pieaudzis izskatīto vīzu pieteikumu skaits visās Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs. Salīdzinot 2009. gada un 2010. gada laika periodu no augusta līdz decembrim, jāatzīmē, ka pārstāvniecībās šajā periodā tika izskatīti 61596 vīzu pieteikumi, kas ir par 25% vairāk nekā attiecīgajā periodā 2009. Gadā, un valsts nodevās šajā periodā iekasēti par 331 tūkstoti LVL vairāk nekā 2009. gada attiecīgajā periodā. Ārlietu ministrijai piešķirtais papildus finansējums

¹² Eiropas Padomes un Parlamenta regula (EK) Nr. 810/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu.

pagājušā gada otrajā pusē 286 tūkstošu LVL apmērā tikai ar valsts nodevām valsts budžetā vien ir atmaksājies ar uzviju.

7. Latvijas valstspiederīgie un tautieši ārzemēs, pozitīvs Latvijas tēls ārvalstīs, aktīva ārējā kultūrpolitika

7.1. Nepieciešamība Ārlietu ministrijas pārraudzībā izstrādāt programmu sadarbībai ar latviešu diasporu

Latviešu diasporas atbalsta programma 2004. – 2009.gadam tika pieņemta jau 2004. gadā. Sākotnēji tās izpilde bija Īpašo uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta pārziņā. Pēc sekretariāta likvidācijas atbildība par programmu nonāca Bērnu un ģimenes lietu ministrijas pārziņā un, to likvidējot, Tieslietu ministrijas pārziņā.

Pasaules brīvo latviešu apvienība (PBLA) jau pirms minētās valsts programmas noslēguma uzskatīja, ka sadarbības jautājumi ar latviešu diasporu ārzemēs būtu nododami Ārlietu ministrijas pārziņā, par to gan mutiski, gan rakstiski informējot visas Latvijas valsts augstākās amatpersonas. Ārlietu ministrija un Latvijas vēstniecības un pārstāvniecības, kuras ar tautiešiem ārzemēs sadarbojušās vienmēr, apstiprināja gatavību pārņemt šo atbildību savā pārziņā, lūdzot nodrošināt tam arī atbilstošu finansējumu un cilvēkresursus. Diemžēl Ārlietu ministrijas iniciatīva atbalstu neguva.

Ārlietu ministrija kopīgi ar PBLA ir izstrādājusi un parakstījusi Ārlietu ministrijas un PBLA sadarbības memorandu, kurā ietverti galvenie turpmākās sadarbības principi, tostarp darba pie stratēģiskās sadarbības plāna uzsākšana. Tomēr stratēģijas izstrāde un tās realizācija nav iespējama bez valsts finansējuma (šim mērķim 2011. gada budžetā tika lūgts 51 000 LVL, bet līdzekļi netika piešķirti).

Tādēļ Ārlietu ministrijai iespēju robežās:

- ciešā sadarbībā ar Kultūras ministriju, jāveicina sadarbības ar tautiešiem ārzemēs funkcijas īstenošana, paredzot tam attiecīgu finansējumu;
- sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju un Latviešu valodas aģentūru jā rūpējas, lai latviešu skolas ārzemēs varētu mācību procesā izmantot mūsdienīgus mācību materiālus, grāmatas un tehnoloģijas;
- jāatzīmē un jānovērtē latviešu diasporas pārstāvju profesionālie sasniegumi visdažādākajās darbības jomās un aktīva dalība latviešu valodas un kultūras stiprināšanā un attīstībā;
- jā rūpējas, lai par tautiešu ārzemēs dzīvi regulāri būtu informēti arī Latvijas iedzīvotāji;
- jāveicina pēc iespējas plašāka Latvijas diplomātu klātbūtne nozīmīgākajos latviešu organizāciju svētkos, pasākumos un sanāksmēs.

7.2. Starptautiskās sabiedrības izpratne par Latvijas vēstures jautājumiem

Latvijas vēstures jautājumi aptver ne tikai vēstures faktu skaidrošanu, bet arī pētniecību un diskusijas par šo notikumu nozīmi un ietekmi Eiropas un pasaules vēstures kontekstā.

Ārlietu ministrija aktīvi sadarbojas ar Latvijas Valsts vēstures arhīvu, Latvijas Vēsturnieku komisiju, Latvijas Nacionālo vēstures muzeju, Latvijas Okupācijas muzeju, muzeju „Ebreji Latvijā” un Latvijas Kara muzeju, lai kvalitatīvi un saskaņoti runātu par Latvijas vēstures nozīmīgajiem faktiem un aktuālajiem notikumiem.

Katru gadu Ārlietu ministrija nosaka prioritātes atzīmējamām vēsturisko notikumu gadskārtām, kas veido publiskās diplomātijas pasākumu bāzi Latvijā un starptautiskajā vidē.

2011. gads iezīmējas ar virkni Latvijas izveides, okupācijas un valstiskās atjaunošanas nozīmīgām gadskārtām, kā arī ar Latvijas Valsts vēstures traģiskām atceres dienām. Latvijas ārlietu dienestam šis ir īpašs gads, jo paiet 90 gadi kopš Latvijas starptautiskās atzīšanas *de iure*, kad Z. A. Meierovics un jaunizveidotais Latvijas ārlietu dienests pabeidza vairākus gadus ilgušo misijas darbu, pārliecinot pasaules sabiedrību par jaunizveidotās Latvijas valsts ilgtspēju un uzticamību.

2011. gads būs arī barikāžu 20. gadskārtas gads, 1941. gada 14. jūnija deportāciju un Latvijas armijas virsnieku noslepkavošanas Litenē 70. gadu atceres gads, 2011. gada 21. augustā Latvija atzīmēs 20. gadadienu kopš Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma konstitucionālo likumu par Latvijas Republikas valstisko statusu, ar kuru valstiskā neatkarība tika atjaunota pilnā apmērā. Š.g. 30. novembrī jāpiemin pirms 70 gadiem notikušie traģiskie notikumi Rumbulā. Ārlietu ministrija lielāko daļu šo gadskārtu atzīmēs ar izstādēm, lekciju cikliem, diskusijām un citiem plašākai publikai domātiem pasākumiem.

Latvijas ārlietu dienests starptautiskajiem partneriem nodrošina plašu pieeju un sniedz vispusīgu informāciju par bijušajiem okupācijas režīmiem Latvijā un to sekām. Tāpat kā Latvijas vēsturnieki arī Latvijas diplomāti saviem sarunu partneriem uzsver abu okupācijas režīmu Latvijā un to pastrādāto noziegumu līdzību. Latvijas ārlietu dienesta un Latvijas vēsturnieku sniegtajam Latvijas vēstures skaidrojumam ir liela nozīme arī kontekstā ar regulāri izskanošajiem nepatiesajiem apgalvojumiem par nacisma atdzimšanu Latvijā.

Lai rastu lielāku izpratni par Eiropas neseno laiku vēsturi un tās notikumiem, Ārlietu ministrija arī turpmāk savas kompetences ietvaros atbalstīs Eiropas Parlamenta bijušā priekšsēdētāja Dr. H. G. Poteringa iniciatīvu veidot Eiropas vēsturei veltītu muzeju „Eiropas vēstures māja”, kas kļūtu par vietu atmiņai par Eiropas vēsturi un Eiropas integrācijas centieniem glabāšanai.

De iure atzīšanas 90. gadadienas atzīmēšana kļūst par nozīmīgu tēmu valstu divpusējās attiecībās. Arī Latvijas vēstniecības ārvalstīs piedāvās virkni pasākumu, kuru laikā tiks aktualizēti Latvijas valstiskumam būtiskie vēsturiskie notikumi 1921. gadā un to nozīme šodienas Eiropas un pasaules kontekstā.

7.3. Holokausta izglītība, piemiņa un pētniecība

Latvija kopš 2004. gada ir Starptautiskās darba grupas starptautiskajai sadarbībai holokausta izglītībā, piemiņā un pētniecībā (ITF) dalībniece. 2010. gadā Izraēlas prezidentūras laikā Latvijas delegācija Ārlietu ministrijas vadībā ir piedalījusies divās ITF plenārsēdēs Jeruzalemē un Haifā. Jeruzalemes plenārsēdē atzinīgi tika novērtēts Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centra prezentētais projekts „Vārdi un likteņi” – internetā izveidota datu bāze holokausta upuru Latvijas teritorijā apzināšanai.

Kopumā 2010. gadā Latvijā holokausta izglītības, piemiņas un pētniecības jomā ir īstenoti vairāk kā 50 projekti un pasākumi. Informācija detalizēti apkopota 2011. gada janvārā Ārlietu ministrijas informatīvajā ziņojumā Ministru kabinetam “Par sadarbību ar ITF un Latvijā paveikto holokausta izglītībā, piemiņā un pētniecībā 2010. gadā”.

2011. gads ir nozīmīgs holokausta piemiņai, saistībā ar traģisko 1941. gada notikumu 70. gadadienu. Tiek plānoti vairāki nozīmīgi pasākumi šo notikumu atcerei – Latvijas Okupācijas muzeja projekts „Latvijas traģēdija. 1941.” un tā ietvaros piemiņas pasākums Rumbulā, Ž. Lipkes memoriālā muzeja atklāšana Ķīpsalā, Vispasaules Latvijas izcelsmes ebreju kārtējais salidojums Rīgā.

7.4. Gatavošanās pasākumiem, kas paredzēti Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas programmā 2014. gadā

„Rīga2014” programma tiek veidota, domājot par 2015. gada Latvijas prezidentūru ES. Izstādes, uzvedumi, koncertprogrammas, filmas un grāmatas veidos Latvijas prezidentūras publiskās diplomātijas pamatprogrammu.

Jau šobrīd Latvijas vēstniecību iesaiste „Rīga2014” programmas sagatavošanā ir nozīmīga, īpaši valstīs, kuras pārstāv Eiropas Kultūras galvaspilsētu sadarbības tīklu (Francija, Beļģija, Vācija, Čehija, Ungārija, Portugāle, Igaunija, Somija, Zviedrija).

„Rīga2014” programmas tematiskā līnija „Dzintara ādere” balstīta uz vēsturiskā Dzintara tirdzniecības ceļa un šodienas dzintara kā inovatīvas vērtības koncepta pamatiem. Vēsturiskais Dzintara ceļš savienoja ziemeļus un dienvidus, Baltijas jūru un Vidusjūru. „Dzintara āderes”

programmā par Rīgas 2014. gada sadarbības partneriem kļūst arī Krievija, Ēģipte, Maroka, Ķīna un Indija. Latvijas vēstniecības ir tiešie partneri un starpnieki sadarbības projektu realizācijā. Lai pilnvērtīgi izmantotu starptautiski nozīmīgo notikumu iespējas, nepieciešama vēstniecību kapacitātes (gan finansiālās, gan cilvēkresursu) stiprināšana, vienlaicīgi izvirzot konkrētus sasniedzamos mērķus un uzdevumus.

7.5.V/a „Latvijas institūts” – instruments Latvijas pozitīvas starptautiskās atpazīstamības veicināšanai un informācijas par Latviju izplatīšanai

V/a „Latvijas institūts” (LI) uztur valsts portālu ārvalstu auditorijām www.latvia.lv, gatavo publikācijas un informāciju ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem un citiem interesentiem, kā arī realizē dažādus komunikācijas projektus.

LI ar 2009. gada 1. maiju tika veikta darbības optimizācija, samazinot budžetu un štata vietu (no 14 uz 4) skaitu, kā rezultātā LI 2010. un 2011. gada budžets ir par 73.5% mazāks kā 2008. gadā.

Ekonomiskās krīzes laikā LI ir vienīgā valsts institūcija, kas sistemātiski un profesionāli sniedz aktuālāko informāciju angļu valodā par valdības aktivitātēm ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem, investoriem, finansistiem, ekonomiskās sadarbības organizācijām, diplomātiskajam dienestam u.c., t.sk. to izplatot mikrobloku portālā *Twitter*. Vienlaicīgi valsts iestādes izmanto LI sagatavoto informāciju savā ārējā komunikācijā.

Neizmantojot valsts budžeta līdzekļus, bet piesaistītos ziedojumus, 2010. gadā LI atkārtoti izdeva informatīvos materiālus un Latvijas portālā ārvalstu auditorijām papildus esošajām valodām izveidoja ķīniešu valodas sadaļu.

LI ar saturisku un praktisku pienesumu piedalījās tādos projektos kā Latvijas paviljons *World Expo* Šanhajā, NATO Parlamentārās Asamblejas pavasara sesija, Latvijas kandidatūra ES Elektronisko sakaru regulatoru grupas biroja izvietojumam, Latvijas kandidatūra ANO Ekonomisko un sociālo lietu padomē.

2011. gadā LI pieejamo finanšu un cilvēkresursu ietvaros turpinās veikt sekojošas funkcijas:

- gatavot un izplatīt izziņošanu, operatīvu un saskaņotu informāciju angļu valodā par politiskajām, ekonomiskajām un sabiedrības aktualitātēm valstī;
- veidot valsts pārvaldes, privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības kontakttīklu un nodrošināt partnerību valsts pozitīvas reputācijas veicināšanai dažādu aktivitāšu un projektu ietvaros;
- nodrošināt elektronisku un drukātu informāciju par valsti;
- sniegt informāciju un palīdzību ārvalstu žurnālistu vizīšu gatavošanā;
- atbildēt uz dažādiem informācijas pieprasījumiem par valsti.

2011. gadā darbu sāks jaunā LI direktore un tiks pārskatīta turpmākā LI darbība, attiecīgi plānojot valsts tēla un atpazīšanas stiprināšanas pasākumus.

III FINANŠU RESURSI

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	29 020 734	25 687 364	25 603 198

1.1.	dotācijas	28 113 131	24 317 352	24 049 244
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	459 777	484 750	957 693
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	433 643	885 262	453 230
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	29 520 270	25 856 219	26 924 181
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	27 965 190	25 641 852	24 854 525
2.1.1.	kārtējie izdevumi	26 773 384	23 943 201	23 192 774
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	149 767	239 208	204 067
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	1 028 686	1 451 443	1 334 423
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	13 353	8 000	123 261
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 507 564	214 367	1 683 067

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Ārlietu pārvalde

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	26 089 340	22 534 713	25 018 827
1.1.	Dotācijas	25 189 858	22 050 813	21 990 271
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	451 656	483 900	2 976 091
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	433 643	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	26 433 123	22 534 713	27 289 628
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	24 894 913	22 427 593	22 424 255
2.1.1.	kārtējie izdevumi	24 775 222	22 220 418	22 136 850
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	106 537	199 175	164 034
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	13 154	8 000	123 371
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 500 389	107 120	4 493 447

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Ārlietu pārvalde

Apakšprogramma: Centrālais aparāts

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	8 269 282	7 803 855	8 049 247
1.1.	dotācijas	7 714 386	7 641 355	7 584 451
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	107 070	162 500	412 331
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	433 643	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	8 357 743	7 803 855	7 864 072
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 071 970	7 792 855	7 550 069
2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 960 488	7 593 680	7 268 771
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	106 537	199 175	164 034
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	4 945	0	117 264
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	285 594	11 000	250 572

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Ārlietu pārvalde

Apakšprogramma: Diplomātiskās misijas ārvalstīs

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	17 002 536	14 651 493	16 868 435
1.1.	dotācijas	16 657 950	14 330 093	14 326 455
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	344 586	321 400	2 541 980
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0

2.	Izdevumi (kopā)	17 822 782	14 651 493	19 353 867
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	16 623 696	14 555 373	14 803 586
2.1.1.	kārtējie izdevumi	16 615 487	14 547 373	14 797 479
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	8 209	8 000	6 107
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 161 650	96 120	4 241 786

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Ārlietu pārvalde

Apakšprogramma: Konsulārais nodrošinājums

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	817 522	79 365	101 145
1.1.	dotācijas	817 522	79 365	79 365
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	21 780
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	252 598	79 365	71 689
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	199 247	79 365	70 600
2.1.1.	kārtējie izdevumi	199 247	79 365	70 600
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	53 145	0	1 089

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Latvijas Institūts

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	117 255	20 656	81 426
1.1.	dotācijas	116 067	19 806	19 301
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 188	850	62 015
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	142 679	20 969	27 917
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	140 223	20 969	26 175
2.1.1.	kārtējie izdevumi	140 024	20 969	26 175
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	199	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	2456	0	1 742

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Attīstības sadarbības projekti un starptautiskā palīdzība

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	8 972	807	807
1.1.	dotācijas	8 972	807	807
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	248 249	807	5 360
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	244 811	807	3 472
2.1.1.	kārtējie izdevumi	244 811	807	3 472
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie	0	0	0

	pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Līdzekļu neparedzētajiem gadījumiem izlietojums

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 797 461	444 248	310 074
1.1.	dotācijas	1 794 150	444 248	309 807
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	3 311	0	267
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	1 708 273	444 248	338 265
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 701 777	444 248	326 058
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 613 327	340 672	222 358
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	43 230	40 033	40 033
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	45 220	63 543	63 667
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	4 719	0	11 690

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Iemaksas starptautiskajās organizācijās

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde

1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 007 706	1 387 900	1 373 070
1.1.	dotācijas	1 004 084	1 387 900	1 372 967
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	3 622	0	103
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	987 946	1 387 900	1 282 459
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	983 466	1 387 900	1 270 756
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	0	0
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	983 466	1 387 900	1 270 756
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: ziedojumi un dāvinājumi

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	37 330	78 395	138 872
1.1.	dotācijas	0	0	0
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	1
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	37 330	78 395	138 871
2.	Izdevumi (kopā)	39 504	78 395	107 456
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	36 536	78 395	105 087
2.1.1.	kārtējie izdevumi	36 392	78 395	105 087
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	144	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 855	0	1 856

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana

Apakšprogramma: Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	650 000	322 096
1.1.	dotācijas			
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	650 000	322 096
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	0	810 000	322 096
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	810 000	322 096
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	810 000	322 096
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana

Apakšprogramma: Latvijas valdības un Eiropas Komisijas Vadības partnerība par Eiropas savienības komunikāciju darbībām

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	235 262	221 700
1.1.	dotācijas			

1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	235 262	131 134
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	0	243 804	221 700
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	243 804	221 700
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	243 804	221 700
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem			

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana

Apakšprogramma: Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu īstenošana (2007 – 2013)

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	100 000	99 995
1.1.	dotācijas	0	100 000	99 995
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	0	100 000	44 497
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	35 603	44 497
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	35 603	44 497
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	64 397	0

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana

Apakšprogramma: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekts

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	153 511	131 468
1.1.	dotācijas	0	153 511	131 450
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	18
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	0	153 511	201 631
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	110 661	92 066
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	110 661	92 066
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	42 850	109 011

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Budžeta veids: pamatbudžets

Programma: Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana

Apakšprogramma: Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldības vispārīgās programmas ietvaros izveidotā Eiropas Ārējo robežu fonda projektu un pasākumu īstenošana

(latos)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	115 963	80 342
1.1.	dotācijas	0	115 963	80 342

1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	0	115 963	80 378
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	115 963	80 377
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	115 963	80 377
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem			

Ārlietu ministrijas ilgtermiņa finanšu saistības 2011. gadam

Ārlietu ministrijas telpu īre Rīgā, K.Valdemāra ielā, 3 – 1 398 670 latu apmērā;

Par ēkas piebūvi LR vēstniecībai Dānijā – 17 421 latu apmērā;

LR vēstniecības ASV, Vašingtonā, īpašuma izmantošanas izdevumi – 357 000 latu apmērā;

LR PP ES ēkas Beļģijas Karalistē uzturēšana – 395 565 latu apmērā;

Maksājumi starptautiskajās institūcijās un programmās – 1 479 955 latu apmērā;

Vīzu ielīmju iegāde – 79 365 latu apmērā;

Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija uz ES Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm - 650 000 latu apmērā ;

Latvijas valdības un Eiropas Komisijas Vadības partnerība prioritārajām informācijas darbībām atbilstoši ES institūciju kopējām komunikācijas prioritātēm – 258 032 latu apmērā;

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekta īstenošana (2007-2013) – 10 000 latu apmērā

IV PERSONĀLS

2011.gada 1.janvārī Ārlietu ministrijas dienestā kopā ir 530 štata vietas, faktiskais darbinieku skaits - 592(t.sk. 7 ārštata darbinieki, 16 līgumdarbinieki , darbinieki-rīcībā, mācībās, bērna kopšanas atvaļinājumā, pirmsdzemdību, dzemdību atvaļinājumā esošie- 47). Bez tam, ārlietu dienestā ir nodarbināti vēstniecības tehniskais personāls- līgumdarbinieki- 60, kas zemāk apkopotajos statistikas datos nav ietverti. Kadru mainība 2010.gadā 7,9%.

No 530 štata vietām:

Centrālajā aparātā	342	(64,9%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	188	(35,5%)

Faktiskais darbinieku skaits	592	
Centrālajā aparātā	388	(65,5%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	204	(34,5%)

Darbinieku sadalījums pēc dzimuma

Sievietes	387	(65,4%)
Centrālajā aparātā	289	(74,7%)

Diplomātiskajās pārstāvniecībās	98	(25,3%)
---------------------------------	----	---------

Vīrieši	205	(34,6%)
Centrālajā aparātā	99	(48,3%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	106	(51,7%)

Darbinieku sadalījums pēc vecuma

Vecumā līdz 30 gadiem	230	(38,9%)
Centrālajā aparātā	168	(73%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	62	(27%)

Vecāki par 30 gadiem	362	(61,1%)
Centrālajā aparātā	222	(61,3%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	140	(38,7%)

Izglītība

Augstākā	536	(90,5%)
Centrālajā aparātā	348	(64,9%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	188	(35,1%)

Vidējā speciālā	38	(6,4%)
Centrālajā aparātā	32	(84,2%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	6	(15,8%)

Vidējā	18	(3,0%)
Centrālajā aparātā	8	(44,4%)
Diplomātiskajās pārstāvniecībās	10	(55,6%)

Ārlietu dienesta attīstība

Vadoties no politiskajām prioritātēm un finanšu iespējām, 2011. gadā Ārlietu ministrija centīsies paplašināt savu diplomātisko pārstāvniecību ārvalstīs.

2011. gadā ārlietu dienestam nepieciešams papildus finansējums vairākās prioritārās darbības jomās.

Prezidentūra ES Padomē

Lai nodrošinātu Latvijas prezidēšanu ES Padomē 2015. gada pirmajā pusē, kas noteikti ir lielākais ārpolitikas un visas valsts izaicinājums pēc neatkarības atjaunošanas, saskaņā ar citu dalībvalstu sniegto informāciju prezidentūras trīs gadu budžeta indikatīvās izmaksas varētu būt robežās no 45 līdz 105 miljoniem LVL.

Šobrīd jau ir aizsākts darbs pie prezidentūras sekretariāta izveidošanas, kura darbības nodrošināšana 2011. gada pieciem mēnešiem trīs cilvēku sastāvā ir iekļauta Ārlietu ministrijas 2011. gada budžetā.

Detalizētu izdevumu tāmi trīs gadu periodam ir plānots sastādīt 2012. gada laikā, protams, ņemot vērā citu valstu pieredzi, taču vienlaicīgi arī vadoties no Latvijas finansiālajām iespējām.

V KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Sabiedrības informēšana un izglītošana

No 2010.gada 27.janvāra līdz 17.maijam Ārlietu ministrijā bija skatāma izstāde "Diplomātam un valstsvīram Kārlim Zariņam 130", atzīmējot Latvijas Republikas starptautiskās atzīšanas de iure dienu. Ekspozīcijas vēsturiskās izstādes Ārlietu ministrijā aktīvi apmeklēja skolēni un studenti ar saviem pedagogiem.

No 1. līdz 14.maijam Doma laukumā Rīgā bija apskatāma brīvības fotoizstāde "Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas deklarācijai 20". Fotoizstāde bija veidota kā dokumentāla liecība, kas vēsturiski hronoloģiski parādīja 1990.gada maija notikumu secību, atspoguļojot pašus nozīmīgākos tā brīža Latvijas vēsturiskos momentus, kā arī cilvēku noskaņojumu un emocionālo pārdzīvojumu. Izstāde bija tapusi pēc Ārlietu ministrijas iniciatīvas. Izstādi tās eksponēšanas laikā aplūkoja vairāk nekā 200 000 cilvēku.

No 2010.gada 1.jūnija Ārlietu ministrijā bija skatāma izstāde "Ārlietu ministrijas darbības atjaunošana. 1990-1991". Izstādi sagatavoja Ārlietu ministrijas Politiskais arhīvs, atzīmējot divdesmitgadi kopš 1990.gada 4.maija, kad tika pieņemta Deklarācija par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu un tūlīt pēc tam uzsākta valsts ārlietu dienesta darbības pilnīga atjaunošana.

2010.gada 11. augustā Valsts vēstures arhīvā sadarbībā ar Ārlietu ministriju tika atklāta izstāde „No augusta līdz augustam. Latvijas un Krievijas Miera līgums”, atzīmējot Latvijas un Krievijas Miera līguma noslēgšanas 90.gadadienu. Tieši šajā dienā 1920.gadā Rīgā, Ārlietu ministrijas ēkā Kr. Valdemāra ielā 3, starp Latvijas Republikas un Krievijas Sociālistiskās Federatīvās Padomju Republikas valdībām tika noslēgts Miera līgums. Izstāde apmeklētājiem bija apskatāma līdz 17.septembrim.

2010.gada 9.maijā Vērmāņu dārzā Ārlietu ministrija sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Latvijā, Eiropas Parlamenta Informācijas biroju, Rīgas domi un Eiropas Savienības dalībvalstu vēstniecībām Rīgā rīkoja ES dārza svētkus.

2010.gada maijā par godu 9.maijam - Eiropas dienai – Ārlietu ministrijas pārstāvji piedalījās Valsts kancelejas rīkotajā akcijā “Uz savu skolu!”.

2010.gadā Ārlietu ministrijas septiņas ceļojošās izstādes sadarbībā ar Latvijas diplomātiskajām pārstāvniecībām ārvalstīs tika eksponētas 25 pilsētās 18 valstīs, iepazīstinot ārvalstu skatītāju ar dažāda veida informāciju par Latviju.

Sadarbība ar nevalstisko sektoru

ĀM sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām (NVO) tādās jomās kā ES jautājumi, attīstības sadarbības, drošības politikas un kultūras jautājumi.

2010.gada 11.februārī tika parakstīts ĀM un NVO sadarbības protokols Eiropas Savienības jautājumos, kas aizstāj 2007.gada 19.martā parakstīto ĀM un NVO sadarbības protokolu. Protokols noslēgs ar biedrību "Eiropas Kustība Latvijā", biedrību "Klubs "Māja" – jaunatne vienotai Eiropai", biedrību "Latvijas pilsoniskā alianse", biedrību "Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS", biedrību "ACC Tautskolas Eiropai", biedrību "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai" un biedrību "Latvijas Dzimumu līdztiesības apvienību".

ĀM regulāri rīko izglītojošus pasākumus un lekcijas NVO pārstāvjiem par līdzdalības iespējām. Piemēram, 2010. gada 15.aprīlī tika rīkots Eiropas Savienības informācijas sniedzēju forums. Forumā piedalījās vairāk nekā 100 dalībnieki, bet pasākuma tiešraidei portālā www.esmaja.lv sekoja līdzī vairāk kā 700 skatītāji. 2010.gada otrā pusē - 11.novembrī – tika rīkots informatīvais seminārs NVO. Semināru rīkoja Ārlietu ministrija, biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse” un sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Semināra tēma bija „Informēta līdzdalība Eiropas Savienībā”. NVO pārstāvji tika informēti par lēmumu pieņemšanu ES un Latvijas iesaisti tajā, kā arī par savām iespējām piedalīties un līdzdarboties šajos procesos. Divi semināri par finansējuma piesaistes iespējām, izmantojot ES ārējās darbības finanšu instrumentus. NVO dalībnieku skaits: uz abiem semināriem kopā reģistrējās ap 100 dalībnieku no NVO sektora.

NVO pārstāvji regulāri piedalījušies ministrijas organizētos pasākumos, piemēram, NVO pārstāvji pirms katras Latvijas pozīcijas uz Eiropadomi apstiprināšanas MK tiek aicināti uz sanāksmi Ārlietu ministrijā, kur tiek sniegta informācija par Eiropadomes jautājumiem, Latvijas pozīciju un notiek savstarpēja viedokļu apmaiņa. NVO un sociālie partneri tiek aicināti piedalīties ikvienā Vecāko amatpersonu sanāksmē par ES jautājumiem, kas notiek gandrīz katru pirmdienu Ārlietu ministrijā. Tāpat NVO tika aicināti uz Latvijas Institūta rīkotajiem pasākumiem, 2010. gadā LI rīkotajā konferencē piedalījās pārstāvji no trīs dažādām nevalstiskajām organizācijām.

Attīstības sadarbības politikas jomā NVO tika aicināti uz semināriem par finansējuma piesaistes iespējām, izmantojot ES ārējās darbības finanšu instrumentus.

2010. gada 10.novembrī Starptautiskā Migrācijas organizācija, Iekšlietu ministrija un Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments ar Baltijas Jūras valstu Padomes atbalstu rīkoja mācību semināru diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību darbiniekiem par cilvēktirdzniecības jautājumiem. Seminārā piedalījās NVO „Patvērums „Drošā māja”.

Ārlietu ministrijas Drošības politikas departaments regulāri uz ministrijas rīkotajiem pasākumiem aicina Latvijas Transatlantiskās organizācijas (LATO) pārstāvjus.

Viens no lielākajiem pasākumiem, kurā piedalījās NVO 2010.gadā bija Eiropas dienas pasākumu ietvaros rīkote Eiropas Savienības dārza svētki Vērmanes dārzā 9.maijā.

Ministrijas darbinieki regulāri piedalījušies NVO rīkotos pasākumos. Piemēram, Attīstības sadarbības politikas jomā Ārlietu ministrijas pārstāvji regulāri piedalās LAPAS (Latvijas Platforma attīstības sadarbībai) pilnsapulcēs, kā arī LAPAS dalīborganizāciju un citu NVO rīkotos pasākumos par attīstības sadarbības jautājumiem. Drošības politikas departamenta pārstāvji 2010. gadā piedalījās un kopīgi ar NVO organizēja sekojošus pasākumus: Publiskā diskusija par jauno NATO Stratēģisko koncepciju sadarbībā ar LATO un Rīgas Stradiņa Universitāti. (2010, 23.marts), NATO simulācijas spēle Latvijas jauniešiem par jauno NATO Stratēģisko koncepciju sadarbībā ar LATO (2010, aprīlis), 5ā Rīgas konference (2010, 10-11.septembris), Starptautiskais konkurss Latvijas jauniešiem “Aliante 2010”, Publiskā diskusija NATO Parlamentārās Asamblejas ietvaros: “NATO nākotne: Baltijas skatījums”, (2010, 1. jūnijs).

NATO un Eiropas drošības politikas nodaļas pārstāvis piedalījās AISEC organizētajā pasākumā “Starptautiskās organizācijas Latvijā (SOL)” Latvijas augstskolām (2010, 16.oktobris). Latvijas Institūts 2010.gadā piedalījās 12 nevalstisko organizāciju rīkotajos pasākumos.

Starptautisko organizāciju un Humanitāro jautājumu departamenta pārstāvji piedalījās 19.06.2010. Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas “SUSTENTO” rīkotajā seminārā speciālistiem izstrādātās apmācības programmas aprobēšanai par cilvēkiem ar invaliditāti projekta ”Apmācību kurss profesionāļiem darbam ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir invaliditāte vai hroniskas slimības” ietvaros.

2010. gadā ministrija rīkojusi astoņus izglītojošus pasākumus un lekcijas valsts pārvaldē strādājošiem par NVO iesaisti un dažādiem līdzdalības aspektiem. Piemēram, 2010. gada 23. aprīlī ĀM rīkoja mācību kursu “Lēmumu pieņemšana Eiropas Savienībā un nacionālo interešu pārstāvēšana ES institūcijās”, kurā piedalījās nozaru ministriju eksperti. Mācību kursa ietvaros tika sniegta informācija par nevalstisko organizāciju un sociālo partneru iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā un nacionālo pozīciju veidošanā. Notiek regulāra darbinieku pirmsrotācijas sagatavošana ar mērķi informēt par NVO (tautsaimniecības nozaru asociācijas) iesaisti ekonomisko interešu pārstāvēšanā Latvijas diplomātiskajās pārstāvniecībās ārvalstīs.

NVO regulāri piedalās konsultatīvajās padomēs, piemēram, Konsultatīvā padome attīstības sadarbības politikas jautājumos, Biedrorganizāciju vārdā piedalās NVO platforma LAPAS (2010. gada 6. Maijs). NVO piedalījušās tiesību aktu izstrādē, kā arī citu dokumentu izstrādē. Piemēram, Latvijas Republikas pirmā nacionālā ziņojuma par vispārējo cilvēktiesību situāciju Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā periodiskā pārskata ietvaros projekts tika nosūtīts viedokļa sniegšanai Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai, Latvijas Pilsoniskajai aliansei, Latvijas Cilvēktiesību centram, Sabiedriskās politikas centram “Providus”, LU Sociālo un politisko pētījumu institūtam, Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīklam, resursu centram sievietēm „Marta”, patvēruma centram „Drošā māja”, centram “Dardedze”, Latvijas Bērnu fondam, biedrībai „Glābiet bērnus”, Latvijas Cilvēkiem ar īpašajām vajadzībām sadarbības organizācijai „Sustento”, invalīdu un viņu draugu apvienībai „Apeirons”, Latvijas Sarkanajam Krustam. Rakstiski komentāri tika saņemti no resursu centra sievietēm „Marta”, mutiski komentāri tika saņemti no invalīdu un viņu draugu apvienības „Apeirons”. Ziņojums tika pieņemts Ministru kabinetā 2011. gada 11. janvārī.

Tāpat NVO tika iesaistīti Valdības rīcības plāna ārlietu sadaļas pasākumu izstrādāšanā, diskusija Ārlietu ministrijā 29.11.2010. piedalījās sekojošas NVO: LATO, LDDK, Klubs „Māja”, LAPAS, PROVIDUS, Latvijas-Gruzijas sadarbības fonds, Latvijas Ārpolitikas institūts, Latvijas Dzimuma līdztiesības apvienība, Latvijas Pilsoniskā alianse, PBLA, LTRK, Baltijas-Melnās jūras alianse, Latvijas Sarkanais Krusts, Eiropas kustība Latvijā, ACC Tautskolas Eiropai.

Sabiedrības informēšana par Eiropas Savienības aktuālajiem jautājumiem

Kopš 2010. gada 1. janvāra atbildīgā institūcija par ES komunikācijas jautājumiem Latvijā ir Ārlietu ministrija. Ārlietu ministrijas uzdevums ir informēt sabiedrību un rosināt diskusijas par ES, koordinēt ministriju komunikācijas aktivitātes un iesaistīt citus informācijas starpniekus sabiedrības informēšanā par ES un Latvijas dalību tajā.

Ārlietu ministrija, neraugoties uz sabiedrības informēšanas funkcijas izpildei ierobežotajiem finanšu un cilvēkresursiem, īsteno šos uzdevumus, izmantojot sekojošus rīkus – Latvijas valdības un EK noslēgto Vadības partnerību, ES informācijas bibliotēku, ES informācijas punktus un Latvijas ES tīmekļa vietni <http://www.es.gov.lv/>.

Vadības partnerības pasākumi ir vērsti uz koordinētas un saprotamas komunikācijas veidošanu ar sabiedrību par ES un Latvijas lomu tajā un uz iedzīvotāju līdzdalības veicināšanu. 2010. gadā Vadības partnerības ietvaros rīkota Eiropas nedēļa, pilnveidota tīmekļa vietne <http://www.es.gov.lv/>, rīkota informatīva kampaņa par iespēju karti „Eiropas gads cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību”, organizētas konferences par ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam un par Lisabonas līgumu, kā arī sadarbībā ar Latvijas Televīziju veidots raidījumu cikls un sižeti par Latvijas dalību ES. Vadības partnerības ietvaros 2011. gadā plānots īstenot integrētas komunikācijas kampaņu par Latvijā notiekošajām aktivitātēm saistībā ar ES politikām, akadēmisko izdevumu, pētījumu un publikāciju izdošanu, Eiropas nedēļas organizēšanu un informācijas sniedzēju kapacitātes celšanu.

Lai veicinātu ES informācijas sniedzēju kapacitāti, Ārlietu ministrija sadarbībā ar EK pārstāvniecību un EP Informācijas biroju Latvijā katru gadu rīko ES informācijas sniedzēju forumu. 2011. gadā forums notiks jau ceturto reizi. Tāpat Ārlietu ministrija regulāri rīko seminārus ES informācijas punktiem (ESIP). 2010. gadā arī tika īstenots ESIP projektu konkurss,

kura mērķis bija ar ESIP īstenotu projektu palīdzību stiprināt Latvijas novadu iedzīvotāju izpratni un interesi par tēmām, kas ir aktuālas saistībā ar ES un Latvijas dalību tajā, sekmēt Latvijas iedzīvotāju iesaistīšanos ES aktivitātēs un celt sabiedrības atbalsta līmeni Latvijas dalībai ES. Kopā tika atbalstīti 7 projekti – Balvos, Ventspilī, Madonā, Valkā, Preiļos, Valmierā un Ludzā. ESIP ir kļuvis par sava veida rajona centru ES jautājumos, iedzīvotāji tic un paļaujas uz tā sniegto informāciju. Lai panāktu lielāku sabiedrības atbalstu un iesaisti Latvijai svarīgu lēmumu pieņemšanā un vispārēju sabiedrības atbalstu Latvijas dalībai ES, nepieciešami finansiāli atbalstīt ESIP darbību projektu veidā, kā arī nodrošināt ESIP ar kvalitatīviem un aktuāliem informācijas un prezentācijas materiāliem.

Sabiedrības informēšanai par valdības aktivitātēm ES jautājumos tiek uzturēta tīmekļa vietne <http://www.es.gov.lv/>, kas sniedz izsmeļošu informāciju par sabiedrības līdzdalības iespējām ES jautājumos, informē par aktualitātēm ES un Latvijas dalību tajā. Interneta vietne piedāvā arī interaktīvu iespēju uzdot jautājumus par ES un Latvijas dalību tajā, ko iedzīvotāji arī regulāri izmanto. Nozaru ministriju pienākums ir informēt par aktualitātēm savas atbildības jomā, t.sk. par Latvijas viedokli aktuālajos ES darba kārtības jautājumos un par būtiskiem ES Padomē pieņemtajiem lēmumiem.

Formulējot Latvijas intereses ES, sabiedrības informēšanā un ekspertīzes sniegšanā būtiska nozīme ir sociālajiem partneriem un nevalstiskajām organizācijām. 2009. gadā aktualizētā ES lietu koordinācijas tiesiskā bāze¹³ būtiski paplašina pašvaldību un sociālo partneru, biedrību un nodibinājumu iesaisti ES jautājumu apspriešanā, kā arī paredz atgriezenisko saiti šo sadarbības partneru dialogā ar valsts iestādēm ES jautājumos.

Ārlietu ministrijai ir veiksmīga sadarbība ar sociālajiem partneriem un nevalstiskajām organizācijām. 2010. gada 11. februārī tika paplašināts 2007. gadā noslēgtais Ārlietu ministrijas sadarbības protokols ar nevalstiskajām organizācijām par sadarbību ES jautājumos¹⁴. Protokols paredz informācijas apmaiņu par Ārlietu ministrijas kompetencē esošajiem ES jautājumiem, koordinētu rīcību sabiedrības izglītošanā par ES un kopīgu projektu realizēšanu. Kopā īstenotas nozīmīgas iniciatīvas, piemēram, Eiropas nedēļas pasākumi un nevalstisko organizāciju apmācību semināri, kā arī veikts kopīgs darbs pie lielākas nevalstiskā sektora iesaistes ES jautājumu apspriešanā visās ministrijās.

¹³ Ministru kabineta 2009. gada 3. februāra noteikumi Nr. 96 „Kārtība, kādā izstrādā, saskaņo, apstiprina un aktualizē Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas Eiropas Savienības jautājumos” un Ministru kabineta 2009. gada 3. februāra instrukcija Nr 4 “Latvijas Republikas nacionālo pozīciju Eiropas Savienības jautājumos un ar tām saistīto instrukciju izstrādes un informācijas aprites kārtība”.

¹⁴ Protokolu parakstījusi „Eiropas Kustība Latvijā”, „Klubs „Māja” – jaunatne vienotai Eiropai”, „Latvijas Pilsoniskā alianse”, „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”, „ACC Tautskolas Eiropai”, „Latvijas Platforma attīstības sadarbībai” un „Latvijas Dzimumu līdztiesības apvienība”.